

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Milliyet
YAYINLARI
MİZAH

SÜT ve BAL

DAVID BEATY

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

SÜT ve BAL
David BEATY

MİLLİYET YAYIN LTD. ŞTİ. YAYINLARI

Mizah Dizisi: 24

Yayın hakkı (Copyright): Milliyet Yayın Ltd. Şti.

Kapak resmi: Bedri Koraman

Birinci baskı: Ağustos 1976

Bu kitap BAHAR Matbaasında dizilip basılmıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DAVİD BEATY

SÜT ve BAL

Türkçesi:
Çiğdem BOZDOĞAN

BİRİNCİ BÖLÜM

HER ŞEY elli beş dakikalık bir otomobil yolculuğundan sonra başladı. Zaten her zaman elli beş dakika sonra başlardı. Öyle ki saatımı bile buna göre ayarlayabilirdim. O sıra motordan gelecek herhangi bir homurtu ya da sıkıcı bir telefon çağrısı yahut herhangi sıkıcı bir habere kulak kesilmiştim.

Arabanın arkasındaki o homurtu...

Bu kez her şey, İspanya'daki tatilden eve dönüşümüzün ikinci gününde, Montlucon'un on beş mil kadar güneyinde başladı:

«Janel!.. Bütün yeri kaplamışsın!»

«Cath!.. Ayağıma basmasana!»

«Basmıyorum ki!»

«Basıyorsun işte!»

«Biraz yana çekil!»

«Çekildim ya...»

«Hayır, çekilmedin işte!»

«Çekildim!»

Ve sonra yine her zamanki yakınma duyuldu:
«Anne!»

«Evet, hayatım?»

«Oraya varmamız daha çok uzun sürer mi?..»

Aynı anda direksiyona sıkıca sarılıp gaza sonuna kadar bastım. Ve aynı anda gözüm yolun kıyısındaki kilometre taşına takıldı. Onu hızla geçtim ve Betty'ye, elindeki yol haritasından Paris'e ne kadar yolumuz kaldığını hesaplama fırsatını vermedim. Telâşla omuzumun üzerinden arkama seslendim:

«Yalnızca yüz mil... Öğlen yemeğine yetişiriz. Şimdi artık lütfen sus ve sakın ol!»

Bunu söylediğim sırada içimden Jane (yedi yaşında) ve Cathy'yi (beş yaşında) bundan sonra hiç bir yolculuğa birlikte götürmemeye söz verdim. Hatta İspanya'nın güneşi, Venedik'in ayı ya da İsviçre'nin kar'ı da söz konusu olsa, yurtdışına yanımda almayacaktım bu afacanları.

Hiç bir zaman, hiç bir zaman. Karıma gizlice fısıldadım:

«Niçin bunlar da bütün öteki normal insanlar gibi yerlerinde sessizce oturup çevrelerindeki güzelliklerden zevk almazlar ki?»

Bu onlardan isteyebileceğimin en azıydı. Böylesine güzel bir sonbahar öğleden sonrasında rahatça Masrif Central'de gezinmek, ağaçların sararmaya başlayan yapraklarını, sarı sarı parlayan tarlaları seyretmek için köpek dişimi değilse de azı dişlerimden birini seve seve gözden çıkarabilirdim. Bütün dikkatimle sarılarak, bir yandan Fransa'nın dar asfaltlarında çılgın Citroen sürücülerine dikkat kesilip, öte yandan sinirli, heyecanlı bir kadın olan Betty'yi kollarken, kullaklarımda sürekli çınlayan iki yaramaz kızımın sesini duymadan çevrenin güzelliğini inceleyerek, tatili bi-

raz daha uzatmayı ne kadar isterdim, ama...

«Dağın tepesindeki şatoya bak!» diye haykırdı Betty o sıra: «Masallardaki sarayları andırmıyor mu?»

Kızlarım yalnızca bakmış olmak için tepeye bir göz attıktan sonra tartışmayı bıraktıkları yerden sürdürdüler.

«Yolun kıyısındaki şu sarı çiçeklerin güzelliğine bakın. Sanki biri özellikle dikmiş onları oraya, gördünüz mü?»

Jane'le Cathy yan gözle çiçeklere bakarak karşılık verdiler:

«Evet, gördük.» Ve hemen yine kavgaya tutuştular.

Sıkıntıdan patlamak üzere olduğumu seziyordum. Betty durmadan, herhangi bir şey karşısında duyduğu hayranlığı belirtiyor, ufaklıklarsa belirli bir ilgisizlikle annelerinin hayranlık duyduğu konuya göz atarak, yine kendi havalarına dalıyorlardı. Bu durum, aslında o günkü olayların yalnızca birinci evresiydi.

Daha sonra Montlucon'dan geçtiğimiz sırada, Montelimar adı verilen bir çeşit şekerlemeler satan yaşlı bir kadına rastladık. Dantelli örtüler, önlükler, baş örtüleri satılan kulübelerle dopdolu ufak, çok şirin bir tür pazar yeriye burası. İçinden geçmemiz belki de olayın ikinci evresinin başlamasını en azından bir çeyrek saat öne aldı.

«Baba!.. Biraz durup, kendimize bir şeyler satın alabilir miyiz?»

«Kötü fikir değil, David! Üzerinde dursak iyi olur. Hem böylelikle armağan edecek bir şeyler, birkaç anı almak olanağı da bulabiliriz.»

Benim ufak Morris'i durdurdum. Bir an sonra araba, üzerine badem ve fıstıklar yapıştırılmış bir deste pembe ve beyaz yapışkan şeker çubuklarıyla

dolmuştu. Olayların ikinci evresi başladığında Montlucon'un son evleri daha tam olarak gözden yitmemişti.

«Anne! Çubukların tadına baksak nasıl olur?»

«Bence hiç bir sakıncası yok. Sen ne dersin, David? Çok zararsız ve masum bir isteğe benziyor.»

Ama bence hiç de zararsız bir istek değildi bu. Belki de zararsızdan başka her sıfat bu istek için kullanılabilirdi. Ama bir kez olayların ikinci evresine varılmıştı. Artık olacakları kendi akışına bırakmaktan başka çıkar yol yoktu. Hayat, çaresizlik çemberleri ve evreler, bağlantılar ya da her neyse işte, bu tür dolambaçlı durumlar arasından akıp gidiyordu. Bir psikolog olarak benim de bunu çok iyi bilmem gerekirdi. Sonunda günlerini problemlili çocukların ebeveynlerine özgü sorunları açıklamakla geçiren bir kişiydim.

«Peki çocuklar, istediğiniz gibi olsun,» dedim.

«Ama lütfen, yalnızca bir tek çubuk alın, olur mu?»

«Oldu, pembe olanını alalım.»

«Hayır, beyazı daha iyi.»

«Yoo, beyazlar güzel değil.»

«Bence pembeler hiç güzel değil.»

«Ama beyazlar hiç de iyi kokmuyor.»

«Bence pembeler iyi kokmuyor.»

O sırada direksiyonun üstüne iyice eğilmiştim. Kilometre sayacı sekseni aşmıştı bile. Aynı anda Betty diplomatça öne atıldı:

«Ben pembelerin tadına bakayım; siz de ikiniz beyazların.»

Bir an sonra yapışkan kâğıtların çubuklardan sökülerek yere atıldığı duyuldu. Betty yeniden açıklama yapma gereğini duydu:

«Kâğıtları benim yaptığım gibi, kül tablasına doğ-

ru dürüst atsanıza!»

O sırada bir çubuğun kırılma sesi duyuldu.

«Seninki benimkinden çok!» ,

«Hayır, değil işte.»

«Hayır çok, yalan söyleme.»

«Al ölç istersen.»

«Elbette ısırdığın için küçüldü. Şimdi rahat rahat ölç diyebilirsin.»

«Çocuklar! Beyazların tadı nasıl? Pembesi... hımm... tıpkı Türk lokumunu andırıyor.»

Cathy, beyazların eşek sütü tadında olduğunu belirtti. Jane'se, o zamana dek hiç eşek sütü içmediği için beyazların tadının o nesneye benzeyip benzemediğini bilemeyeceğini söyledi. Bunun dışında, düşünmekten üşenecek kadar çubuğu emmeye dalmıştı.

«Lütfen çubuğu emme, ısır!» dedi Betty.

«Ama damlatmıyorum ki!»

«Bak, damlattın bile. Hem de koskoca bir damla! Babanın koltuğunun üstüne hem de!»

Cathy başını öne eğerek mırıldandı:

«Affedersin.»

«Yine damlattın, üstelik bu kez babanın sırtına!»

«Affedersiniz.»

«Durmadan 'affedersiniz!' demene gerek yok. Her ağzını açışta bir damla düşüyor. Çeneni tut biraz!»

Cathy çenesini tuttu. Jane de, ben de. Bundan sonraki on kilometre süresinde süt beyazı yapışkan şekerleme neredeyse bir tıkaç etkisi yaptı. Durmadan yeni kâğıtların yırtıldığını duyduğum halde susuyordum. O sırada harman dövülen ufak bir çiftliğin önünden geçtik. Açık renk önlüklü ve baş örtülü kadınlar işlerinden doğrudan bize el salladılar. Bir

an için doğa yasası sayabileceğimiz ufaklıkların şımarıklıklarının belki de bittiği düşüncesi içinde bocaladım. Bir elimi direksiyondan çekip Betty'nin kolunu okşadım.

«Tatıl!.. Gerçekten güzeldi, değil mi sevgilim!»

«Şahane!»

Betty'nin açık kahverengi gözleri irileşip buğulandı. Dudakları öpücük beklermişçesine büzüldü.

«Ne var ki bitti!»

Ama doğa yasaları hiç bir zaman son bulmuyordu. Olayların ikinci evresi uzun bir şarkı gibi durmadan sürüyordu:

«Anne!»

«Evet hayatım?»

«Nuga gerçekten çok tatlıydı... Ama çok susatıyor!»

«Susadın mı?»

«Evet, hem de nasıl...»

«Anneciğim, bize içecek bir şeyler veremez misin?»

İşte olayın ikinci evresi böylece ilerliyordu. Betty koltuğun altına eğilerek piknik sepetini aldı ve içinde limonlu gazozun bulunduğu şişeyi açmaya çalıştı. Gazoz şişelerine takılan bu plastik kapakların en önemli özelliği kolaylıkla açılmamasıydı. Kuşkusuz, Betty de hareket halindeki arabada şişeyi açmayı başaramadı. Durmak zorunda kaldık. Bu kez işi ben ele aldım, sonunda şişeyi açmayı başardım. Bu arada on beş dakika, dolayısıyla çay molasını yitirmiş oluyorduk. Elbette ki bu durumda kızlara Montelimar'dan birer parça daha vermek zorundaydık.

«Anne!»

«Evet hayatım?»

«Arabanın içi çok sıcak, değil mi?»

«Öyleyse pencereyi aç.»

«Ama o zaman çok soğuk olacak, anne?»

«Şekerleme çok güzeldi, ama biraz mide bulandırıyor, değil mi anneciğim?»

«Yoo, bana öyle gelmedi.»

«Anneciğim!»

«Evet, hayatım?»

«Nuga iyice mide bulandırıcıydı.»

«Bence öyle değil!»

«Anne!»

«Evet hayatım?»

«Midem iyice bulanıyor!»

Bütün bu uyarmalara karşın, Betty yine de şaşır-
mış gibi davranmayı başarıyordu.

«Sahi mi, hayatım?»

«Kendini kötü hissedince bildir de durayım» di-
ye seslendim arabanın arkasına doğru «Yalnız zama-
nında bildirmeye lütfen dikkat et!»

«Söylüyorum ya!»

«Ama burada durmamız olanaksız.»

Trafik lambaları ve polislerle dopdolu büyükçe
bir kasabadan geçiyorduk. «Bu bölgeden çıkana dek
sabret,» dedim.

«Cathy, haydi kucağıma gel! Baban şimdi ara-
bayı biraz daha yavaş sürer. Bir de pencere açarız.
Ben de sana bir öykü anlatırım.»

Arabayı iyice yavaşlattım. Cathy'nin istediği de
buydu zaten. Betty, hayvanlarla ilgili uydurma bir
öykü anlatıyordu. Küçüğün hoşuna gitmesi için öy-
küde hayvanların olması kaçınılmazdı. Epeyce bir
süre sonra Cathy kendini yeniden iyi hissederek ye-
rine döndü.

Ne var ki bu kez de ağzında tuhaf bir tat oldu-
ğunu ileri sürüyordu... Midesi bulan bütünü insan-

ların ağzında beliren acılıktı bu. Geçmesi için temiz, taze, soğuk suya gerek vardı. Böylece su termosu da piknik sepetinden çıkarıldı. İki ufaklığın büyük bir susuzlukla suyu içtiklerini duyuyordum. Ne olursa olsun her şeyde ikisinin birlikte olması, aynı şeyi yapmaları gerekliydi. Yavaş yavaş olayların ikinci evresinin sonuna yaklaştığını seziyordum.

«Anne!»

«Evet yavrum?»

«Benim dışarı çıkmam...»

«Benim de...»

«Başka bir kasabaya varıncaya kadar bekleyemez misiniz? Varır varmaz gidebileceğiniz bir tuvalet buluruz.»

«Benim beklemem olanaksız.»

«Benim de.»

Belki de ilk kez bir konuda aynı fikirdeydiler. Hırsla gaz pedalına bastım ve aynı anda motordan gelen sesler içimden geçenleri belirtti. Paris'e trafik iyice sıkışmadan varmaya büyük önem veriyordum.

«Biraz durmamızın daha doğru olacağını sanıyorum, hayatım» dedi karım. «Aksi halde ufaklıklar için durum hiç de iyi olmayacak.»

Sert bir fren yaptım.

«Burada olmaz, baba. Bak orada bir ev var. Ya görürlerse?..»

Motoru yeniden çalıştırarak bir kez daha durdum.

«Ama burada da tarlada çalışanlar var...»

Arabayı harekete geçirdim ve yeniden durdum.

«Oh, hayatım; buralar ısırgan otlarıyla dolu. Çocukların bu tarlalara girmesini nasıl bekleyebilirsin?»

Son olarak, köşesinde yaşlı bir atın otlağı ufak bir çalılığın kıyısında durdum. Psikolog olmamın

bir nedeni vardı elbette! Karşı çıkmadan arabadan indiler. Bir an sonra gövdeleri çalılarının arasında yitmişti.

Bense ellerim direksiyonda, çatık kaşlarla arabada oturuyor, boş köy yoluna bakıyordum.

«Bu çocuklarda bir tuhaflık var,» diye söze başladım o sıra. «Yolculuğa gelemiyorlar, özellikle de arabayla yolculuğa dayanamıyorlar. Onların yanındayken arabayla dolaşmak benim için büyük bir zevkti. Hatta böyle durumlarda neredeyse bayram ederdim.»

Yolculuktan her zaman hoşlanmıştım. Ne var ki, yolculuğa çıktığımız zamanlarda çocukları bırakabileceğimiz insanımız yoktu. Dolayısıyla önümüzde, evde geçecek yolculuksuz yıllar görüyordum. Bundan sonraki tatillerimizi, her sabah 8.10 treninde birlikte yolculuk ettiğim Turnball gibi ya Brighton'da ya da Cavendish kliniğinden iş arkadaşım Baine'le birlikte Cotswolds'daki ufak bir yazlıkta geçirecektim. Çaresizlik insana neler yaptırmıyordu ki...

«Büyüdükçe daha anlayışlı olacaklar,» dedi karım.

Betty'nin, her nedense klinikte ebeveynlere açıkladığım eğitim ilkelerini bilinçsizce yinelemek gibi dayanılmaz bir alışkanlığı vardı.

«Olgunlaşacaklarını biliyorum, ama ne zaman?» derken, istemeden heyecanlı ebeveynlerin düştüğü duruma girmiştim.

«Çok yakında...»

Betty'nin gözlerinde merak dolu bir ifade belirmişti. Bakışlarıyla çalılıkların arasında artık geri dönmeleri gereken çocukları arıyordu. Kavga seslerini iyice duymak amacıyla kulaklarını da çalılığa doğru uzatmıştı. «Çok uzun sürdü çocukların dönmesi,» diye mırıldandı.

«Son derece sorumsuzlar. Hiç kuşkusuz, o kahrolasica ata bakakalmışlardır.»

Ancak başımı arkaya çevirdiğimde hayvanın hâlâ aynı durumda, şaşırtıcı bir yalnızlıkla az önce bulunduğu noktada durduğunu gördüm.

«Sakın bir çukura ya da o türden bir yere falan düşmüş olmasınlar!»

Betty'nin o anda su dolu, yüz arşın derinliğinde bir kuyuyu düşündüğünü çok iyi biliyordum.

«Eğer oralarda bir kuyu varsa, düştüklerinden hiç kuşkun olmasın.»

«Keşke onlarla birlikte gitseydim. Ayrılabili neredeyse bir çeyrek saat oluyor.»

«Ah şu kadınların korkusu yok mu!»

Kaygılanmadığımı belirtmek amacıyla güldüm. Aynı anda pencereyi umutla biraz aralayarak, herhangi bir bağırışma ya da kavga sesi duymak üzere kulak kesildim. Ne var ki hiç bir şey duyulmuyordu.

Gerçekten de seslerini duymadan onları gördüm. Aslına bakılırsa şaşırtıcı bir şeydi bu. Parmaklarının ucuna basarak, son derece kısık bir sesle fısıldaşarak bize doğru geliyorlardı.

«Haydi biraz acele edin! Bütün akşamı burada sizi bekleyerek geçiremeyiz.»

«Pısst!» İşaretparmaklarını dudaklarına götürerek, omuzlarının üstünden arkalarına baktılar.

Bir an için çalılıkların canlanıp, Makbeth'teki Birnam ormanının Dunsinane'e yürüdüğü gibi ilerlediğini sandım. Esrarlı bir çalılık birden öne doğru ilerlemeye başladı; bunu bir öteki ve bir öteki daha izledi. Derken bu sahte çalılar birden gerçek hallerini aldı: Dört bacak... büyük başlar... Akşamın sessizliğinde ufak ayakların otlar üstündeki boğuk sesi...

Ve bir eşek..., iki eşek... üç eşeğin..., kulakla-

rını öne dikmiş, kibarca yollarını arayarak kızlarımı izlediğini gördüm.

Küçükler çalılığı çevreleyen, bir az önce üzerinden atladıkları duvarın üstüne çıkarak kollarını sevgiyle ileri uzattılar. İlk eşek başını öne uzatarak, kızlarımın burun çevresini okşamasına izin verdi.

«Demek geç kalmanızın nedeni bu!» dedim. Gü-lümsüyordum, biraz kızgın olduğum halde, onları görünce gerçekten neşelenmiş, rahatlamıştım!

«Ne tatlı şeyler, değil mi baba? Kendiliklerinden yanımıza gelip onları sevmemize izin verdiler.»

«Bunların zavallı, aç, küçük eşekçikler olduğunu düşünüyorum.» dedi Cathy hayvanların dolgun karınlarına hiç dikkat etmeden. «Bu yüzden onları francalarımızla besleyip, nuga çubuklarından verdik; ama yalnızca bir parça. Daha sonra Jane bu çubukların dişler için zararlı olabileceğini söyledi.»

Şuna kesinlikle inanıyorum ki, hayatta kişinin aklına büyük fikirler birdenbire, hiç umulmadık bir zamanda geliveriyor ve kişi bunların nasıl olup da ortaya çıktığını fark bile edemiyor. Her nedense o anın gelecek üzerindeki etkisini birden sezememiş, anlamını kavrayamamıştım. Yalnızca içimde bir hoşnutluk, tuhaf bir rahatlık seziyordum.

Gerçekten de bu hoşnutluk bir anda bütün benliğimi kapladı ve bunun için pek fazla beklemem de gerekmedi. Kesinlikle belirtecek olursam, sağlamlı francalarımızın son parçası da hayvanların midesine inip, Jane'in bütün direnmelerine karşın son Montelimar parçası da gri eşeğin ağzında eridikten aşağı yukarı yarım saat sonra böylesine bir rahatlığa kavuşmuştum.

Ne var ki o sıra yeni, hiç beklenilmedik bir başka evre başlamaktaydı: Hem de tam arkamda, benim

rahatlığımın hız alarak:

«Jane!»

«Evet?»

«En çok hangi eşeği beğendin?»

«Kahverengiyi.»

«Ben de öyle!»

«Peki ya ikinci olarak?»

«Griyi.»

«Ben de.»

«Açık kahve olanı da sevimliydi, değil mi?»

«Evet, çok tatlı bir şeydi.»

«Ne sevimli yüzleri vardı, değil mi?»

«Evet.»

«Minimini ayaklarını gördün mü? İnsanın avucunun içine sığacak kadar miniktiler.»

«Ya koca koca gözleri! Ne güzeldi, değil mi?»

«Evet. Ufak, yumuşak burunlarını okşadın, değil mi?»

«Elbette. Bizden hoşlandıklarını sanıyorum. Sen ne dersin? Özellikle senden çok hoşlandılar, Cathy!»

«Hayır, senden Jane!»

Böylece yumuşak, sevgi dolu seslerle konuşmalarını sürdürdüler. Bu arada hızla kilometreleri aramızda bırakıyorduk. Sonunda rahatça arkama yaslanıp, arabayı yalnızca parmak uçlarımla sürebilir hale geldim. 18. yüzyıldan kalma, gerçek bir mimarî şahaseri olan büyük bir şato gördük. Bir süre sonra da Orleans'a vardık. Çevredeki yapıların yansımalarını Loire'in sularında seyretmek amacıyla köprünün üstünde biraz durdum. Yanımda oturan Betty, derin hayallere dalmıştı. Arabada olduğunu bütünüyle unutmuşa benziyordu. Arkada ise, kızlarım eşekler konusundaki konuşmayı kısık sesle sürdürüyorlardı. Onlardan ve gürültülerinden kurtulduğumu hoşnut-

l kla fark ediyordum. Bu hayvanlar beni rahatlatmıştı. Onlardan iyice uzaklaşmış olduğumuz halde, kızlarımın elbiselerine sinen hafif kokularını da duyuyordum. Tanımı olanaksız, hafif bir kokuydu bu.  mr  boyunca hiç bir eşeğe yaklaşmamış kişiye, aşağı yukarı temiz bir filin kokusunu andıran bu kokuyu anlatmam olanaksızdı. Başkalarıysa, yani bir eşeğe yaklaşmış olanlarsa, ne demek istediğimi çok iyi anlayacaklardır!

Orleans'ı hep büyüleyici, heyecan verici, esrarlı, güzel bir şehir olarak görmüşümdür. Tuhaf bir rahatlığın bütün benliğimi bu şehirde kaplaması, bu yüzden hiç de şaşırtıcı değildi. Rahatlığıma neden olan anı, her saniyesiyle yeniden yaşıyorum. O sırada Orleans'ın büyük alanına varmıştık. Jeanne d'Arc'ın atlı heykelinin tam önünde durdum.

Aynı anda, Jane heykelin sanat özelliklerini hemen fark ederek haykırdı:

«Böyle bir atım olmasını ne kadar isterdim!»

«Ben de bir eşeğim olmasını yeğlerdim,» dedi Cathy.

şimdi yine kavgaya başlayacaklar, diye düşündüm; Jeanne d'Arc konusunda bile.

Ne var ki, Jane de kardeşinin işteğine katılarak beni şaşırttı:

«Ben de...»

«Ben bir eşeğim olmasını dünyadaki her şeyden çok isterdim.»

«Ben de...»

«Baba!»

«Evet, hayatım?»

«Jane ve ben, bir eşeğimiz olması için her şeyi

yapmaya hazırız, dünya üzerinde düşünölebilecek her şeyi.»

«Evet baba... Gerçekten her şeyi yaparız!»

Her şeyi mi, gerçekten her şeyi? Arabayla İspanya'ya, İtalya'ya, hatta Yunanistan'a bile gelip, bu arada sessizce arkada oturmayı bile mi? Durmadan yemek, içmek ya da durmak istemeden, kavga etmeden yahut bağırışmadan mı? Birden kafamın karıştığını, bu geleceğe yönelik, büyüleyici düşünceyle başımın dönmeye başladığını sezdim!

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOCUKLARLA bir sözleşmeye, hem de uzun vadeli bir sözleşmeye girmek, onların elinden akideden yapıma horozlarını çalmak kadar uygunsuz bir davranıştı. Üstelik de imzalamadan önce taksitli bir alışveriş senedinin altındaki küçük harfle yazılı sözleşmeleri okumamak kadar tehlikeli bir işti.

Her ne halse, bu sözleşmenin bana tuhaf bir zevk verdiğini itiraf etmeliyim. Kızlarımdan bir eşeğe karşılık on yıllık serbest yolculuk belgesi elde etmek o anda bana hiç de pahalı görünmedi. Ne var ki, onları bu sözleşmedeki maddeleri yerine getirmeye zorlayacak ve beni kendi bağitlarımı yerine getirmekten koruyacak bir araç, bir yol olmalıydı.

Aslına bakılırsa psikolog olmam boşuna değil. Bu gibi sorunları değirmenimden geçen sular gibi düşünebiliriz. Er geç, bunlar için de bir çıkar yol bulacağım. Huzur içinde Paris'e vardıktan sonra o geceyi yatakta bu karmaşık sorunu çözmeye çalışmakla geçirdim. Yatak bana göre biraz sertti; üste-

lik musluklar da sinir bozacak biçimde damlıyordu. Daha da beteri, otelimiz şehrin ana caddelerinden birinin üzerindeydi. Boylu boyunca uzanıp giden yolda cehennemî bir hızla motosikletlerini süren çılgın gençler, tam tatlı bir uykuya dalmak üzereyken gözlerimi fal taşı gibi açmama neden oluyorlardı.

Aslında biz psikologlar, gençlerin bu çılgınca davranışlarının yalnızca topluma karşı duydukları komplekslerin sonucu olduğunu çok iyi biliriz. Ne var ki bu bilgi kişinin uyuması için yeterli değildir. Betty kadınca bir umursamazlık ve rahatlıkla derin bir uykuya dalmıştı. Kişinin uykusu kaçtığı zaman rahatlık içinde uyuyan birinin yanında yatmasıysa sinir bozucu bir şeydir. Uyuyamadığım o akşam en son düşündüğüm şey, kadınların bütün davranışlara, olaylara ve dertlere karşı gösterdikleri pasif tepki oldu. Sonunda motor sesleri, su şıkırtıları, eşekler, sabırlı kadınlar, yabancı ülkeler ve çekici şalgamlarla dopdolu huzursuz bir uykuya daldım.

Her şeye karşın ertesi sabah saat yedide neşeye uyandığımda çözümü bulmuştum. I.B.M. makinesinden bilgi işlem kartının birdenbire doğru çözümle düşmesi gibi, bu sorunun çözümü de beynimde birdenbire biçimlenmişti. Aslına bakılırsa, beynimiz de bir I.B.M.'den farksızdı ya... Yalnızca onu sorunlarla doldurduktan sonra serbest çalışmaya bırakmak, bir süre sonra doğru çözümü almak için yeterliydi. Yeter ki karmaşık düşünceler çözümü engellemesin!!! Bilinçaltımın o sabah bana gösterdiği çözümse olağanüstü bir şeydi. Hiç bir çözüm bundan daha tutarlı, daha uygun olamazdı. Neredeyse kendimi tutamayıp her şeyi anlatmak ve açıklamak üzere Betty'yi uyandıracaktım. Ama bir an sonra bundan vazgeçip özellikle gürültü etmeye dikkat ede-

rek odada dolaşmaya başladım. Uyanmadığını görünce tıraş makinemi yere düşürdüm ve suyu da sonuna kadar açtım. Sonunda istediğim olmuştu. Betty yatağında doğrularak saçlarını arkaya attı ve peltek bir dille sordu:

«Saat kaç oldu?»

«Tam yedi.»

«Ne o? Bir şeyin mi var?»

«Yoo! Aksine, kendimi çok iyi hissediyorum.»

«Yoksa çocuklardan biri mi hasta?»

«Bildiğim kadarıyla hayır.» Çocukların oda kapısına giderek kulak kesildim. «Uyuyorlar, horladıklarını duyuyorum.»

«Peki öyleyse sen niçin kalktın?»

«Son tatil gününde de geç vakte kadar yatakta kalmayı doğru bulmuyorum, ondan.»

Bu sözlerim Betty'yi kırmış olmalıydı ki, yüzüme kötü kötü baktı. Yine de o sabah benimle takışmaya niyeti yoka benziyordu. Birkaç dakika sonra battaniyesini açarak duş olmaya gitti. Sıcak suyun etkisiyle iyice açıldıktan sonra öfkeli bir tonla seslendi:

«Bu sabah neyin var? Genellikle böylesine uzun bir yolculuktan sonra kolunu kırıpratamayacak kadar bitkin olurdun.»

«Olağanüstü bir fikrim var.»

«Ne gibi?»

«Tatilimizi nasıl daha çok güzelleştirebileceğimizle ilgili.»

«Çocukları bırakacak yerimiz olmadığından söz etmiştim sana. Annem çok yaşlı, kız kardeşinse çocukları istemiyor. Bu durumda, bundan böyle yolculuğa çıkmamız olanaksız görünüyor.»

«Küçükleri bırakmak gibi bir düşüncem yok.

Onların da yolculuktan zevk almalarını sağlayacak bir fikrim var.»

Duş sesine karşın, Betty'nin güldüğünü duyuyordum:

«Ama bu olanaksız!»

Duştan çıkarak saçını kurulamaya koyuldu.

«Neyse, anlat bakalım.»

«Biraz sabırlı ol. Nasıl olsa fikrimi açıklayacağım.»

Bütün kadınlar gibi, Betty de sırlara, bilmece-
lere ve gizlenen düşüncelere karşı özel bir merak
duyardı. Giyindiği sırada düşüncelerimi anlamak ama-
cıyla bana çeşitli sorular yöneltmeye başladı.

Bense bütün soruları kaçamak bir karşılıkla ge-
çıştirdim:

«Kahvaltıda size önemli bir açıklamam olacak.
Ama sana şunu önceden söyleyebilirim: Bu düşün-
celerimin temelinde birincisi insanoğlunun yaratılışı-
yla ilgili bilgim...»

«Elbette, elbette!»

«İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşincisi olarak da
motosikletler, eşekler, şalgamlar ve sürekli umutlar
yatıyor.»

«Sürekli umut, bitmez tükenmez umutlar,» diye
mırıldaıdım. «Kim bilir? Belki de gerçekleşen bir
umut, ebediyen gerçekleşen bir umut.»

O gece bilinçaltım, yalnızca çocukların elinde-
ki akide şekerini çalmakla yetinmemiş, akide şeke-
rinin kendiliğinden bana gelebileceği, kısacası her
şeyi elde edebileceğim kusursuz bir plan yaratmıştı.

«ÇOCUKLAR,» dedim kahvemi yudumlayıp ku-

rabiyemi yerken. «Bir eŖeęe ne dersiniz?»

«Ŗaka mı yapıyorsun?» diye sordu Cathy.

«Gerçek bir eŖekten söz etmiyor her halde.»

«Bu bir bilmece mi yoksa?»

«Oyuncak bir eŖekten söz ediyor olmalı.»

«Ya da eŖek olmayan bir eŖekten... Tıpkı jimnastikte kullanılan atların at olmayışı gibi.»

Kızlarımın bu kötümser konuşmaları, o sıralar ev hayvanlarına karşı takındığım tutuma bağlanabilirdi. Dokuz yıllık evliliğim sırasında bir aile reisinin, bir psikoloğun ve babanın davranışlarının çelişkili olduğunu, hatta birçok kez birbirini sildiğini saptamıştım. Meslek hayatımdaysa, ev hayvanlarının çocuklar için yararlı olduğu tezini savunmuştum hep. Gerçekten benim de oldukça iyi geçen çocukluğumda bir köpeğim, bir kedim, zaman zaman bir farem, hatta bazen bir domuzum bile olmuştu. Ne var ki, her zaman için yalnızca bir tek hayvan! O sıralar, Sheffield'in banliyölerinden birinde oturuyorduk. Ve babamın belki de en büyük şansı buydu: Yani bu nedenle bir keçi, bir at, Bernhardiner köpeği ya da herhangi bir büyük hayvan beslemek için yeterince yerimiz olmadığını ileri sürebilir, söylediğini yapardı da...

Benim durumumsa, bunun tam tersi... Taşrada eksiksiz sayılabilecek bir evin zaman zaman dertli sahibiydim. Londra banliyösüyle erişilebilen Woodlands, basit bir yer olup taşra karakteri taşımasını zengin bir çiftlik sahibine borçluydu. Çevrenin tarlalar, korular, çayırılar, toprak yollar ve çitlerle kaplı olmasının dışında doğa da Woodlands'e çalılıklar, ormanlık bölgelerle kaplı bir toprak armağan etmişti. Bunun dışında Woodlands'te bir yıl önce portakal bile veren büyük bir meyve bahçesi de vardı. Evet,

Woodlands gerçekten ev hayvanları için bir cennet, bir psikolog için gerçek bir düş, bir baba için kâbus ve bir aile reisi için harabeydi.

Geçen ilkbaharda kızlarım benden biberonla büyüülecek kadar küçük iki kuzuyu eve almamızı istediklerinde iyi niyetli, dost bir çoban onları bize armağan edebileceği halde, bunu ustaca bir taktikle atlatmıştım. Onlara bu hayvanları almadan önce kısa ve hareketli yaşantımız boyunca ne gibi ev hayvanlarımız olduğunu saymamızın daha doğru olduğunu söyledim. Cathy'nin, Jane'in, Betty'nin ve sonunda benim parmaklarımla bunları teker teker saydık. Bulduğumuz sayı yüzü doldurunca bu işten vazgeçtik.

Elbette, hayvanların sülâlelerini de sayıyorduk. Üstelik her nedense çevremizdeki hayvanların çoğalmaya özel bir eğilimleri vardı. Hatta erkek ev hayvanlarının bile yavrularının olması neredeyse mucize sayılmayacaktı... Erkek kediler, fareler, kertenkeleler... Ve iki güzel siyah erkek tavşan... Neredeyse yarım düzine yavruları olmuştu. Tavşanları satın almaya gittiğimizde satıcı, bu iki yavruyu ayırmanın doğru olmayacağını söylemişti. Pembe ev domuzuyla siyah-beyaz Hollanda tavşanı... Ve hepsinin yavruları oluyordu. Sonra güvercinleri de bunlar arasında sayabilirdik. Onlar da durup dinlenmeden uçuyor, bağırıyor, çoğalıyorlardı. Hatta onlar yalnızca kendileri çoğalmakla kalmıyor, arkadaşlarını da bizim eve yerleşmeye çağırıyorlardı... Sonra bu arkadaşlar da bağırıyorlar, çoğalıyorlardı. Böylece kısa süre içinde güvercinlikte yer kalmamış ve bir yenisini satın almak zorunda kalmıştık. Ne var ki, yer sorunu bununla da halledilmiş olmuyordu. Güvercinler akşamları garajın kalaslarına ve hatta açık-mavi Morris'im

üstüne yerleşiyor, bütün gece boyunca ötüyor, yiyor, altlarına pisliyorlardı. Her sabah 8.10 trenine yetişmek üzere yola çıktığımda, arabamın her yanı güvercinler sayesinde harp alanını andırıyordu.

Bunun dışında bir de Jane'in kedilerden birinin elinden kurtardığı fare vardı... Aslında Jane onu ormanda annesi tarafından bırakılmış durumda bulmuştu. (Gerçek anlamıyla vahşî olan bu kedinin yavrusunun ev kedisi olmasıysa, çevre ve kromozomun etkisini ortaya koyuyordu.) Sonra ayağı yaralı sincap, köstebek, birinin yaraladığı keklik, serçe, bülbül, civciv ve ötekilere ekleniyordu. Bütün bu hayvanlara bir süre pamuk dolu kutularda ve kaloriferin yanında bakmak, onları ekmek, sıcak süt ya da özel durumlarda en iyi konyağımdan birkaç damlayla beslemek gerekmişti.

Sabahleyin aşığı indiğimde sabırsızlık içinde kahvaltısını bekleyen bir sincabın şişkin, beyaz göbeğiyle ya da yemeklerinin bulunduğu konserve kutularının açılması için bağırıışan kediler yahut güvercinlerle karşılaşmak benim için hiç de şaşırtıcı değildi. Neredeyse «kapıyı kapasam pencereden giriyordu» bu sözde korunması gereken hayvanlar. Öyle ki, sonunda benim de sabrım taşı ve günün birinde, bundan böyle güvercinler ve üç kedimiz dışında yeni bir ev hayvanı almayı kesinlikle yasakladım. Bu yasağı belirtirken gerçekten sert davranmıştım. Çocuklarını kötümserliğini anlattıklarım açıklar sanırım.

«Hayır,» dedim. «Gerçek, canlı bir eşekten söz ediyorum.»

«Ne renk?»

«Ne renk isterseniz!»

Planımın yürüyeceğı inancı içinde rahatlıkla ekledim:

«Hangi eşeği alacağımıza siz karar vereceksiniz.»

«Gerçekten mi?»

«Evet, size bildirebileceğim bir şeyi gördüğünüz anda.» Sözlerimin etkisini artırmak için bir an sustum. «Sizden tek isteğim, bana arka bölümünde bir erkek oturan ve sürücüsü kadın olan bir motosiklet göstermeniz.»

O anda yalnızca Jane ve Cathy'nin değil, Betty'nin de beni muzip ve küçümser bakışlarla süzdüğünü fark ettim. Ailenin dışı bireylerinde doğuşlarından başlayan bu kadınsı, yumuşak, kaygılı bakış vardı her nedense. Sonunda onlarca bu ihtiyar delikanlı da biraz dinlenme fırsatını mı bulmuştu yoksa?.. Bütün tıbbî önerilerden, yorucu çalışmalardan, yolculuklardan, sıcak güneşten ve İspanya güneşinden sonra...

Planımın gerisindeki psikolojik taktikler hiç birinin dikkatini çekmedi. O anda tek fark ettikleri, yazın İngiltere'nin taşra yollarında motosikletlilerin istenilenden de bol olduğu ve bunların çoğunlukla değişik cinsiyetlerde çiftler olarak dolaşmaya çıktıklarıydı. Fark edemedikleriyse, kendini her ne kadar deli yerine koysa da hiç bir erkeğin motosikletin arkasına oturup, bu gürültülü aracı yöneten bir kadının beline dolanmayı kabul etmeyeceğiydi. Kızlarımın kafalarından geçenleri okuyabiliyordum: «Gerçek olmak için fevkalâde bir şey!» Kuşkusuz, koşulumu açıklamamın hemen ardından bunun aydınlığa kavuşturulması çabaları da başladı:

«Erkek sözcüğünden ne anlıyorsun?» diye sordu Jane. «Kaç yaşlarında olmalı?»

Hiç değilse rüştünü kanıtlamış biri olmasını istemem gerekirdi. Sözgelişi ilkokul çağlarındaki oğlunu motosikletiyle taşıyan bir kadını onaylayamazdım. Bunun dışında, çocukların komşuları bu konu-

da kandırması da önlenmeliydi. Hile ve rüşvet kesinlikle yasaktı. Ne var ki, soruları bununla da bitmiyordu küçüklerin. Motosikletin türünden tutun da direksiyonuna, oturma bölümlerine kadar ayrıntılı bilgi almaya çabaladılar.

Bense soğukkanlılığımı hiç yitirmeden soruların karşılığını sabırla verdim.

«Her türünü kabul edebilirim. Tek isteğim, bir kadın tarafından kullanılan ve arkasında erkek oturan bir motosiklet göstermeniz.»

Çocuklar gevezeliklerini kesip de toparlanmak üzere çekilince, Betty heyecanla sordu:

«Sana ne olduğunu anlayamıyorum. Gerçekten bir eşek almayı düşünmüyorsun her halde?»

Başımı önüme eğerek kahvemi yudumladım.

«Peki, onlara niçin söz veriyorsun?»

«Yalnızca bir söz, bunu unutmamalısın.»

«Onların sana böyle bir motosikletliyi göstermelerini sağlayacağını mı söylemeye çalışıyorsun?»

«Hiç bir erkeğin böyle bir duruma katlanamayacağına inanıyorum.»

«Ama bunu nereden bilebilirsin?»

«Bir psikiyatrist ve her şeyden önce erkek olduğumu unutmamalısın. Erkek ruhunu çok iyi tanıdığımı inanıyorum.»

«İlk evlendiğimiz zamanlarda da kadın psikolojisinden çok iyi anladığını ileri sürerdin.»

«Erkeklerin psikolojik yapılarını o zaman da bilirdim.»

Betty düşünceli düşünceli kahvesini karıştırdı.

«Bana sorarsan hoş bir davranış değil bu. Çocuklara bir şey için söz verip sonra da onu yapmamak doğru olmaz. Bunu sen de her zaman savunurdun. Bu onların doğruluk ve haklılık anlayışlarını incitir.»

«Onların anlayışlarını, duygularını incitmek gibi bir düşüncem yok, hayatım. Eğer mucize sayılabilecek böylesine bir motosikletliyi bana gösterebilirlerse onlara seve seve bir eşek alacağım. Haksızlık bunun neresinde?»

«Peki, bütün bu oyunun anlamı ne?»

«Onları oyalamayı amaçlıyorum. Sürekli bir umut içinde çevrelerini araştıracaklar. Margarethe Rutherford'un televizyonda Kanarya adalarına yapılan bir yolculukla ilgili söylevini anımsıyor musun? Bu yolculukta önemli olan Kanarya adaları değil, yolculuğun kendisiydi.»

«Evet, çok iyi anımsıyorum.»

«İşte benim amaçladığım da bu. Araştırdıkça umut içinde yolculuk yapmanın ne denli hoş bir şey olduğunu öğrenecekler.»

Betty kaşlarını kaldırdı, ama hiç bir şey söylemedi.

«Hiç kaygılanma,» dedim ellerini hafifçe okşayarak. «Her şeyi bana bırak, bu benim işim. Çocuklar kendilerini hiç bir zaman aldatılmış hissetmeyecekler. Doğruluk duyguları hiç bir zaman icinmeyecek. Hatta bu araştırmadan zevk alacak; dolayısıyla sonunda ödüllere erişecekler. Yolculuğu sevmeyi öğrenecekler.»

Sabahleyin yoğunlaşan trafik hafifledikten sonra Boulogne yönünde kuzeye doğru ilerlemeye koyulduk. Güneş parke taşlarında bin bir görünümle oynaşıyordu. Alanlarda pazarlar kurulmuştu. Fırınlardan nefis kokular yayılıyor, Seine nehri güneşte pırıl pırıl parlıyordu. Arka koltukla oturan kızlarımsa, eşeklerini dişi mi erkek mi almalarının daha iyi olacağını sevinç içinde tartışıyorlardı.

Ancak şehri arkamızda bırakıp da şehirlerarası

yola çıkınca kızlarımızın her ikisi de kesin bir sessizlik içinde ve büyük bir dikkatle çevreye bakınmaya başladılar. Ne çikolata ne de limonata istiyorlardı; hatta durmak ya da su falan gibi bir dilekleri de olmuyordu. Ağızlarını bile açmadan heyecanla yolu izliyor, yalnızca zaman zaman fısıldaşıyorlardı:

«İşte bak bir motosiklet.»

«Dikkatli ol!»

Bu motosikletliler genellikle iş nedeniyle yolda olan yalnız erkeklerdi. Hemen hemen hiç bir motosiklette kadına rastlamamış olmamız, koşulumun gerçekleşme umudunun, ufukta bile olmadığını açıkça ortaya koyuyordu. Yanılmamış, doğru koşulu bulmuş-tum. Çünkü zaten olanaksız bir koşuldu dilediğim!!!

Rekor denilebilecek kadar kısa sürede Boulogne'a vardık. Öyle ki, yolda rastladığımız büfelerde kahve ve limonata içmek için yarım saat zamanımız bile kaldı.

Feribottaki yolculuğumuz da sakin geçti. Betty'yle ben denizdeki bu yolculuktan büyük zevk aldığımız halde kızlarım feribottan yalnızca denizi ve gemileri izleyebildikleri için üzgündüler.

Yeniden karaya vardığımızda tek amaçları oyunlarını sürdürmektir. Bu yüzden araba geminin karından çıktığında, onu uzun süredir görülmeyen bir arkadaş gibi sevinçle karşıladılar. Dover'den çıkıp hızla ev yönünde ilerlediğimiz sırada kızlarım burunlarını cama dayamış, dikkatle caddeyi izliyorlardı.

Burada motosikletliler aranılardan da çoktu.

Yavaş yavaş bastıran karanlıkla birlikte motosikletlerin üstündeki deri giysili kişilerin cinsiyetlerini saptamak gerçekten güç oluyordu. Bu yüzden çocuklar bütün dikkatlerini caddeye yöneltmişlerdi. Bana gelince, ömrümün çocuklarla birlikte yaşadığım en

mutlu iki saatını, üstelik de yolculuk ederek geçiriyordum.

Woodlands'e sekizi biraz geçe vardık. Köyden bizim evde çalışmaya gelen Phyllis adlı hizmetçi kaloriferi yakmıştı. Bu yüzden evin her yanı sıcaktı. Üstelik mutfak masasının üstüne akşam yemeği de hazırlanmıştı.

Karın bölümünde beyaz, uzun siyah tüyleriyle dikkati çeken Sattje, adına benzeyen kedimiz İnci ve kahverengi ayakları nedeniyle çikolata adını verdiğimiz öbür kedimiz evin eşğine bizi karşılamak üzere sıralanmışlardı. Güvercinlerin sesimizi alınca neşeyle guruldamaya başladıklarını duyuyorduk. Komşumuzun iki çocuğu, tatil süresince kedilerimize sevgiyle bakmış, Phyllisse güvercinlere özenle günlük buğdaylarını vermişti.

Akşam yemeğine oturmadan önce evin havasına alışmak amacıyla ayaklarımızın dibinde kedilerimiz olduğu halde bahçeyi ve odaları dolaştık. İnsanın kendi yuvasının dünyanın en güzel evi olduğundan söz eden bütün atasözlerine içtenlikle inanırım. Ne var ki, gerçeğin ta kendisi olan bu sözler çoğunlukla unutulur ya da önemsenmez. Arabamla demir bahçe kapısından girip, eve giden taşlı yolda ne zaman ilerlesem içimi tuhaf bir sıcaklık kaplar. Bu sıcaklığı kalbimin ta içinden, ayak parmaklarımın ucuna, yüzüme varana dek bütün bedenimde hissederim.

Ayrıca, Woodlands de gerçekten güzel bir bölge. Yığma taştan yapı, kırmızı kiremitli evimizin son derece sıcak bir havası vardı. Güneşte camlarımız alev alev yanardı. Evimizin kalın, dirençli duvarları, tahta kolonların görüldüğü rahat odaları vardı. Bahçedeyse, hemen göze çarpan kayısı ağaçları, sarmaşıklar, yaseminler vardı. Yemek odasının hemen önün-

de sarı bir gül fidanı eve tırmanıyordu. Giriş kapısı sarmaşıklarla çevriliydi. Bacanın bulunduğu duvarsa kırmızı yabanî gül çalılığıyla kaplıydı. Bir köşede düşünülebilecek bütün sebzeler yetişiyordu. Çiçek tarhlarındaki menekşeler, Japon papatyaları, nergisler bahçeye rengârenk bir görünüm kazandırmaktaydı. Bütün bunların dışında, bir de kroket alanımız olduğunu sözlerime eklemem gerek.

O akşam bahçe sıcak bir günden geriye kalan ağır kokularla dopdoluydu. Yeni gül fidanları bütün görkemleriyle gözler önüne seriliyordu. Betty her çiçeğin kokusunu ayrı ayrı alabildiğini ileri sürüyordu. Yasemin ve güllerin kokusu, biz gelmeden hemen önce kırılmış çayırların kokusuna karışıyordu.

Sessizlikte bir yarasanın bağıırışı, uzaklarda bir yerde yaşlı bir tilkinin uluması duyuluyordu. Bütün hayvanlar ve kuşlar ya uykuya dalmış ya da gece işlerine çıkmıştı. Bizim kediler de gece avındaydılar. Güvercinlerse ya yuvalarında ya da çatının kolonlarında oturuyorlardı. Sessiz karanlıkta Woodlands ufak, ışıklı bir gemiyi andırmaktaydı.

Eve girip de bir yudum Sherry'mi yudumlarken Betty'ye fısıldadım:

«Yuvada olmak fevkalâde bir şey kuşkusuz, kişinin arada sırada uzaklara, çok uzaklara gitme olanağı bulununca...»

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERTESİ sabah Turnbull'a da aynı şeyi söyledim. Eski, hurdaya çıkması gereken bir buharlı lokomotifin çektiği sekiz-on trenindeydik. Bölge insanlarını işlerine taşımasıyla tanınmıştı bu eski lokomotif. Silindiri andıran bacası ve çana benzeyen tepesiyle tipik bir trendi. Makinist zaman zaman peronda koştuğunu gördüğü yolcuları bekler, bu nedenle normalden çok geç hareket ederdi. Elbette ki yol kıyısında çiçek koparan bir genç kız görünce düdük çalmayı hiç bir zaman unutmadığını da belirtmek gerek.

Vagondaki koltukların arkaları tahtadan ve rahatsızdı. Duvarlara yapıştırılmış konfeksiyon mağazası ilânları, bayanlara çağın başındaki kadınların giyimlerini gösteriyordu. Her zamanki gibi, Turnbull lokomotifin arkasını dönerek oturmuştu. Başındaki melon şapka yine kusursuzdu. Çakı gibi ütülü pantolonunun üstündeki «Times» gazetesi önlüğü andırıyordu. Turnballa avukattır. Bürosu Cavendish-Klinik'ten

pek uzak sayılmaz. Benim gibi o da iki çocuk babası.

«Yeniden burada olmak hoş bir şey, değil mi?»

«Bir bakıma evet. Eve dönmek gerçekten çok hoş. Ne var ki, yeni bir yolculuğun planlarını kurarak eve dönmek çok daha hoş.»

Turnball kaşlarını çatı. Eşiyle birlikte oldukça uzun bir zamandan beri, çocuklarla uzun yolculuklara çıkmaktan vazgeçmişlerdi. Zavallı o zamandan bu yana Brighton'dan öteye gidememişti. Turnball, Brighton'a gitmeyi bile göze alamıyordu. Bütün tatil süresince, benim dönüpte, çocuklardan yakınmamı umutla beklediğinden eminim. Elbette böyle bir durumda, o bana «bundan söz etmiş» olduğunu söyleyecek ve de bunu söylemekten büyük zevk duyacaktı.

«Costa Brava nasıldı?» diye sıkıştırdı.

«Harika!»

«Güneşli miydi?»

«Hem de nasıl! Yüzüme baksana!» Ona iyice yarıncık olan yüzümü gösterdim.

«Otelden hoşnut kaldın mı?»

«Çok!»

«Ya yemekler?»

«Hiç kötü değildi.»

«Demek öyle!» diyen Turnball yolculuğa çıkmanın olumsuzluğunu kanıtlayabilecek zayıf da olsa bir delil bulmanın hoşnutluğuyla ekledi. «Çocuklar yemekleri beğenmediler mi?»

«Pek büyük bir yakınmaları olmadı.»

«Mideleri bozulmadı mı?»

«Biraz.»

«1958'de aynı şeyler bizim de başımıza gelmişti. Paella denilen o nesneyi daha görür görmez Jennifer bağırmaya başlıyordu.»

Eski lokomotif dumanını tütürerek tünelden çık-

tı ve gri bir taş köprüden geçerken düdük çaldı. Daha sonra sallana sallana buğday tarlalarının arasındaki yolunu sürdürmeye koyuldu.

Turnball, Times gazetesini katlayarak yanına bıraktı ve kollarını kenetleyerek neşeye bana döndü.

«Neyse, haydi anlat. Yolculuğunuz nasıl geçti? Neler yaptığınızı anlatsana.»

«Gidişimiz gerçek bir kâbustu.»

Turnball doğrudan doğruya «Ne iyi!» demediği halde, o anlamda başını salladı.

«Susadılar, huzursuzluk çıkardılar, değil mi?»

«Hem de nasıl!»

«Mideleri bulanmadı mı?»

«Düşünebileceğinin hepsi oldu.»

«Peki ya dönüş?»

«Yolun dörtte üçünde yeni bir kâbus yaşadık.» İçtenlikle gülümsemem, Turnball'ın duyduğu hoşnutsuzluğu bir oranda kırmıştı.

«Peki ya son dörtte birde neler oldu?»

Ona bütün olanları birer birer anlattım.

Turnball bütün söylediklerimi çalışkan bir öğrenci dikkatiyle dinliyordu. Zaman zaman sözümü kesiyor, ayrıntılarla ilgili bir şeyler soruyordu. Daha sonraysa dudaklarını ısıırıyor ve düşünüyordu. Büyük bir ilgiyle tecrübeli, usta bir aile babası olan Turnball'ın bu konudaki fikrini bekliyordum. Erderby-End'i geride bırakıp, Weald tepesini geçerek Cawbridge istasyonuna varana dek bekledim. Bu istasyonda hepimiz inecektik. Turnball yavaşça doğruldu.

«Bunu başaramayacaksın,» dedi kısık bir sesle.

«Niçin olmasın? Her olasılığı hesapladım, yitirmem olanaksız. Planım demiryollarıyla ilgili şu reklam gibi bir şey: Hani şu, ak saçlı bir ihtiyar olana değin hep demiryollarıyla yolculuk edip de bir tek

kaza görmeyen adamla ilgili reklam gibi.

«Niçin?»

«İstediğim gibi bir manzara görene değin çocuklarım neredeyse büyükanne olurlar. Böyle bir görüntü bulmaları olanaksız.»

«Buna pek güvenmemelisin.»

«Niçin güvenmeyeyim? Ben sağlamlığımdan eminim.» Raftan evrak çantamı alarak kısık bir sesle ekledim: «Her halde genel çizgileriyle erkek psikolojisi ni biraz olsun bildiğime güveniyorsundur.»

«Ama ben de çocukları tanırım. Seninkilerden daha önce çocuğum olduğunu ve bu konuda senden daha tecrübeli bulunduğumu unutmamalısın. Çocuklarla hayvanlar mıknatısı andırırlar. Bu ikisi birlikte istediler mi, en olmayacak olguları bile gerçekleştirebilir, neredeyse kendilerine çekerler.»

«Saçma!» deyip güldüm. «Bu varsayımının gerçekliğini gösterecek bir tek bilimsel kanıt bile yok.»

«Evet, teorik olarak hukuksal açıdan da doğruluğu kanıtlanamaz,» diyen Turnball şemsiyesiyle hafifçe omuzuma dokundu: «Ama şunu iyi bil: Pratikte bu varsayım hep gerçekleşmiştir.»

Turnball'ın söyledikleri bütünüyle saçmaydı. Kendini hiç bir zaman kötümserlikten kurtaramazdı. Bunu Turnball'a birçok kez kanıtlamıştım. Hatta bazı bazı benden kaçmak için sekiz-on trenindeki yerini değiştirmemesine şaşardım. Ancak, şimdi onun her pazartesi sabahı, benim hafta sonu gezintilerimle ilgili anılarımı umutla beklediğini ve bunlardan tanımı olanaksız bir hoşnutluk duyduğunu seziyordum.

Turnball bir anlamda sonbahar gezintilerini benim anılarımla yapıyordu. Ben onun gözü, burnu, kulağı kısacası bir kör için köpeği neyse oydu.

Turnball bir anlamda sonbahar gezintilerini be-

nim anılarımla yapıyordu. Ben onun gözü, burnu, kulağı kısacası bir kör için köpeği neyse oydum.

Arundel-Castle gerçekten düşüncelerde canlandırdığı gibi miydi?... Ya Lewes'te olanlar, onları gerçekten yaşamış mıydım?... Ya Stonehenge... Oh, büyük Tanrım! Turnball hep oraya gitmeyi istemiş, ama yalnızca benim anlattıklarımda gidebilmişti. Ya Wisley'deki bahçe düzenleme sergisi!.. Orada Japon açelyalarına yeterince bakmış mıydım? Bu yıl yeniden oraya giderek, kendisine bir katalog getirebilecek miydim? Kesin olan bir şey vardı yalnız: Turnball her cuma, neredeyse acıklı bir sesle soracaktı:

«Bu hafta sonu nereye gideceksiniz?»

«Bilemiyorum. Her halde pek uzağa değil. Bahçede yapacak çok işim var. Ama sanırım yine de bir yerlere gitmemiz gerekecek, kızlar kesinlikle gitmeyi isteyecek, bunda direneceklerdir.»

Gerçekten de o hafta sonu Oxford'a gittik ve hepimiz bundan hoşnut kaldık.

Bu kez de yanımızdan büyük bir gürültüyle sayısız motosikletler geçti. Her seferinde, arka taraftaki nöbetçilerin bağırışması duyuluyordu:

«Bir erkek!»

«Bir erkek, bir kız ama, direksiyondaki erkek!»

«İki erkek.»

Akşam sekize doğru eve döndüğümüzde, Cathy'yle Jane arabadan neşeyle indiler. Yalnızca bu neşe bile çocukların ilgilenecek bir konu bulduklarında ne yorulduklarını, ne acıktıklarını, ne kavgaya ettiklerini ne de hastalandıklarını kanıtlamaya yeterdi. Yolda her gördüklerini isteyip pisboğazlık yapmaya zaman bulamamışlardı. Bu yüzden, o akşam her ikisi de büyük bir iştahla akşam yemeklerini yiyerek, günün yorumunu yapmaya koyuldular.

«Bugün başaramadık, Jane!»

«Boşver, Cathy! Belki yarın şansımız daha iyi gider.»

Pazar günüyse Folkestone'daki akrabalarımızı ziyere gittik. Yolda sayısız motosikletli vardı. Hemen hepsi siyah kasklı ve siyah deri ceketliydi. Ne var ki, kadın eteği hep arka koltukta uçuşuyordu.

«Hâlâ bulamadık, Cathy!»

«İçimden bir ses bana, haftaya başaracağımızı söylüyor, Jane!»

Bir sonraki hafta sonundaysa, Yorkshire'daki akrabalarımıza gittik Üçyüz millik bir yoldu bu. O zamana dek hiç böylesine uzun bir hafta sonu gezintisine çıkmayı başaramamıştık. Ama bu kez durum değişikti. Yine birçok motosikletliye rastladık. Ne var ki, çocukların şansı bir türlü yaver gitmiyordu.

«Bugün başaracağımızdan emindim, Cathy.»

«Daha bunun bir de dönüşü olduğunu unutma, Jane!»

Yine umut kırıklığı onları bekliyordu ama, kızların cesareti kırılmadı. Böylece çocuklarımın tuttuğunu koparan, dengeli, dayanıklı kişiler olduğunu kanıtlamıştım. Bu da benim için kıvanç vericiydi. Her seferinde umutla bir sonraki hafta sonunu bekliyor, buna göre planlar yapıyorlardı. Başarısızlığa uğramayı da sabırla kabulleniyorlar ve dirençlerini, umutlarını kırıyor, başlarını eğmiyorlardı.

Yavaş yavaş sonbahar geçip kış geldi. Aslında havalar soğuduktan sonra yolculuğa çıkmaktan pek hoşlanmazdım ama, bu kez kızlar her hafta sonu gezmekte direndiler. İtiraf etmem gerekir ki, bu gezintilere değdi de! Yapraksız kalmış ağaçların kurşunî gök altındaki görünümü anlatılmaz güzellikteydi. Çalılıklarda hâlâ böğürtlenler göze çarpıyordu. İngilte-

re'de kışın bu denli güzel olduğunu bilmiyordum. Şimdiye dek hiç böylesine değerlendirmemiştim İngiliz kışını. Sıcak arabada oturup, tekerler yumuşak kar da yavaş yavaş kayarken yeni, bembeyaz bir örtü altına gizlenmiş çayırları, buzlaşmış kırağılarla parlayan, on yedinci yüzyıldan kalma şatoları seyretmek ve Bett'yle çevreyi, çevredeki yapıları, güzellikleri konuşmak bana bambaşka bir zevk veriyordu. Üstelik bir kez bile tedirgin edilmeksizin oluyordu bütün bunlar. Yalnız zaman zaman kızlardan biri bağıırıyordu:

«Erkek!»

«Kız!»

«İki erkek!»

Önceki yıllarda bu dönem, bütün düşünceleri yaklaşan Noel'e ve alacakları armağanlara yönelik olurdu. Ancak bu kez ufak bir eşek, tek istekleriydi. Bu yüzden de bütün konuşmaları eşiği nereden ve nasıl besleyecekleri, ona ne ad takacaklarıyla ilgiliydi.

Noel, alışılmışın dışında sakın ve sessiz geçti. Jane'e büyük bir bebek, Cathy'yeyse kocaman bir oyuncak ayı armağan ettik. Kedilerin armağanı güzel bir yemektir. Güvercinlere koskoca bir kek verdik. Derken yılbaşı geldi. Her yıl olduğu gibi bu kez de gece yarısından beş dakika önce dışarı çıkarak, elimde bir şişe viski ve bir parça kömür olduğu halde bahçe yolunu yürüyüp eve döndüm. (İskoç olan karımın, yeni yılda eve giren ilk kişi koyu renk saçlı olursa, o yılın şans getireceği gibi bir batıl inanç vardır. Benim de saçlarım siyah olduğu için her yıl bu işi yapmak bana düşer). O yılbaşı dışarıda soğuk ama güzel, açık bir hava vardı. Bir süre gökteki yıldızları seyredip, karanlıkları yararak ilerleyen trenin sesini dinledikten sonra eve koştum ve televizyonun

başında toplanmış olan aile bireylerine neşeyle seslendim.

«Yeni yılınız kutlu olsun! Yeni yılın hepinize şans getirmesini dilerim. Haydi bir şey dileyin... haydi!»

Jane ve Cathy'nin, gözlerini kapayarak dilek dilemelerini inceledim. Ne dilediklerini çok iyi biliyordum. Benim dileğimse, onlarınkinin tam tersine, bu mutlu durumun sürmesiydi.

Bu dileğim de yerine geldi: Ocak, şubat, mart süresince büyü hâlâ etkisini sürdürüyordu. Erkeklerin aklına ve bilincine duyduğum inançsa gitgide güçleniyordu. Hiç bir erkek, direksiyonda bir kadın otururken motosikletin arkasına oturmak gibi tehlikeli, gülünç, inanılmaz ve akılsızca bir işe kalkışmazdı!

«Biliyor musun,» dedi Betty bir gün. «Aslında motosikletin direksiyonunu kadına bırakmak bir sevgi belirtisi olurdu. Erkeğin kadınına karşı duyduğu güveni, sevgiyi belirtirdi.»

«Sevgi belirtisi mi? Ne gülünç! Bu bir çılgınlık belirtisinden başka bir şey olmazdı.»

İlkbaharla birlikte nergisler açmaya, dağlar vahşi menekşelerle dolmaya başladı. Yeni bir yaşamın uyanmaya başladığı ve yuvaların kurulduğu bu mevsimde, Jane'le Cathy de bahçenin uzak bir köşesinde eski eşyanın bulunduğu kömürlüğü boşaltarak iyice temizlediler ve yeniden boyadılar. Hatta kömürlüğü samanla kapladılar. Evet, işte ahır da hazırды ama, hâlâ boştu. Onlarsa hâlâ aynı oyunu oynuyorlardı. Kendilerini yeni yıldaki dileklerinden koparamamışlardı. Yeni yılda her meyveyi -çilek, kayısı, şeftali gibi- ilk yiyişlerinde gözlerini kapatıyor ve bir şey diliyorlardı umutla...

Güneşin güçlendiği bu mevsimde arabayla gezintiye çıkmak çok daha hoştu. Çocuklar her gezintiye sevinçle karşılıyorlardı. Hatta çabucak yola çıkabilmemiz için arabanın üstündeki güvercin pisliklerini bile temizliyorlardı.

«Bu kez hiç kuşkusuz başaracağız!»

Birkaç kez dileklerine oldukça yaklaştılsa da erişemediler. Bir akşam üzeri alaca karanlıkta Guildford otobanında bir yokuştan çıkarken bir motosikleti geçmem gerekti. Gaza iyice bastım. Yaklaştıkça içimde beliren bir kötü sezgi bütün benliğimi kaplıyordu.

Motosiklette görünen bu iki sırtta beni huzursuz eden bir şeyler vardı. Önde direksiyona eğilmiş bir halde oturan gövde dikkati çekecek kadar ince, arkadakiyse bunun tersine, iri ve şişmandı. Ve motosiklet alışılmışın dışında yavaş ve iki yana yalpalayarak ilerliyordu.

Onu hemen geçmeliydik. Elli metre... kırk... otuz ve işte erişmiştim.

«Bak, baba!.. bak işte bulduk!» diye bağırdı kızlarımdan biri.

Arabanın bütün pencereleri açıktı. Jane ve Cathy kendilerini yitirmiş bir halde pencereden dışarı sarkıyorlardı. Motosiklettekiler de bu durumda şaşkınlıkla başlarını bize çevirdiler.

«Doğru! Doğru! İşte bulduk!»

Arabayı hafifçe yavaşlatarak, sola baktım. Direksiyondakinin erkek olmadığı ortadaydı. Yanaklar pürüzsüz, pembe ve yumuşaktı. Açık mavi gözleriysen bir erkek için çok ürkek bakıyordu.

«Hayır, doğru değil,» dedim.

«Doğru işte, doğru!»

Arka koltukta oturana yeniden dikkatle baktım.

«Hayır, doğru değil.» Ve gaz pedalına iyice bastım. «Arkadakinin cinsiyeti tam olarak anlaşılmıyor.»

«Ama pantolonu ve deri ceketi var.»

«Bugün artık pantolon giyene erkek demek olanaksız. O eskidendi, şimdi artık o günler geride kaldı.» Bu arada motosikletlileri iyice arkada bırakmıştık.

«Ama sakalı vardı.»

«Hayır yoktu.»

Hızla ilerlediğimiz sırada arka taraftan bir bağırışma yükseldi:

«Ama bu haksızlık!»

Betty de söze karıştı.

«Bence bunu kanıtlamalıyız, David.»

«Peki ama nasıl?»

«Bence her ikinizin de sözlerinin doğruluğu kuşku... Ben de..»

«Neyse, tamam.»

Frene basarak, arabayı iyice yavaşlattım. Dikiz aynasından motosikletin yaklaştığını görebiliyordum. Kısa süre sonra motosikletle aynı çizgideydik. İki beyaz ve asık yüz, bizi ağır, metal kasklarının altından düşmanca bir ifadeyle süzüyordu.

«Öndeki kadın!» diye bağırdı Betty.

Bunun doğruluğunda kuşku yoktu; kaskın altından ancak bir kadına ait olabilecek sarı bir lüle sarkıyordu.

«Peki bu kadarı doğru.»

«Arkadaki de erkek,» diye bağırdılar çocuklar bir ağızdan.

Beni kurtaranın ne olduğunu bilemiyorum. Tek bildiğim, motosikletin arkasında oturanın kafasından ne geçtiyse, çocukların bağırışması kesilir kesilmez

cebinden gümüş bir pudra kutusu çıkararak korumak istemişçesine yüzüne pembe bir ponponla bir şeyler sürmüsydi. Ancak bir kadın gümüş bir pudriyer kullanabilir, çarpan havadan yüzünü korumaya çalışabilirdi.

Yeniden gaz pedalına basarken içimden gülüyordum. Jane ve Cathy, umut kırıklıklarını homurdanarak belirtiyorlardı. Ne var ki biraz sonra, aradıklarına bir ölçüde yaklaşmış olduklarını söyleyerek, karşılıklı birbirlerini avuttular. Ve bir süre sonra ufukta bize doğru yaklaşmakta olan bir motosiklet görmeleriyle yeniden boş bir zafer çığığı koparmaları bir oldu.

Oyun sürüyordu. Olağanüstü güzel bir ilkbahardı bu. Güneye, deniz kıyısına birçok kez indiğimiz gibi çocukların okullarının tatil olduğu uzunca bir hafta sonunda Lake-District bölgesine, göl kıyısına bile gittik. Turnball, çocukların kısa sürede bu ilgiyi yitirecekleri düşüncesindeydi ama, daha ufukta bunun en ufak bir belirtisi bile görünmüyordu.

Aslında haziranın dördüncü hafta sonu ötekilerden farksız bir hafta sonu olarak geçecek ve belki de güneye, deniz kıyısına inecektik. Ama o hafta sonu başkaydı! Köylüler, Woodlands'ten çeyrek mil uzaklıkta bulunan belediyenin önündeki alanda, «Beyaz-at» hanının da desteğıyle ufak çapta bir festival düzenliyorlardı o pazar. Festivalin geliri her zaman olduğu gibi yine kilise damının onarılmasına harcanacaktı. Televizyondan gelecek biri açacaktı bu şenliği. Ne var ki, televizyoncunun gelmesinin suya düşmesiyle, ilk konuşmayı yaparak festivali açma işi bana düştü.

O sabahı söylevimi hazırlayarak ve hazırladığım söylevi ezberleyerek geçirdim. Uzaktan sayısız moto-

siklet gürültüsü duyan Jane'le Cathy, ana caddeye bir an önce ava çıkmak için sabırsızlıkla oturma odasında dolaştıkları halde, ben işimi sürdürüyordum.

Küçük bir gezinti için de olsa uğraşıma ara veremeyi kabullenemezdim. Kalabalık karşısında konuşmaya alışık değildim. Bu yüzden hiç değilse metni çok iyi bilmek istiyordum.

Bütün çevre halkı orada olacaktı. Köydeki malikânenin sahibi Lord Appledown, milyoner MacIntyre ve Turnbull da gelecekti.

Bir Readres Digest karıştırarak birkaç fıkra öğrendim. İyi bir izlenim bırakmanın üstünde özellikle duruyordum.

Aslında sinirli bir tip olmadığım halde, böyle durumlarda mide sinirlerim kasıldığı için o gün öğlen yemeğini oldukça erken ve hafif yedik. Yalnızca haşlanmış tavukla maydanozlu patates salatası.

Festival tam 2,15'te başlıyordu. Zamanında orada olmak istediğim için, Betty ve çocukların kaçınılmaz gecikmelerini de göz önüne alarak dakikası dakikasına program yaptım.

Bu yüzden saat 2'de yola çıkacağımızı bildirerek, 2'yi 5 geçe arabanın kapılarını açıp, her an yola çıkmaya hazır bir durumda beklemeye başladım. Benim gibi dakik bir adam için bu bekleyişlerden daha zor bir şey olamazdı. Bir yandan kafamda konuşmamı yineliyor, bir yandan da sinirlerimi yatıştırmaya çalışıyordum. Bu arada evden telâşlı koşuşmalar duyuluyordu.

Sonunda hep birlikte aynı telâşla gelip arabaya oturmalarıyla kapıları kapadım ve 2'yi tam 9 geçe yola çıktık.

Direksiyonu kullanırken düşüncelerim bütününü yapacağım konuşmadaydı. Acaba sesime gerekli ay-

rıntıları vermeyi başarabilecek miydim? Nasıl bir ifade ve ses tonuyla en iyi izlenimi bırakabilirdim? Bu arada ufak Morris'im her zamanki gibi en küçük hareketimi bile kaçırmadan yavaşça ilerliyordu.

2'yi 10 geçse meyve bahçelerini geçtik.

2, 11'de istasyona ayrılan kavşaktaydık.

2, 12'de köye girdik.

2, 13'de belediyeyi çevreleyen yeşil çitin üzerinde festivalin Bay Davit Beaty tarafından açılacağını belirten bir tabela gördüm. Ve elbette fren yaparak durmak istedim. Tam elimi kapıya uzatmıştım ki, arkadan bir çığlık duyuldu. Bu bir zafer çıığı, inanılmaz, olağanüstü bir haykırıştı. Öyle bir bağırma ki, neredeyse belediyenin duvarları yankıdan titreyecekti.

«Kazandık! Kazandık! Bak, baba! bak!»

O sıra anlatacağım ilk gülünç öyküyü yinelemenin ortasına gelmiştim. Eğer yanılmıyorsam, dalgın bakışlar ve hafif bir gülümsemeyle düşüncelerimi bütününle o an ve oralardan uzaklara götürmüş durumda başımı çevirdiğimde, biz psikologların «ruhî şok» olarak tanımladığımız bir durumla karşılaştım. Böyle bir tabloya iyice hazırlıksız olduğum halde, tablo işte tam karşımda duruyordu.

Caddenin öbür yakasından genç, asi bir kızın kullandığı büyük bir motosiklet geçiyordu. Aracın arka koltuğunda oturan iriyarı bir adam, genç kızın beline kuvvetle sarılmıştı. O anda benim için bundan daha korkunç, dayanılmaz, inanılmaz, aptalca, çılgınca bir görünüm olamazdı.

«Bir kızın kullandığı bir motosiklet işte! Arkasında da bir erkek var!»

Çocuklar sevinçten deliye dönmüşlerdi. Pencereden el sallıyor, bu anlamsız, motosikletli çift bağırışa-

rak selâmlıyorlardı. Arka koltukta oturan, kırmızı yüzlü; siyah dalgalı saçlı sersemse, aptallığına yakışır biçimde çocuklara el sallıyordu.

«Gördün mü, baba? Şimdi inandın mı?»

Her şeye karşın arabayı durdurup, motoru susturmayı başardım. Aşağı indiğim anda çevrem festival komitesinden kişilerle sarıldı. İyice gecikmiştik. Aceleyle ailemden uzaklaştırılarak konuşmacı kürsüsüne çıkarıldım. Bir tek cümle, tanıtılmama yetmişti. Kürsünün çevresini saranlar heyecan ve sabırsızlıkla rengârenk çadırlara, tezgâhlara, kızların öpücük sattığı çardaklara, hediyelik eşyanın satıldığı yerlere koşmayı bekliyorlardı. Alan kalabalık, rengârenk bir çiçek bahçesini andırıyordu.

«... ve şimdi sizleri Bay Beaty'yle yalnız bırakıyoruz...»

Bir anda sıra bana gelivermişti. Kendimi birden, umutla bana bakan bir dizi yuvarlak yüzün karşısında buldum. Benden en fazla bir metre uzaktaydılar. Üstelik tam ortalarında da Turnball duruyordu. Dilimle dudaklarımı ıslattım.

«Sayın bayanlar ve baylar... baylar ve bayanlar...» Heyecanlanma olasılığını göz önüne alarak, konuşmam süresince söylevimin yazılı metninin elimde olmasından hoşlanırım. Bu yüzden ceplerimi karıştırmaya başladım.

«Ufak bir öykünün... ufak, gülünç bir öykünün... bizleri, hepimizi... neşelendireceği düşüncesindeydim. Bu öykü, bu gülünç öykü... bir İngiliz, bir İrlandalı ve bir İskoç'tan... yoo hayır, bir Walliden söz eder. Hepsi bir eşeğin üstünde otururken... yani bir motosiklette demek istiyorum... İrlandalı... hayır Walli, arabadaki İngiliz'e der ki... Bir kıza tutunmuş İskoç'un tekine rastladım...»

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

«AMA HAYATIM, herkes çok iyi bir konuşma yaptığını söyledi.»

«Turnball buna bir anlam veremediğini belirtti.»

«Bayan Colemanse, parlamantoda görev alabileceğinden söz etti.»

«Bu da konuşmamın anlamsızlığını belirler işte,» diye homurdandım. «Hatta kalabalıktan birinin, Stanley Unwin olup olmadığını sorduğunu bile duydum.»

«Ama Stanley Unwin ünlü bir televizyon yıldızı.»

«Evet; bütün özelliği de cümleleri anlamlarını iyice kaybettirecek derecede ters söylemesi ve sözcükleri birbirine katması olan komedyenin teki.»

Pazar sabahıydı, aslında pazar sabahları bizim evde oldukça sakin geçerdi. Kilise çanları çalıyor, yabanî gül kokuları odayı sarıyor, güvercinler bahçede uçuşuyordu. Kilisenin çancıları o sabah işe oldukça erken koyulmuşlardı. Zaman zaman çan sesleri hafif bir rüzgârla birlikte vadiye yayılıyordu. Aslında şu

sıralar çocukların kiliseye gitmek için hazırlanması gerekirdi. Ama onlar, açık mutfak penceresinden görebildiğim kadarıyla eski kömürlüğü neşe içinde düzenliyorlardı. Boya ve deterjan kokusu, temiz gül ve yasemin kokularını bastırıyor; saman ve ot ısmarlamak gerektiğiyle ilgili konuşmalar çan seslerine karışıyor-du.

Ne var ki bu bulutsuz, güneşli pazar sabahına koskoca bir gölge düşmüştü. Koca başlı, iki uzun kullaktı, uzun kuyruklu, doymak bilmez, bir gölge...

Betty çocuklara içeri gelmeleri için eliyle işaret ederken bir yandan da kulağıma fısıldadı:

«Yitirmiş olmayı hoş görüyle karşılamalısın.»

«Peki ama bunu nasıl yapayım?»

«Gülümse.»

İki parmağımla dudaklarımı yana çektim.

«Böyle mi?»

«Evet öyle!»

Betty, antredeki aynanın karşısına geçerek şapkasını giydi ve üstüne başına son bir kez çekidüzen verdi.

«Bunun dışında pek önemli bir şey olmuş sayılmaz. Kim bilir, belki de eşek bizim için bir neşe kaynağı bile olur.»

«Ne dediğinin farkında mısın? Şaka yapıyor olmalısın. Olacak şey değil. Burada bir de eşek besleyemeyiz. Nerede bakacağız ona? Doğru dürüst bir ahırımız bile yok. Böyle bir yere getirmek, eşeğe karşı bile saygısızlık olur. Ayrıca, eşek bakımıyla ilgili en ufak bir bilgimiz bile yok.»

«Öğreniriz.»

«Ben öğrenmek istemiyorum.»

«O zaman çocuklar öğrenir.»

«Oh, hayır! öğrenmezler! Kısa süre sonra bu

konuya duydukları ilgiyi de yitirecekler nasıl olsa. Üstelik daha onların kesinlikle bir eşek istediklerinden de emin değilim.»

«Sahi mi?»

Betty tavanı işaret etti. Banyo, mutfakın tam üstündeydi. Su sesleri arasında çocukların yüksek ve neşeli bir sesle söyledikleri «Eşekname» duyuluyordu.

«Aynı zamanda onlara verdiğin sözden de dönmemelisin.»

«Öyle bir düşüncem yok.»

«Tamam öyleyse, bu sorun çözümlenmiş sayılır.»

«Hayır, daha çözümlenmedi, Bettina. Sözümünden dönmeyeceğim, ama onlara eşek yerine başka bir şey... almayı teklif edeceğim.»

«Örneğin ne?»

«Daha ben de tam olarak bilemiyorum. Belki bir köpek... ya da bir kedi... yahut başka bir şey. Bunu düşüneceğim.»

Kiliseye gitmek üzere hazır olduklarında onlara bir köpek teklif ettim. Kızlarım beyaz paltoları, beyaz ceketleri ve tertemiz saçlarıyla son derece tatlı ve sevimliydi. Melekleri andırıyorlardı.

Arabada bizimle birlikte dolaşacak bir köpeğimizin olması çok güzel bir şey olmaz mıydı?

«Köpek mi?» dediler bir ağızdan. «... oh, hayır; teşekkürler. Kediler evde köpek bulunmasını istemezler, üstelik...»

Köy evlerinin önünden geçtiğimiz sırada onlara bir sincap almayı teklif ettim.

«Sincap mı? Harika! Ama yine de istemeyiz baba!»

Alçak kilise duvarıyla Appledown malikânesinin yüksek duvarı arasındaki dar yolda arabamı parket-

tiğim sırada daha başka teklifler arıyordum. Aklımdan bir yıl süren binicilik derslerini, sayısız sirk gezintilerini geçirdim teker teker. Yavaş yavaş mezarlığın önünden geçip, kiraz ve erik ağaçlarının çiçeklerle donanmış olduğu kilise avlusuna doğru ilerlediğimiz sırada papağandan, kanaryadan beyaz fareye dek evde beslenebilecek bütün hayvanları aklımdan geçirdim. Kilisede bulunduğumuz sürece de aynı konuyu düşünüyordum. Rahibimiz olgun, toplumu kiliseye bağlamayı bilen, bilinçli neşeli bir adamdı. Her zaman için değişik bir ayın (örneğin ev hayvanlarını, hasatı ya da Paskalyayı kutsamak için) bulurdu. Taş kilisenin huzur verici sessizliğinde aynı konuyu düşünmek istediğim halde mümkün olmadı. Dua süresini, bu aydınlık güne ters düşecek kadar karamsar bakışlarla, kızlarımın yüzlerini süzmekle geçirdim. Onların yüz ifadesindeyse hiç bir değişiklik yoktu. Her ikisi de yaklaşan mutluluklarının verdiği çocuksu bir sevinç içinde gülümsüyorlardı.

Dışarı çıktığımız sırada rahip her önünden geçenin elini sıkmak üzere mihrabın önünde duruyordu. Önce Lord ve Lady Appledown, yumuşak minderli kilise koltuklarından kalkarak dışarı çıktılar. Onları çay ithalâtçısı Joshua Dunnig ve bizler izledik. Rahip her önünden geçene bir şeyler söylemek çabasındaydı. Hava durumundan, yalnız ilk geçen birkaç kişiye söz edebiliyordu. Köylülerle hasat, çocuklarla ise, okullarıyla ilgili konularda konuşuyordu.

Jane, rahibe bizlerle konuşulabilecek konuyu verdi:

«Bir eşek alıyoruz!»

«Ah ne güzel! Bütün hayvanlar Tanrı'nın sevgili yaratıklarıdır. Güzel bir davranış!»

O anda Cathy atıldı:

«Onu Paskalya ya da Noel'de seve seve ödünç verebiliriz.»

«Bu gerçekten çok hoş bir davranış olur.»

Eski zamanlarda okuma yazma bilmeyen yobaz kişiler, ticarî davranışlarının doğruluğunun kilise tarafından onaylanmasını ister, bu yüzden bütün işlemlerini kilisede kutsatırlardı. İşte kızlarım da aynı şeyi yapmışlardı. Eşegin alınması resmen onaylanmış ve kutsanmıştı. Artık geri dönülmesi olanaksızdı. İki kızımızın arasında mezarlığa doğru ilerlediğim sırada onların saf gülümsemelerinin gerisinde kuvvetli bir inanç sezdim.

Ertesi cuma, Turnball o haftanın benim için acı, çok acı haberinin zevkini kıyasıya çıkarmış biri olarak trende, tam karşımda oturuyordu. Sevinci her halinden belliydi. Bu adamda bir çeşit sadizm olduğunu rahatlıkla söyleyebilirdim.

«Sana ne demiştin? Göz açıp kapayana kadar kömürlüğünüzde bir eşek olduğunu göreceksin.»

«Oh, bu hiç de o kadar kolay değil.»

«Nereden bu düşünceye vardın?»

«Betty söyledi.»

«Peki o nereden biliyor?»

«Bu sorunla o ilgileniyor. Zaman zaman, herhangi bir karşılık beklemeden eşek armağan eden bir sürü, Eşekleri Koruma Derneğine telefon etti.»

«Elbette bunu yapmaları şart! Her halde bu hayvanı eve getirmek için üstüne bir de para ödemek gerektiğini söylemeyeceksin bana!»

«Aslında böyle yapanlar da var, ama her nedense derneğin elinde hayvan kalmamıştı.»

«Peki, gazeteye ilân verdin ya da ilânları araştırdın mı?»

«Hayır, böyle bir şey yapmayı düşünmüyorum.»

Her ne kadar ben ilânları karıştırmayı düşünmüyorsam da başkaları bunu benim yerime yapıyorlardı. Aynı akşam saat 6'da dersim olduğu için eve oldukça geç döndüğümde kızlarımın yüzünde değişik bir sevinç gördüm. Gerek Jane, gerekse Cathy, neşelerini benimle paylaşmak için can atıyorlardı. Jane'nin elinde bölgesel gazetenin en yeni sayısı vardı.

«Baba!» diye haykırdılar beni görür görmez. «Bil bakalım...»

«Bırakın da önce akşam yemeğini yesin.»

«Evet,» dedi Cathy. «Sonra söylememiz daha iyi olur.»

Jane de söze karıştı:

«Sana bir sürprizimiz var.»

«Eğer sizce bir sakıncası yoksa bu sürprizi hemen öğrenmek istiyorum. Aksi halde heyecan ve merraktan ölebilirim.»

Elimi uzatarak yavaşça gazeteyi aldım. İşte korktuğum başıma gelmişti. İlân sayfasının en üstünde koyu bir mürekkep ve büyük harflerle şunlar yazılıydı:

«Cowbridge sığır pazarında at ve eşek satımı. 29 haziran cumartesi sabah saat 10'da. Atlar, av atları, yük atı, eşekler, katırlar vb.»

Yemeğin tabağında soğumasına aldırmış etmeden ilânı tam üç kez üst üste okudum. Bir yandan da derin düşüncelere dalmıştım. Birden içimden, onlara belli etmeden gülmek geldi.

«Evet baba, ne dersin?»

«Fevkalâde. Tam beklediğimiz fırsat. Çok ilgi çekici!»

«Oraya gidebilir miyiz?»

«Bence çok iyi olur. Ama ne yazık ki, satışın

cumartesi günü sabah saat onda olacağı yazıyor burada...»

Kızlarım evimize yarım mil uzaklıkta, manastıra bağlı bir okula gidiyorlardı. Bir Fransız manastırı tarafından yönetilen okulda düzen ve disipline özel bir önem verilirdi. Bunun dışında, Okul Aile Birliğinde olduğum için, çocuklarımla öteki çocuklara örnek olacak biçimde davranması gerekiyordu. Okulda kızların gerçek birer hanımefendi olarak yetiştirilmesine çalışılırdı. Bunun için başka okullarda bulunmayan birçok dersin yanında dans dersleri de veriliyordu ve şansa bakın ki bu dersler cumartesi sabahları 9.30'dan 10.30'a kadardı.

Ne demek istediğimi hemen anladıkları halde kızlarımla yüzündeki ifade değişmedi.

«O saatlarda dans dersiniz var,» diye ekledikten sonra yeni bir iştahla yemeye koyuldum. «Sayın müdürünüz dans dersini kaçırmaya göz yummaz ve benim de buna karşı elimden bir şey gelmez. Çok üzgünüm, ne yazık ki gidemeyeceğiz.»

«Ama baba...»

«Aması filân yok. Bu benim değil, müdürünüzün sorunu...»

«Ama baba, bizim söylemek istediğimiz de bu. Yarın St. Peterle Paul'un bayramı olduğunu bilmiyor musun? Yani tatiliz. Ders yok. Müdürümüz de böyle bir bayram gününde bir eşek satın almamızın çok iyi olacağını söyledi.»

ST. PETER ve St. Paul gününe rastlayan sığır pa-

nayırı sabahı bizim evde bir Noel sabahından fark-sızdı. Çocuklar saat dört buçuktan önce, yani daha güneş doğmadan ayaktaydılar. Sabahın ilk saatlarıyla birlikte evde bir koşuşmadır başladı. Daha sonra Jane'in, üst sürgüsünü açmak üzere kapının önüne sandalyeyi çektiğini ve bir an sonra da kapının hızla çarpıldığını duydum. Gürültülü adımlarla bahçenin öbür köşesine doğru uzaklaşıyorlardı. Daha sonra, yeniden uyuma umutlarımı bütünüyle yitirdiğim saat olan altıya kadar bahçeden süpürge, kova ve su sesleri duyuldu.

«Ahır hazır!» diye müjdelediler kahvaltı sırasında.

«Cathy eşikteki masanın üstüne bir buket çiçek koydu.»

«Jane de kapısının üstüne boyayla 'hoşgeldin!' yazdı.»

«Harika bir yer oldu, baba! Eşek satın almak için ne güzel bir gün, değil mi?»

Evet, gerçekten güzel bir gündü. Güneşli, pırıl pırıl bir gün. Kilisenin kubbesine çökmüş olan sis olağanüstü sıcak bir gün vadediyordu. Ama ben yine de sığır satıcılarının bile çalışamayacağı bir fırtınanın kopmasını isterdim.

Gerçekten sıcak bir gündü. Cowbridge'de arabayı parkettiğim sırada güneşin kızgınlığını iyice sezdim. Cowbridge, yalnızca büyük bir tren istasyonu olmakla kalmıyor, Londra otostrati da buradan geçiyordu. Ayrıca bize en yakın büyük şehir de burası sayılabilirdi. Gerçekten, Cowbridge'de büyük bir yiyecek pazarı, bir bonmarşe, iki sinema ve koskoca bir sığır pazarı vardı.

Bu sonuncusu, park yerinin tam yanibaşında olup, demir çitlerle bölümlendirilmiş toprak bir alan-

di. Demir çitlerle çevrelenmiş bölümler sığır, at ve benzer hayvanlarla dopdoluydu. Bunun dışında kasalarında hayvan taşındığı anlaşılan bir dizi kamyon da alana yaklaşıyordu.

Hava at, saman, kirli giysi, deri ve pislik kokusuyla dopdoluydu.

«Ne güzel koku, değil mi?» diye haykırdı Jane arabadan iner inmez.

«Buraya gelmenin gerçekten heyecan verici olduğunu onaylamalısın, David! Şu insanlara bak! Ya şu atlar ve taylar ne sevimli yaratıklar, değil mi? Aaa! şu atın üstündeki kıza bak! Jane, şu Shetland atıyla yavrusunun sevimliliğine baksana!»

Ne var ki, kızlarım çevreyle ilgilenerek, zaman yitirmek istemiyorlar, bir an önce ilerlemeye çalışıyorlardı. Onlar da öteki insanlar gibi itişip kakışıyor ve atların bulunduğu çitlerin arasında buldukları her boşluktan yararlanarak ilerliyorlardı. Telâş içindeydiler. Betty'yle bense, yavaş yavaş çitlerin önünden geçiyor, bunların gerisindeki taylara bakıyor, çevreyle ilgileniyorduk.

«Çevrede eşek görünmüyor. Sen görüyor musun?»

«Yoo, hayır!»

Ama kuşkusuz, kızlar eşeklerin izini bulmakta hiç güçlük çekmediler. Öyle ki, sevinç çılgınlıkları çevrenin gürültüsünü bile bastırdı.

«Anne! Baba! Haydi gelin, çabuk! İşte buradalar!»

Evet, gerçekten de orada, kendilerine en yakın yerdeydiler. Panayır yerinin en arka bölümünde. Birbirlerine iyice yakın durdukları için kaç tane olduklarını tam olarak saptayamadım. Çitin üzerinden eğilince yalnızca kirli, yer yer çıplak, gri tüylü deri-

ler görünüyordu. Hayvanlar öylesine kirliydi ki, Betty aralarından birini okşadığında, tıpkı hafta sonlarında elektrik süpürgesini temizlediğim zaman çıktığı kadar toz uçuştı.

Cathy kızmıştı.

«Burada onlara çok kötü bakıyor olmalılar. Acı-nacak halleri var.»

Jane de bu sözü onayladı.

«Hepsini alsak olmaz mı, baba? Böylece temiz bir eve ve iyi bir bakıma kavuşmalarını sağlamış oluruz.»

Şansa bakın ki aynı anda çan çaldı ve satış başladı.

«Dikkat! Dikkat! Karşınızda numara bir! Katalog-taki bir numara!»

Açık artırmayı yöneten bodur ve şişman adam kızılkahve tüvit bir elbise giymişti. Elindeki tokmağı önündeki ufak tahta masaya hızla indirdi. Aynı anda büyük, kapaklı gözlü, siyah uzun yeleli bir at arenaya getirildi.

Burası rahatça hareket edebilen bir tahta çitle çevrilmişti. Çitin yer yer geçit olarak kullanılan kapılarında meşin önlüklü, ellerinde ucuna pamuklu bezler bağlanmış sopalar tutan adamlar duruyordu. Daha geri plandaysa, Hayvanları Koruma Derneği'nden biri vardı. Adamın yüz ifadesinden, bütün bunların ona son derece olağan, basit geldiği anlaşılı-yordu. Hayvan pisliğinin pek yüksek yığınlar oluş-turmadığı sakın bir köşeye çekilerek çite yaslandım. Hiç bir yanda oturacak yer yoktu. Betty'ye, saf kan tay satın almak isteyenlere satışta yardım etmek için burada bulunduğunu açıklayan aristokrat görünüşlü bir bayanla, üstü başı yağlı, kasketli bir esnafın arasında duruyorduk. O sıra, Hava Kuvvetlerinde oldu-

ğum yıllardaki oda arkadaşımı anımsadım. Ailesi at yetiştiren İrlandalı bir gençti bu. Bana sık sık, insan ne denli olgun ve ağırbaşlı olursa olsun, at satışı sırasında bu üstün özelliklerin ve terbiyenin bütünüyle yittiğinden söz ederdi. Bunun için tek koşul, kişinin kendini satışa kaptırması oluyordu.

Yanımdaki delikanlıyla aristokrat görünüşlü bayanı inceledikçe, onun o sıralar ne demek istediğini çok daha iyi anlıyordum. Ne var ki, bu delikanlının heyecandan yitirmiş üstün özellikleri ve ilkeleri olduğuna da inanamıyordum.

Yan gözle kendisine baktığımda onun da beni, benim onu olduğu gibi eğlenir bakışlarla süzdüğünü sezdim. Patlak gözleri alaylı alaylı beyaz gömleğimde, kusursuz bağlanmış kravatımda ve Harrod'dan alınma birinci kalite takım elbisemde dolaşıyordu. Bu bakışlarla ne söylenmek istendiğini tıpkı kasketteki yağ lekelerini görebildiğim keskinlikle seziyordum: «Buda-la!»

O anda arenaya kırmızı benekli bir tay getirildi ve artırma 500 pennyyle başladı.

Bir şeyler söylemek gereğini duyarak fısıldadım: «İşte bu güzel!»

Yanımdaki esnaf kılıkli adam alaylı alaylı sırttı. At dişinden farksız iri, çirkin dişleri vardı. Hatta diyebilirim ki bu dişlerin atlarınkinden tek farkı, üstlerini kalın bir tabaka halinde kaplayan nikotin lekele-riydi!

«Üstüne binen her çocuğu kesinlikle sakat bırakır! Şu gözlerdeki öfkeye bakın hele!» dedi.

«Bu yargıya nereden vardınız?»

«Attan anlayanın bunu fark etmesi hiç de zor değil.» Diliyle dişlerini karıştırdı. «Çocuklar için mi bir şey arıyorsunuz?»

«Evet!»

«Tay mı?»

«Hayır, eşek.»

Şimdi beni daha da çok küçümsediğini sezebiliyordum. Artık onun için yalnızca sersemin teki değil, çocukları için bir tay almaya bile yanaşamayan zavallının tekiydim.

«Eşeklere sıranın gelmesi daha iki saat sürer.»

«İki saat mi?» Sırtımdan aşağı soğuk terlerin boşaldığını seziyordum. Ağzım kurumuştur. Güneş tepemde alev alev yanıyor, zaman zaman gözlerim kararıyor, bastığım yer neredeyse oynuyordu.

«Eşek satışının iki saat sonra olduğunu nereden biliyorsunuz?» diye sorumu yineledim.

«Bu işlerden anlayınca bunu da bilmek çok kolay.» Yeniden diliyle dişlerini temizledi. «Bunlar sizin çocuklarınız mı?»

«Evet!»

«Benim de bir kızım var. Sanırım aynı yaşta Buralarda bir yerlerde olmalı. Eğer izin verirseniz, kızlarınız onunla dolaşabilir. Benimkinin bundan yakınacağını sanmam. Kim bilir belki de sevinir bile.»

İki parmağını ağzına sokarak ılık çaldı. Ve aynı anda adamın küçük bir hortlağa benzeyen sekiz yaşlarındaki dişi kopyası ortaya çıktı. Ufaklık da fazlasıyla ahır kokuyordu. Ne var ki kızlarım hemen çılgınca-sına bir sevinçle onun yanına koştular.

«Arka tarafta dondurmacı var,» dedi o sıra yanımdaki adam! Cathy'ye yarım kron uzattım. «Ama en geç on ikiye kadar burada olun!» diye ekledi: «Bu bay kızlarına eşek satın almak istiyor.» Pis giysili kızına göz kırparak el salladı. Benimkiler de buna neşeyle el sallayarak karşılık verdiler.

Bir yabancının benimle böylesine ilgileneceği

hiç aklıma gelmemiştir. Bu şeytan herifin bir düşüncesi olmalıydı. Beynindeki dişlilerin durmadan çalıştığını seziyordum çünkü. Beni bir acemi çaylak olarak görüyordu. Ne var ki, benim de onu bir psikolog olarak küçümsediğimi bilmiyordu.

Sonraki iki saati homurdanıp içini çekerek geçirdi. Arada sırada «Hımm! hımm!» diye seslerle de yapısını belirtiyordu. «Acemi çaylak» meslektaşlarımdan birine gerçek değerinin çok üstünde bir fiyata bir at ya da tay satıldığı zamanlardaysa, onların zararından zevk almışçasına gülüyordu.

Güneş iyice kızgınlaşmıştı. Ancak o sıra buna karşı yapılacak bir şey yoktu. Betty ayakkabılarını çıkararak parmaklarını oynattı. Ayakları sıcaktan şişmiş olmalıydı. Zaman zaman kızlarım yeni arkadaşlarıyla soluk soluğa, kan ter içinde görünüyor, yeneden dondurma için para alırken, eşeklere sıra gelip gelmediğini soruyorlardı.

Bir bardak bira içtim. Birayla birlikte atların kaldırdığı tozları da yuttuğumu sezdim. İkide bir kolumdaki saata bakıyordum. Açık artırmayı yöneten şişman tüvit elbiseli adam, zaman zaman önündeki termostan bir şeyler içtiği halde, sesinin gittikçe kısılmasına ve yüzünün kızarmasına engel olamadı.

Artırma bütün heyecanıyla sürüyordu. Zaman zaman yapılan önerilere hiç bir anlam veremiyordum. Bazen bir düzine insan inatla, bedeli yüz paunda kadar yükseltiyor; bazen de gerçekten iyi görünen bir hayvana yirmi paund bile verilmiyordu. Yanımdaki arkadaş yirmi iki paund karşılığında iriyarı gri bir at aldı. Bu hayvan için artırmaya ondan başka kimse katılmamıştı. Ama ben yine de onun yüz ifadesinden iyi bir alışveriş yapmış olduğunu anlıyordum.

Bir süre sonra, Cowbridge'deki kilisenin çanları

ögle saatını haber verdi. Artık sıra eşeklere gelmişti. Hayvanlar uyuşuk uyuşuk arenaya girdiler. Aynı anda kızların da yanımızda belirdiğini gördük.

«Ah, ne sevimli hayvanlar...» diye bağıyorlardı.

Ahırda toplu halde bulundukları zamandan daha da çirkin görünüyorlardı şu anda gözüme. Açıkta zayıflıkları, bedenlerinin çıplak bölgeleri, çıkık kemikleri ve pislikleri daha iyi fark ediliyordu. Hayvanlar bir sürü çılgın gibi arenada koşuştuktan sonra ellerinde bayrak tutan adamlarca düzene sokuldular.

«İşte çalıştırmak için ideal bir eşek... Daha beş yaşında...»

«On beş!» diye fısıldadı yanımdaki arkadaş kulağıma. «On beş yaşından bir gün bile aşağı değil. İşe yaramaz.»

Jane merakla sordu:

«Bunu nereden biliyorsunuz?»

«Anlamak için bu konuda bilgi sahibi olmak yeterli.»

Parmak uçlarında duruyor, biraz önce beni olduğu gibi büyük bir dikkat ve küçümsemeyle eşek sürüsünü süzüyordu.

«İşte!.. Bakın tam size göre bir hayvan buldum! Şu küçük, açık renk sıpaya ne dersiniz? Altmış üç numaralı olana. Tam size göre bir parça, Bayım.» Ve beni kolumdan tutarak hayvana doğru çekti.

«Demek en iyisi bu!»

«Sürünün en iyisi.»

«Benim de çok hoşuma gitti, baba!»

«Şuna bak, nasıl da gülüyor! Güzel bir yuvaya kavuşacağını anladı galiba.»

Aslında yanımdaki bu adama karşı deminden beri tuhaf bir güvensizlik duymuştum. Bu duygu, on

beş yaşında dediği eşek için artırmaya katılıp da hayvanı karşı bir artırmayla bile karşılaşmadan on guineas karşılığında aldığı zaman da geçmedi. Asıl ilgimi çekense, benim gibi koluna çocukları yapışmış bir aile babasının, şömüne önüne atılmış postun canlanmışından farksız bir hayvana yirmi üç guineası büyük bir heyecan ve sevinçle vermesiydi. Üstelik şömüne önündeki postların tersine, bedeni pire dolu olan hayvan durmadan kaşınıyordu.

Sıra atmış üç numaraya gelmeden biraz önce kızlarım denetimlerini iyice yitirdiler.

«Ne olur baba, bunun için de artırmaya katıl!» diye bağırlıyorlardı. «Kim bilir, belki atmış üç'ün fiyatı çok yükseğe çıkar, biz de eşeksiz kalırız.»

«Sabırlı olun. Biraz bekleyin!» dedi yanımdaki adam. «Atmış üç tam size göre bir parça. Onu alacaksınız.»

Bana kalsa, atmış üç, arenadaki eşekler arasında en zayıf, çelimsiz ve çirkin olanıydı. Hayvanın açık gri bir derisi vardı. Hatta neredeyse beyazdı da denebilir. Ama çirkin grimsi pis bir beyazlıktı bu. Yer yer çıplak derisinin altından bütün kemikleri sayılabiliyordu. Ayaklarıysa, ufak bir kahve fincanının ağzından da küçüktü.

«Güzel bir İrlanda sıpası! En iyi kalite! Artırmaya neyle başlayayım? Şu yürüyüşteki zarafete, soyluluğa bakın! Evet, baylar bayanlar, artırmayı açıyorum.»

Artırma sırası tam bana geldiği halde konuşmıyordum. Sözlü bir sınavdan farksızdı bu. Soğuk bir kış sabahında Hyde-park'ta havuza düşmek gibi bir şeydi açık artırmaya katılmak.

Ve o anda yanımda arkadaş geçinen adamın ne denli bir sahtekâr olduğunu daha iyi anladım. Bana

bir şey söylemeye bile gerek görmeden, bir çeşit işaretle eşeğe kendisi talip oldu.

Bunu da ancak artırma on iki guineasa yükseldiğinde anladım. Ve aynı anda Betty'nin beni öfkeyle sarstığını duydum:

«Şu arkadaşına baksana!»

«Benden on üç!»

«Yarım da sizden, değil mi Bayan» diyen açık artırma yöneticisi, öbür yandaki bir bayana başını salladı.

Ve yine aynı anda yanımdaki adam aynı işaret diliyle bildirdi:

«On dört.»

Bayan duraksıyordu.

«Benden yarım daha,» diye atıldığında, yanımdaki adam öfkeyle homurdandı.

«Siz bu işin dışında kalın, Bayım.»

Kızlarımın yüzünde kaskatı bir ifadenin belirdiğini fark ettim. Ağlamak üzere oldukları besbelliydi. Betty'ninse sert bakışından şunlar açıkça anlaşılıyordu:

«Her halde önu istediğini yapmaya bırakmayacaksınız!»

Güneş acımasızdı. Sıcaktan gözlerimin karardığını duyuyordum. Dilimle dudaklarımı ıslattım. Artık işe girişmenin zamanı gelmişti.

«On beş!» dedim.

Yanımdaki adam, sağ işaretparmağını sol işaretparmağının üstüne koydu.

Aynı anda karar verilmeye başlandı:

«Satıyorum... satıyorum... sattım.»

Daha ben konuşma olanağı bulamadan iş işten geçmişti.

Şu küçük eşek benzerini elimden kaçırdığım an-

da ona ne olursa olsun sahip' olmayı istemem gerçekten gülünçtü. Yeniden arenaya baktım. Ancak şimdi açık artırma yöneticisinin «soy» sözcüğüyle ne demek istediğini anlıyordum: Gerçi zayıf ve çelimsizdi ama, soyluydu işte. Karşımda üzgün gözleri, dik kulaklarıyla bacaklarını bitıştirmiş, hazır ol durumunda bekliyordu. Güneşin parlak ışığında bir eşekten çok geyiği andırıyordu. Gerçekten umudum kırılmış, öfkelenmiştim. Bütün arenanın sıcakta neredeyse döndüğünü seziyordum.

O sıra yanıbaşında birinin bana seslendiğini fark ettim:

«Adınız neydi? Adınız neydi, Bayım? Artırma yöneticisi, adınızı bekliyor.»

«Beaty.»

Artırma yöneticisinin, adımı öğrenmek istemesine hiç bir anlam veremiyordum. O anda tek bilebildiğimi, ister katır ister yarış atı olsun, bir sonraki artırmaya kesinlikle katılacağımdı. Üç ağlayan kadınla eve dönmeyi göze alamazdım. Onlara şöyle bir baktım. Hayret, ağlamıyorlardı; tam tersine, sevinçleri yüzlerinden belliydi. Üç küçük de çevremi sararak beni neşeyle öpmeye başladılar. Başımın dönmesi hemen geçti, kendimi toplayarak sordum:

«Yani bu eşek şimdi benim mi?»

«Bizim, baba!»

«Yani, siz artırmaya benim için mi katıldınız?» diye sordum adama:

«Hımm... hımm?»

«Peki ama, niçin?»

«Aldatılmamanız için. Bu tür açık artırmalarda hep aldatmalar olur. Eğer siz işe girseydiniz, fiyat iyice yükselirdi. Kendi adamlarından birkaçı artırmaya katılırdı.»

Ona teşekkür ettikten sonra ceplerimi karıştırmaya başladım. Bu arada, yeni dostumun bu alışverişten herhangi bir kazancı olup olmadığını düşünüyordum. Daha sonra adamın beni küçümseyerek süzdüğünü sezdim.

«Beni aldatamazlar... ben tüccarım,» diye ekledi kibirle. «Bana karşı artıramazlar. Tüccar, tüccarı aldatmaz, Bayım. En soysuz karga bile kendi soydaşının gözünü oymaz.»

AYNI akşam saat sekiz sıralarında büyük bir at arabası Woodlands'in dış kapısının önünde durdu. Arkasındaki büyük kasasıyla at ya da benzer hayvanların nakliyesinde kullanılan bir çeşit kamyonu bu. Çok büyük olduğu için evin önüne kadar gelememiş, dış kapının önünde durmuştu. Böylece eve kadar olan yolda atmış üç numarayı taşımamız gerekiyordu.

Aslında bu at nakil taşıtını elde etmemiz bile büyük bir şanstı. Böylece, yalnız bir eşek satın almak değil, onu eve taşımanın da büyük bir sorun olduğunu öğrenmiştim.

Eşek soyundan bir yaratık satın aldıktan sonra, kişi ister istemez kendinde bazı değişiklikler seziyordu.

Şaşkınlık içinde kafesin dışında durup, bir karar vermeye çalışırken, insan kendini birdenbire nasıl olduğunu fark bile edemeden bir hayvanın sahibi durumunda buluyor ve o andan sonra o hayvanla haşır neşir oluyordu.

Seçkinlik kazanıyordun. Bir şeyin sahibiydin artık. Bu da kişiye özel bir yer veriyordu. Yabancı, değişik tipler gelerek seni selâmlıyor, seninle ilgileniyorlardı. Fevkalâde bir alışveriş yaptığın için kutlanıyordun. Her ne kadar aynı anda sana bir çeşit çit malzemesi ya da semer yutturmaya çalışıyorlardıysa da, artık sen de onlardan biri olduğun için bunu dostça, içtenlikle yapıyorlardı. Bundan böyle onlara yabancı olmadığın gibi onlardan farklı da sayılmazdın. Büyülü ya da mistik bir şey kazanmıştın bu alışverişle; böylece sen de artık akılsızlar ve mantıksızlar kulübüne hemen girmeyi hak etmiştin. Çünkü artık sen de eşek kokusuna alışacaktın.

On beş Bob (İngiliz lirasının argo karşılığı) karşılığında yeşil bir yular aldığım gibi kullanılmış bir eyer alıp almakta da epey duraksadım. Eğer eski bir arkadaşım araya girmeseydi, atmış üç numaranın, elli Bob karşılığında eve nakledilmesinde de anlaşılmak üzereydim.

Sonunda otuz Bob'da anlaştık. Ve yeniden Morris'e binerek, her şeyi hazırlamak üzere ev yoluna koyulduk. Köydeki manava da uğrayarak bir kilo pancar ve iki kilo şeker aldıktan sonra eve vardık, sabırsızlık içinde atmış üç numaranın eve getirilmesini beklemeye koyulduk.

İşte gelmişti ama, her nedense yeni evine kavuştuğu için hiç bir sevinç belirtisi göstermiyordu. Kasa'nın arka kapağı açıldığında başını öne eğmiş, arka bacaklarını iki yana ayırmış bir halde kımıldamadan duruyordu. Büyük yüzü karanlıkta neredeyse yitmişti. Şoförle birlikte onu kucaklayarak aşağı, caddeye indirdiğimiz sırada bir traktörle bir otomobil bizim bu işlemi tamamlamamızı beklemek zorunda kaldı. Daha sonra da şoförün arkadan itmesi ve benim de

önden, yularından çekmemle hayvanı bin bir güçlük-
le kapıdan içeri bahçe yoluna soktuk.

Ansızın çimenleri görünce kalın kafası eğildi,
arka bacakları doğruldu. Birdenbire yeniden genç bir
geyik ve bahara sevinen bir kuzu gibi çevik olmuşt-
tu. Sığıyor, zıplıyordu. Gül tarhlarının üzerine otur-
du, birkaç ağaca tosladı ve sonunda çakıl yolda yu-
varlanmaya başladı.

«Bak, baba!» diye haykırdı Cathy. «Nasıl sevinç-
li! Eve geldiği için nasıl mutlu!»

Ne var ki sevinç de güzellik gibi izleyicinin gö-
rüşüne bağlıydı. Bana kalırsa atmış üç numaranın
asıl sevinci o kamyondan kurtulup bir parça çayır bu-
labilmiş olmaktan ileri geliyordu.

Bin bir çeşit dil dökme ve uğraşmalarla çeşitli
zorluklardan sonra, onu bahçenin üst bölümüne taşı-
mayı başardık. Bu bölgedeki çimenler aşağıdakiler
kadar bakımlı ve güzel değildi. O da bunu hemen
fark etti. O zamana değin hiç ahır görmemiş olacaktı
ki, onu yarı karanlık ve şekil değiştirmiş kömürlüğe
soktuğumuzda korkusuyla tiksintisi açıkça belirmişti.
Ne var ki, bir buket çiçeğin aşkına içeri girdi. Ama
çiçekleri yer yemez yeniden bütün kurnazlığını kul-
lanarak kendini dışarı attı.

Yakından bakınca hayvanın gerçekten üzüntü ve-
rici bir görünümü olduğunu itiraf etmeliyim. Kılırları
dik ve sert olup yer yer dökülmüştü. Derisi pire do-
luydu. Kılırsız yerleriyse yaralı ve pisti. Bacak ve
omuz kemikleri neredeyse kırılacaktı. Kulaklarındaysa
kıl kalmamıştı. Bu kulaklar, atılacak kadar eskimiş de-
ri eldivenlerden yapılmışa benziyordu. Tırnakları öy-
lesine büyüktü ki, Charlie Chaplin'in çizimleri gibi
ayak kenarlarından yukarı dönmüştü.

Daha sonraları öğrendiğimize göre, atmış üç nu-

mara hayvanların açıkta, yarı aç ve bakımsız olarak yetiştirildiği bir İrlanda çiftliğinden geliyordu. Ve çiftlikten doğruca satışa çıkmıştı. Sinirli, karamsar bir hayvandı. İnsanları sevmemesi son derece olağandı. Bir tek, yalnızca bir tek kesin yaşam yargısı vardı: Kuşku duyduğu anda atacağı tekme!

Jane ve Cathy, ona hayvanın yaşamı boyunca görmediği, ancak kızların pancar diye adlandırdıkları bir şeyi sunduklarında tekmeledi. Şeker vermek istediklerinde -bunun yabancı, zehirli bir madde olduğu kanısıyla- çifte attı. Betty onun yaralı yerlerini yıkamak isteyince de, insanlara güvenmediğini tekmeleyerek gösterdi. Ve ben ona, hoşgeldin armağanı olarak bir kova arpa verince, öfkeyle bunu da tepti.

O akşam yemeği iyice geç yedik. Yemek bittiğinde saat ona geliyordu. Jane, Cathy ya da ben küçük eşekçüğimizin rahat olup olmadığına bakmak için sık sık dışarı çıktığımız için, yemeğin de sık sık kesilmesi gerekti.

Numara atmış üç, tarlanın kendine ayrılan en uzak köşesinde yalnız başına boşluğa bakarken ay ışığında gerçekten acıklı bir görünümdeydi. Bir yarasanın bağırışını, bir tilkinin ulumasını ya da bir farenin geçişini her duyduğunda, her olasılığa karşı arka bacaklarını hızla arkaya atarak, boşluğa çifte sallıyordu.

«Aslında acıtmak istemiyor,» dedi Jane.

«Evet,» diye ekledi Cathy. «Zaten çifte atsa da hafifçe atıyor.»

«Öylesine ufak, yumuşak bir burnu var ki.»

«Ne güzel, hoş bakışlı gözleri var.»

«Ve de ne sevimli bir yüzü.»

«Baba!..»

«Efendim, Jane?»

«Cathy'yle onun için bir ad bulduk bile.»

«Nasıl bir ad?»

«Bal!»

«Bal mı? Derisi bal rengi olduğu için mi taktınız bu adı?»

«Hayır, nedeni o değil. Çok tatlı ve sevimli olduğu için bal koyduk adını!»

BEŞİNCİ BÖLÜM

BAL'IN gelişinin haberi akıl almayacak kadar kısa bir sürede çevre köylerin gençleri arasında yayıldı. Yorucu ve sıcak bir cumartesiden ve at panayırındaki büyük heyecandan sonra iyi bir dinlenmeyi hak etmiştim artık. O pazarı dinlenerek geçirmeyi umuyordum. Ama nerede? Bütün gün boyunca köydeki çocuklar birbirleri ardından bizim bahçeye gelerek Bal'la tanıştılar; sırtını okşayıp sevdiler. Hatta aralarından, sırtında dolaşmak şansını elde etmeye çalışanlar bile oldu. Bal da onlarla tanışmaktan duyduğu sevinci belirtiyordu ama, bunu ancak onun eşinerek havalandığı tozlardan tedirgin olmayan fark edebiliirdi. Ne var ki, birçokları arkalarına kuvvetli bir çiftte yedikleri gibi aralarından hiç biri de onun sırtına binmeyi başaramadı.

«Henüz üzerine binilmesine alışmamış. Cathy ve ben, onu eğitmeye önümüzdeki hafta içinde başlarmayı düşünüyoruz,» diyen Jane Cathy'nin gözünde

kovboyların, vahşî atları üzerine binilebilecek şekilde eğittikleri ve ancak filmlerde görülebilen bir sahne canlandırıyordu. Betty'yle bana gelince, o sırada öfkeli çocukları yumuşatmaya ve Bal'ın çiftelerinden oluşan yaralara pansuman yapmaya çalışıyorduk. Bu arada Jane durmadan mırıldanıyordu:

«Üstelik daha insanlara da alışık değil. Onlardan korkuyor.»

Hiç kuşkusuz, Jane haklıydı. Ancak korkan yalnızca Bal değildi. Onun gelişinden tam yirmi dört saat sonra insanlar da, ki bunların başında ben geliyordum, ondan korkmaya ve ona karşı büyük bir öfke duymaya başlamıştık. Ancak berbat olan günün verdiği öfkeyle sinirimin daha da bozulduğunu itiraf etmem gerek.

En zorlu çiftelerden kurtulmak için tek çarenin, bir kertenkelenin dilinden farksız çabuklukla arkaya kalkıp inen art bacakların tam yanında durmak gerektiğinde inanmakta epey güçlük çektim. Ama bunu öğrenmem gerekiyordu ve öğrendim de; kuşkusuz Betty, Jane ve Cathy de öyle. Bal'ın hemen bir gün bile yaşlanmasına fırsat vermeden iyice temizlenmesi gerekliydi.

O sabah kiliseye de gitmedik. Her şeyden önce evimiz sürekli olarak acılarını dindirmemiz gereken konuklarla dolup taşıyordu. Bunun dışında benim bir de günün büyük bölümünü, dostum olan komşu çiftlik sahiplerinden, eşek temizlemenin en ustaca ve kolay yöntemlerini öğrenmek üzere telefon başında geçirmem gerekiyordu.

Niçin olduğunu bilemiyorum ama, insanoğlunun eşek denilen bu yaratıklara karşı tutumunda «orta yol» diyebileceğimiz bir nokta yoktu nedense. Ya bu hayvana delicesine tutkun ve de batıl inançlarla (her

nedense bu hayvanın şans getirdiğine inanılır) bağlı olunuyor ya da ona önemsenmeyecek, gülünç, inatçı tedirgin edici bir yaratık gözüyle bakılıyordu. Elbette birçoklarının da mutlu çocukluk günlerinin bir anısı olarak bu hayvana karşı sempati duyduğunu belirtmek gerek. Ne var ki, çevredeki bütün çiftçi dostlarım bu haycana gereksiz bir yaratık olarak bakan türdendiler. Genel kanının aksine, çiftçiler ya da benim tanıdığım çiftçiler diyelim, hayvan seven kişiler değillerdir. Koyunlarıyla konuşmaz, ineklerini adlarıyla bile tanımazlardı. Hayvanlar onlar için yalnızca dört ayakları üzerinde dolaşan et ya da süt kaynaklarıydı. Eşeklerse, bu gruba bile girmiyorlardı. Çiftçi önerilerinin tek bir tek sonucu vardı: Onların şımarmasına göz yummayın, onlara efendisinin kim olduğunu öğretin ve çocuklara korktuklarını hayvana sezdirmemelerini öğütleyin.

Aslına bakılırsa çocukların zaten korktukları fi-lân yoktu. Betty'yse ikimizse, korkumuzu ustaca kalemle alınmış psikoloji kitaplarında yazılı kurallara göre gizlemeye çalışıyorduk.

Ancak yine de eşeğin temizlenmesi konusunda çok değerli bazı bilgiler edinebilmiştim: İyi, sert bir fırça ve Bob-Martin köpek sabunuyla bedeni temizlendikten sonra, tırnaklar köydeki nalbanta kestirilecekti. Elbette bu gideri göze alamazsak, keskin bir usturayla tırnakları bizim kesmemiz **de mümkündü**.

Appledown'dan dört mil ötedeki bir köyde pazar günleri de açık olan bir bakkaliye vardı. Yemekten hemen sonra, Betty bulaşıkları yıkarken köpek sabunu ve fırçayı satın almak üzere oraya gitmem gerekti. Ve saat tam üçte temizleme işlemi başladı. Bu sırada çevrenin bütün gençleri çitlerin gerisinde kendilerini güvenliğe almış, bizi seyrediyorlardı.

Bal'ın o zamana kadar doğru dürüst temizlenmiş olduğunu sanmıyordum. Fırçayı da her şeyi olduğu gibi çiftelerle karşıladı. Ona havuç vererek kandırmamız da olanaksızdı. Bu turuncu sebzeyi her nedense dövüldüğü sopalara benzetiyor ve ondan ürküyordu. O yüzden Cathy ağaçların dibindeki taze çimlerden bir avuç dolusu koparıp Bal'a sundu. Bir süre sonra, Bal da her nedense bu sunuyu gerçi çevirmemeye karar vererek, Cathy'nin elinden taze otları yemeye başladı.

Aslına bakılırsa fırça yerine elektrik süpürgesi kullanmamız çok daha yerinde olurdu. Hayvanın derisini fırçalamaya başlar başlamaz çevremizi tanımlı olanaksız yoğunlukta bir toz bulutu kapladı. Bundan başka hayvanın dökülen tüyleri de fırçanın sık sık tıkanmasına yol açıyordu. Saat dörtte, Betty genç seyircilerimize dönerék, mutfığa gidip, buzdolabından birer bardak limonata alabileceklerini bildirdi. Tam dört on beş'te yıkama işlemine başladık.

Bu işte her şeyden önce, Bal'ın bedenine yapıştırılmış iki kâğıdı temizlememiz gerekiyordu. Bu kâğıtlardan küçük olanının üstünde «63», ondan daha büyük olanının üstündeyse «satıldı» yazılıydı. Son derece kalitesiz bir zamkla zavallı hayvanın bedenine yapıştırılan bu kâğıtları temizlemek gerçekten zor oldu. Özellikle hayvanın tüylerinin üstünde lav tabakaları gibi sertleşen zamları...

Asıl şaşırtıcı olan şey de, bütün yıkama işlemi boyunca Bal'ın yalnızca iki kez bana ve bir kez de Cathy'ye çiftte atmasıydı. O sıra öylesine ürkek ve kaygılıydık ki, çiftelerin pek sert ve sık olmaması bile bizi sevindirmeye yetmişti.

Hayvan iyice temizlendikten sonra onu önceden ısıtılmış havlularla iyice kuruladık. Daha sonra Jane

ve Cathy onu oldukça iyi bir çimle kaplı olduğu gibi, güneybatıya açık olduğu için iyi de güneş alan kroket alanına götürdüler. Hayvan kuruduğu sırada rengini ve deri yapısını daha iyi görmek ve anlamak olanağı bulduk.

Bacakları ve karnının alt bölümü şimdi kirli beyaz değil, hoş bir bej tonundaydı. Bu bej renk yukarı çıkıldıkça açık griden koyuya doğru değişiyordu. Beyaz bir ağzı vardı. Alnından aşağı tüyleri yine gri ve koyu gri karışımıyla iniyor, daha aşağıda yerlerini açık kahve tüylere bırakıyorlardı. Sophia Loren'inkileri andıran büyük, hafif şehla gözlerini çevreleyen uzun kıvrık beyaz kirpikleri gerçekten ilginçti. Yer yer tüylere rastlanan uzun kulaklarının içi beyaz, dışı kahverengiydi. Ancak şunu hemen belirtmem gerekir ki hayvanın en ilginç ve güzel yanı sırtı boyunca uzanan koyu kahverengi şeritti.

O akşam çay için oldukça geç kaldık. Ancak yine de elimizde çay fincanlarımız kroket alanının çevresine dizilip, oradaki kazıklardan birine bağlı durumda otlayan ve kuruyan Bal'ı seyre daldık. Kişinin kendi eserini seyretmesi kendisine anlatılması olanaksız bir hoşnutsuluk veriyordu. Bal başka, bambaşka bir eşekti; batan güneşle birlikte yeni yıkanmış derisi pembemsi bir renkte görünüyordu. Jane'in görüşüne karşı çıkmak haksızlık olurdu. Bal zamana bırakılıp sabırla beklenirse gerçekten hoş, değerli bir eşek olacağı benziyordu.

Hava kararmadan önce onu yeniden ahırına götürdük. Ancak hayvan geri dönmeye hiç de istekli olmadığı için, onu evine götürmek epey zamanımızı aldı. Ama sonunda bunu da başardık. Ahırının önünde, onu tam yıkadığımız yerde kirler ve dökülen tüyler ıslak toprakla karışmış, bir balçık tabakası oluş-

turmuştu. O noktaya gelince, Bal duyarlı burnuyla çamuru koklamaya ve içeri girmekte direnmeye başladı. Sonra birden gülünç denecek kadar kısa ön ayakları üstüne çökerek, niyetinin ne olduğunu anlamamıza fırsat bile bırakmadan, Charlie-Chaplin'inkinden farksız dört bacağını havaya dikip, çamurun içinde yuvarlanmaya başladı. Ve bedeni gri kalan bütün iyi tüyleriyle balçıklanmış çamura bulanmadan bir daha ayağa kalkmadı. Bu çamurlu haliyle gerçekten bir sirk palyaçosundan farksızdı.

Elbette o hafta sonunun raporunu verirken bile, Turnbull'a her şeyi anlatmadım. Onu daha fazla sevindirmek gereksizdi. Zaten trende olduğumuz sürece yüzünde öylesine mutlu ve alaylı bir ifade vardı ki, öfkeden kendi kendimi yedim.

«İşte bu çok hoş! Çok güzel!» diye katıla katıla gülüyordu. O gün gazetesini açıp okumaya bile gerek duymamıştı. Ben onu öylesine hoşnut kılmış, öylesine oyalamıştım ki, artık başka bir neşe kaynağına ne gerek vardı? «Demek gerçekten bir eşek aldınız! Oh, büyük Tanrım! İnanılacak gibi değil! Kulaklarım inanamıyorum. Bir yolunu bulup bu işten kurtulacağınızı düşünüyordum, gerçekten!»

«Ben de,» sözcüğü dilimin ucuna kadar geldiyse de söylemeyerek yuttum. Bunun yerine biraz da kasılarak, sözümünden dönmenin yolunu aramış olduğumu, ancak muhalefetin çok çok ağır bastığını, demokraside bu tür yenilgilerin koşul olduğunu söyledim.

«Aptallık bu,» dedi Turnbull. «Aptallık.»

«Hiç de değil!» Ne olursa olsun karşı çıkmalıydim. «Hatta iyi bir alışveriş yaptığımı bile düşünüyorum. Orada bu konuda oldukça bilgili birine rast-

ladım. Bana bu eşeği alırsam kârlı çıkacağımı o söyledi.»

Turnball alaylı alaylı güldü. Bense o kirli görüntünün altında ne denli büyüleyici, ne denli sevimli bir yaratık bulduğumuzu tanımlamayı sürdürdüm. Hatta onun adını bal koyduğumuzu bile söyledim.

«Bir gün gelip kesinlikle görmelisin onu. Yalnız daha tırnakları düzene sokulmadı. Nalbantın işi de bitince yaman bir eşek olacak. Nalbant bugün gelir. Akşama ben eve döndüğüm zaman her şey hallolmuş olacak.»

Ne var ki, akşam eve döndüğümde nalbant görevini yapmamıştı. Hayal kırıklığına uğramış iki, üzgün çocuk tarafından Appledown istasyonundaki arabamda karşılandım.

«Nalbant korkağın teki» diye haykırdı Jane beni görür görmez.

«Burada hep birlikte olmazsak, Bal'ın tırnaklarını kesmeye cesaret edemiyor,» diye bağırdı Cathy de.

Aynı zamanda eşim de söze karıştı:

«Yanıyorsunuz, çocuklar; sizin hayvanın sahipleri olduğunuzu bilmiyordu; bu yüzden babanızın da bizimle birlikte olmasını istedi.»

«Benim mi? Bu çok anlamsız bir şey. Ben işi gücü olan, fazlasıyla meşgul biriyim. Bu adam beni ne sanıyor? Benden ne bekliyor? Yoksa derslerimi filân bırakıp, eşeğin pedikürüyle mi uğraşacağımı sandı?»

«Yoo, o kadar değil hayatım,» diyen Betty bir yandan motörü çalıştırırken, öte yandan istasyonun yanındaki elma bahçesinde yeni açmış çiçeklerin o tatlı kokusunu duymam için hemen pencereyi açtı. «Zavallıyı bu denli suçlamamalısın. Adamcağız yal-

nızca pazar akşamı, yani sen evde olduğun bir sırada geleceğini, böylece senin de hayvanın uslu durmasına yardım edebileceğini söyledi. Emin ol ki, adamın eşeklere ilişkin gerçekten kötü birçok anısı var.»

«Buna hiç şaşmam.»

«Üstelik hiç bir sigorta şirketi kendisine hayat ve sağlık sigortası yapmıyormuş; bunu da biliyor muydun? Ayrıca daha geçen yıl, bir eşek tırnakları kesilirken zavallı nalbant yardımcısının çenesini kırmış.»

«Harika! Demek şimdi bu yardımcının yerini ben alacağım.»

«Öyle. Adam, hayvan sahibinin hiç değilse bu kadarcık bir riske katlanması gerektiğini söyledi. Zaten bir iki kez tırnağı kesildikten sonra hayvan da buna alışıyormuş.»

«Peki, ya o zamana kadar?.. Ama elbette benim kırık kemiklerle hastanede yatmam onu ne ilgilendirir? Sorarım sana beni kim sigorta edecek? Sonra derslerime kim girecek?»

«Hiç korkma, baba» diye atıldı Jane. «Nalbant korkağın biri.»

«Babam da öyle,» diye mırıldanan Cathy'ydi.

Cathy'nin, kişilerin içini okumak gibi çok tehlikeli bir yeteneği vardı. Aslında korkak sayılmazdım ama, yine de gelecekte beni bekleyen olaylar bir an gözümde canlanınca kendimi yitirmiştim. Güneş ufku kıpkızıl bir renge boyamıştı. Kilise kulesi batan güneşin ışıklarıyla gümüş renginde parlıyor, yavaş yavaş bastıran alacakaranlıkta nehir, vadi, tepeler her şey bambaşka bir görünüm kazanıyordu. Bunların hepsini görüyordum ama, o anda manzara beni hiç, ama hiç etkilemiyordu. Birden aklıma okuldayken ezberlemiş olduğum bir şiir geldi:

«Büyük, yaşı bir kestane ağı ve altında büyük elli, iriyarı bir adam, nalbant!»

Ve birden bakımlı, ince, ufak ellerimi fark ettim.

Sonra birden şiirin bir mısraını daha anımsadım:

«Kuvvetli kollarındaki pazuları farksız demirden...»

Pazularımı elledim. Kriket ve golf oynamam, onların güçlenmesine hiç de yaramamıştı.

«İyi, güzel!» dedim neden sonra. «Peki nalbantla tırnak kesme için hangi günü kararlaştırdınız?»

Aklımdan, Bal'ın o hafta içinde beklenilenin tersine, bir kuzu kadar yumuşak davranmasını ya da o hafta içinde bizleri tanıyıp sevmeyi; nalbantla benim yalnızca ona yardım etmeye çalıştığımızı anlamayı öğrenmesini diliyordum.

Ne var ki boş bir umuttu bu.

Cumartesi akşamı tıpkı bir önceki cumartesi gibi sıcak ve sessizce   kt . Havada her an patlayacakmış gibi bir sıkıntı vardı. Her an için korkunç ya da olağanüstü bir şeyler olabilirdi.

Ertesi sabah kızlarım yine erkenden kalkarak ahırını temizlediler, taze ot taşıdılar ve Bal'ın su kabını da temizleyerek doldurdular. Daha sonra bana açıkladıklarına göre, Bal'ın sinirlerini bozmamak için her sabahın tersine, o sabah kendisini fırçalamamışlardı.

«Aslında sert huylu bir yaratık değıl,» dedi Jane kahvaltıda. «Gerçekte son derece sevimli ve iyi bir hayvan o.»

«Yaa! demek  yle!..»

«Evet baba, ama onu anlayabilmek için önce onu tanımayı   renmelisin. Cathy ve ben biraz önce onun dünyanın en iyi eşığı olduğından söz ediyorduk.»

«Sahi mi?»

Hemen kahvemi içtim. Çocuklarla tartışmaya girmek niyetinde değildim. Onlara aldığım bir armağandan böylesine hoşnut olduklarına göre, şimdi nasıl olur da kendi yaptığım bir işi kötülemeye kalkıştım? Ayrıca, o sıra hastalarımda «çocukluk yıllarına dönüş» olarak nitelendirdiğim bir ruh hali içindeydim. Olağanüstü bir korku duymam ve Tanrı'nın yardımına koşup bir mucize yaratmasına inanmam da bunu kanıtlıyordu. Aslında eşeklerin davranışlarını programlayan tanrılara bir diyeceğim, herhangi bir eleştirim yoktu ama, yine de kaygı içinde omuzumun üstünden nalbantın arabasına bakmaktan kendimi alamıyordum.

Ancak itiraf etmem gerekir ki, nalbant geldiğinde bu kaygı ve huzursuzluğun büyük çoğunluğu yit-ti. Nalbant tam anlamıyla çocukluğumdan zihnimde kalan şiirde sözü edilen adamdı: İriyarı, büyük ve kuvvetli elleri olan bir adam... Bir doksan boyda ya da daha uzundu. İstese, Bal'la başa çıkmak değil, onu boğabilecek güçte görünüyordu. Kalın meşin ayakkabıları ve meşin önlüğüyle tam işinin ustasıydı.

Betty'nin bana tanımlamaya çalıştığı korkak ve ürkek adamla uzak yakın bir ilişkisi yoktu bu nalbantın. Birden morallim düzeldi. Onu neşeyle selâmlayıp, ahıra gitmeden önce güçlenmek için birlikte birer bardak kahve içmemizi önerdim.

O anda böylesine işinin ehli, becerikli birinin benden yalnızca Bal'ın sahibi olarak tatlı dille onu teşvik etmemi isteyeceğini düşünüyordum.

Emin bir uzaklıkta durarak kendisine seslendim:

«Bir şeye gereksinme duyunca, rahatlıkla bana seslenebilirsiniz.»

«Kaç yaşında bu hayvan?»

«Tam olarak bilemiyorum.»

«Henüz pek gence benziyor... Sanırım iki yaşında kadar. Yani, en kötü yaşında.»

O sıra kapının iyice yanında, kendime iyi ve güvenli bir yer ayarlamaya çalışıyordum. Ama nalbant elini sallayarak beni daha yakınına çağırdı.

«Lütfen onu tutun, Bayım! Hayır, öyle değil. Başına sarılıp sıkıca tutun. Sakın bırakmayın. Elbette bu arada arka bacaklarını bana doğru çevirmemesine de dikkat edersiniz.»

Daha sonra işe başladı. Gençliğimde okul takımında rugby oynamıştım. Ruby bilgimin, Bal'ın tırnaklarının kesiminde yararlı olacağı kuşkusuzdu; çünkü nalbant daha Bal'ın ön bacağına elini sürer sürmez hayvan dansına başlamıştı.

Bal tepindikçe nalbant durmadan: «Lütfen doğru tutun, Bayım; size söylediğim şekilde tutun,» diye sesleniyor; zaman zaman Bal kendini kurtarma çabasıyla çifttelemeye başlayınca «Oh!», «Ah!» ya da «Oh, büyük Allahım!» diye haykırıyordu. Aynı anda, Bal'ın dört ayağıyla birden çifte attığına ve aynı anda kuyruğunu da bütün hızıyla çevirdiğine yemin edebilirdim. Hayvanı sakinleştirmek için bir gerçek rugby kiskacıyla arka bacaklara sarılmam ve gerçek bir Hollywood sarılmasıyla boynuna dolanmam gerekiyordu.

Ön ayak tırnaklarının kesilmesi benim için sonsuzluk kadar uzun sürdü. Neden sonra nalbantın sesini duydum:

«Kolayları bitti, şimdi sıra zorlarda. Arka tırnaklarının kesilmesi bu işin en zor yanındır. Aman benim, sürekli olarak hayvanın önünde durmaya çalışın!»

Bal artık çifte atamayacak ve tepinemeyecek kadar yorulmuştu. Bu yüzden vurmak için başını ve ısırarak için koca dişlerini kullanıyordu. Her zamanki gibi yine başparmağım ısırıldı elbette. Nalbantsa sol gözünün üstünde, Bal'ın çiftelerinin gittikçe moraran izini taşıyordu.

Epeyce bir süre sonra mutfakta işini bitirmiş bir kişinin rahatlığıyla birasını yudumlarken mırıldandı:

«Bu uğraşın karşılığı on iki bob eder. Hiç bir sigorta bizi sigortalamadığı ve zarar ziyan tazminatı da alamadığımız için size bir kez daha geleceğime söz veremem.»

Ona bir sterlin vererek üstünün de kendisinde kalabileceğini söyledim.

«Bu işi siz kendiniz yapmanın bir yolunu bulmalısınız Bayım,» dedi. «En çok iki ayda bir, bu hayvanların tırnaklarının kesilmesi gerekir.»

Ona on bob daha uzatınca, belki de ilerde gelmeyi düşünebileceğinden söz etti!

Bir süre sonra eksik merhem ve ilâçlarımızı tamamlamak üzere köye giderken, Jane sitemli sitemli mırıldanıyordu:

«Bugün Bal'dan hiç de hoşnut değilsin.»

Cathy'ye merakla sordu:

«Yani sence Bal dünyanın en iyi, en sevimli eşiği değil mi, baba?»

«Evet,» dedim. «Hiç değil.»

«Ama en kötüsü de olamaz di mi baba?»

Bu soruya karşılık vermedim.

Betty'ye sakın bir sesle mırıldandı:

«Elbette ki en kötüsü değil! Belki nalbantın yardımcısının çenesini kıran eşek dünyanın en kötü eşegidir ama, Bal kesinlikle değil.»

«Peki öyleyse ne?» diye sordu Jane. «En sonun-

da bir şey olması gerekir. En iyisi değil, en kötüsü değil, peki öyleyse ne?»

Cathy atıldı:

«Ben biliyorum. Bal dünyanın en alçak gönüllü, - en orta halli eşiği.»

Bal gerçekten de dünyanın en orta halli eşiğiydi. Hatta zaman zaman davranışları orta halliyi bile aşıyordu. Bahçıvanımız Herb, ona karşı sert davranılmasını öneriyordu. Bir çiftçi karısı daha az beslememiz, ayda bir kez bize çamaşır mandalı satmak üzere gelen çingene kadınsa onu çalıştırmamız gerektiğini ileri sürdü.

Tam on dört gün sonra onda orta halliden de öte bir özellik keşfettim: Sesi. Bir cuma akşamıydı. Çok yorgundum. Appledown kilisesinin çanlarının gece yarısını çaldığını duyduğumda, uyumak üzereydim. Birden korkunç denebilecek bir gürültüyle düşlerimden uyandım. Neredeyse, Queen Mary transatlantiği karaya bindirmiş, kendine yol açmak için sirenlerini alabildiğine çalışıyordu.

Önceleri yakındaki askerî alandan havalanan bir akılsız, gecenin bu geç saatında ses duvarını aşmaya çalışıyor sandım. Sonra bir süre yeni dizel lokomotifli trenlerden birinin, Brighton yolundayken yönünü şaşırarak bizim köy yoluna girdiğini düşündüm. Yarı uykulu bir durumda, Sir Dirwit Tyrell'in özel hayvanat bahçesinden bir aslanın kaçtığı da aklıma gelmedi değil.

Derken yatakta doğruldum. Aslında Betty'yi uyandırmak istemiyordum ama, o her nedense aileden birinin uyanmasıyla birlikte ayağa fırlardı.

«Ne oldu?» diye sordu heyecanla.

Yeniden aynı gürültü duyuldu.

Uzaklardan, çok uzaklardan, âdetâ tepelerde yan-

kılanıyormuş gibi gürültünün karşılığı geldi.

«Ne oluyor? Bu gürültü ne Allah aşkına?» diye sordum.

Betty gülmekten kendini alamıyordu.

«Bal!» dediler. «Anırıyor. Haydi uyu, heyecanlanma.»

«Bal mı? Saçma! Bu bir eşek anırması değil. Benim bildiğim eşekler A-İ diye anırır. Gördüğüm bütün eşeklerde durum aynıdır.»

«Gerçekten, Bal anırdı.» Betty başını yastığına gömdü. «Arkadaşlarını çağırıyor,» diye ekledi.

«Bal'ın arkadaşı olamaz ki!»

«Niçin olmasın? Başka eşekler olamaz mı? Birkaç mil ötede yeterince var. Eğer bir kez daha bağırırlarsa, ona karşılık verildiğini duyabilirsin.»

«Eğer bir daha anırırsa, asıl o zaman sen benim karşılığımı göreceksin.»

Yataktan kalkarak pencereyi açtım. Ay ışığında, Bal'ın bahçenin kıyısındaki ağaçlara doğru ilerlediğini görebiliyordum. Siyah gölgeler arasında açık renkli bir hayaleti andırıyordu. Pencerenin açıldığını duyunca, kulaklarını dikelterek hafif adımlarla alçak bahçe çitine doğru ilerledi. Onun yeniden aynı akıl almaz sesi çıkarmasını bekliyordum. Ama yalnızca bana bakmakla yetindi. Ve yalnızca homurtuyu andıran, gecenin sessizliğinde yiten hafif, özlem dolu bir ses çıkardı.

ALTINCI BÖLÜM

«MÜDÜREMİZ, ona vermeden önce havuçları soymamız gerektiğini söyledi,» dedi Jane. «Böylece havucun kokusunu alma olanağını bulacak, kokudan hoşlanınca da havuçları yiyecek.»

«Müdüreniz eşeklerden hiç de anlamıyor,» diye mırıldandım.

Ne var ki, yine de gizlice mutfağa sızarak birkaç havuç soydum ve Bal'a götürdüm. Bal onları biraz kokladıktan sonra, avucumdan kaparmışçasına alarak yedi. Yeniden mutfağa dönüp bir havuç daha soydum ve ceketimin cebine soktum. Bal onu da buldu. Evdeki havuçlar bitene değin bu işlem sürdü. Durmadan mutfağa dönüyor, Betty'nin havuçlarını ona taşıyordum. Bal'sa, her seferinde beni dostlukla karşılıyordu. Bir aydır yanımızda olduğu halde onun güvenini kazanmaya yeni başlıyorduk.

«Yeter artık!» diye bağırdı Betty beni sebzeliği karıştırırken görünce. «Artık karnabaharı da alma.

Ona yarın yemek yaparken gereksinme duyacağım.»

Yine de dışarı, Bal'ın yanına gittim. Hayvana daha yakın olmak onunla anlaşmak istiyordum. Başarımdan gurur duyuyordum. Bal yine ahırından çıkarak beni dostlukla selâmladı. Ağzını avucumun içine sü-rüyor, avucumu âdeta okşuyordu. Eşeklerin ağzı kadife kadar yumuşak, kavun kadar soğuktu. Daha sonra öbür elime de atıldı. Sonra da ceplerimi araştırmaya başladı. Ancak hepsinin boş olduğunu görünce, öfkeyle elimi ısırıldı. Bu kez ısırılan sol elimdi.

«Şimdi kliniktekiler ne diyecek? Ellerinin üstü dövmelele süslü tayfalara benziyorum,» diye seslendim daha sonra Betty'ye. Ancak benim ellerimin üstünde; «Lucy'yi seviyorum» ya da «Kralım ve ülkem için» yazılı dövmelele değil, iri bir dizi diş izi vardı. «Ayrıca,» diye ekledim. «Bal için aldığımız arpayaya ödediğimiz para da daha şimdiden ufak bir serveti buldu.»

Servet de söz mü? Bal için yaptığımız harcamalar keşke yeterli olsaydı. Daha bize çok pahalıya oturacaktı. İlkbaharda, havanın güzel olduğu cumartesi-lerde bizim köy yolundaki trafik oldukça yoğunlaşırdı. Çevresi yeşilliklele kaplı yollarda dolaşıp kendi halinde köy yaşamını seyretmeyi deniz kıyısına inmeyi yeğleyen yerli turistler, buralardaki yoğun trafikte huzur bulmaya çalışıyorlardı. Elbette düşünceli düşünceli başını çitten dışarı uzatmış açık gri renkte bir eşek hepsinin dikkatini çekiyor, ister istemez durmalarına ve yanına gelmelerine neden oluyordu. Kuşkusuz Bal da bu fırsatı kaçırmıyor, öfkeyle onları ısıyor, onlar yüzünden hırçınlaşıyordu.

Üç kedimiz onun yakınında çok dikkatli davranıyor, ondan çekiniyorlardı. Aslında Bal'ın da kedileleri ve köpekleri ayakları altına almaya büyük merakı

ardı. Güvercinlerse, özellikle onun üstüne geldikleri zaman iyice yüksekte uçuyorlardı. Çocuklara gelince, ona bir melek gözüyle bakıyor, onun kötü bir şey yapabileceğine inanmıyorlardı. İşte yine bu düşüncenin etkisinde kalarak, Bal'ın üstüne binip onunla dolaşmak düşüncesine vardılar. Ve ilk iş olarak da otuz şilin karşılığında kullanılmış bir kumaş eyer, on şiline eski bir koşum, beş şiline üstü madenî şekillerle süslü bir gem ve yirmi şiline de bir yular aldık. Geri kalan gereçleriyse, iyi niyetli dostlarımız armağan etti.

Ne var ki, iş bunları almakla kalmıyor, asıl zor ve şaşırtıcı yanı yeni başlıyordu. Dışa iyice çıkık belkemikleri nedeniyle eşekleri eyerlemek çok zordu. Bal'ın içirse, bu büsbütün olanaksızdı diyebilirim. Hayvanın, eyerin bağları sıkılırken derin soluk alıp karnını şişiriyor, üstüne biri biner binmez soluk vererek incediriyor ve eyerin bol gelip kaymasına, binicininse yavaş dönmüş eyerden düşmesine neden oluyordu.

Jane ve Cathy yine de cesaret ve sabırla bu uğraşı sürdürdüler. Eyer numarası elbette ki bir süre sonra halloldu. Bal artık karnını şişirmiyordu ama, bu kez de alçak dalların altından geçerek binicisinin yüzüne dalların çarpmasına, hatta çoğu kez sırtındaki düşmesine yol açıyordu. Bazı bazı yere yatıp sırt üstü yuvarlandığı ve böylece üstüne çocukların binmesini engellediği de oluyordu. Birçok defa düşüp kalktıktan sonra, eşeklerle ilgili bir kitapta onların iyice arkalarına, kuyruklarının yakınına binmek gerektiğini okuduk. Bu durumda da kötü bir görünüş ortaya çıktığı halde, hiç olmazsa biraz daha başarı elde edebildik.

Öteki çocukların da Bal'a binmelerine izin verip vermeyeceğimiz sorununa gelince, artık ağırlığı-

mı ortaya koymanın sırası olduğunu anladım.

«Hayır!» diye belirttim sert bir sesle. «Yaralanırlarsa kendimizi suçlayıp üzüleceğimizden başka, yasal olarak da sorumluluk bize yüklenecektir. Turnball, bütün zararları gidermekle yükümlü olacağımızı söyledi. Bal kendisine, özellikle çocuklar konusunda hiç, ama hiç güvenilemeyecek bir hayvandır en sonunda.»

Ancak çocuklar, özellikle hayvanlara karşı her nedense tehlikelerin bilincine varamıyorlar. Cathy'nin bir önceki yaz, elinde halat parçası sandığım bir şeyi sallayarak bahçede dolaşmasını anımsıyorum da... İki saat kadar bu halatla oynaması dikkatimi çekmişti, yanına vardığımda bunun bir yılan olduğunu görmüştüm. Ormanda bulduğu ve arkadaş olduktan sonra yine yerine geri götüreceği «küçük sevimli bir yılanlık.» Allahtan bir engerek yılanı değildi. Önceki yaz engereklerle gerçekten uğraşmamız gerekmiş, ama bu uğraştan başarılı çıkmıştık. Hoş engerek de olsa, Cathy için pek bir şey fark etmeyecekti ya...

Şimdi çocuklara karşı eskisinden daha dikkatli ve tedbirli davranıyordum. Özellikle yanlarında olmadığı zamanlarda Bal'la yola çıkmalarına hiç izin vermiyordum. Taze ot yedirmek için onu yalnızca bahçemizde ya da korumuzda gezdirmeleri serbestti.

Bal'ın gelişinden beş hafta sonra, kızlarımla komşu evin çocukları Sheila ve Nicholas piknik yapmaya karar vererek, Bal'ı da neşe içinde yanlarına alıp, meyve bahçemizin üst bölümünde komşumuza ait olan otlığa gittiler. Buranın otları taze ve uzundu. Meyve bahçesini çevreleyen yüksek vadiyle ağaçlar otlığın hep sıcak kalmasını sağlıyordu. Çocuklar ancak çay saatında geri dönebilecekleri için yanlarına sandviçler, limonata dolu termoslar ve plastik bardaklar da almışlardı.

Ancak saat beş olduğu halde ortalıkta kimseler görünmüyordu. Betty'ye seslendiysem de karşılık alamadım. Meyve bahçesinin kıyısına gidip de avazım çıktığıınca bağırdıktan sonra düdüğümü de olanca hızımla öttürdüm. Yine kimse gelmedi. Görebildiğim kadarıyla bahçede de çevrede de kimseler yoktu. Arıların vızıltısından ve çekirgelerin otların arasındaki sıçrayışlarından başka ses duyulmuyordu.

Yarı kızgın, yarı huzursuz, telâşla büyük büyük adımlar atarak elma bahçesinden geçtim. Korulukta yalnızca kuş sesleri duyuluyordu. Zihnimden türlü türlü düşünceler geçmekteydi. Söz gelişi Bal çocukların elinden kurtularak rayların üstüne koşmuş, çocuklar da onu kurtarmak için arkasından gitmiş ve...

Meyve bahçesinin üst bölümü de alt bölümü gibi boştu. Bu bölgede henüz genç elma ağaçları birbirlerinden oldukça uzak bir sıradaydı. Ağaçların arasındaki otlarsa, neredeyse bir çocuk boyuna yaklaşıyordu. Derken, otlar arasında iki sivri kulak gördüm. Evet, yanılmıyordum; eşek kulaklarıydı bunlar. Ama görünürde çocukların izine bile rastlanmıyordu.

Kendimi yitirip, sulama hendeklerinde tökezleyerek, ot yığınlarının üstünden atlayarak Bal'ın yiyip bomboş bıraktığı düzlüğe koştum.

Hayvan bahçenin bir ucuna ön ayaklarını altına alarak uzanmış, kulaklarını dikmişti. Gözleriye fal taşı gibi açıktı.

Çocuklara gelince biri karnına, ikisi tehlikeli arka bacaklarına biri de sırtına yaslanarak yatmış, öğleden sonranın sıcak güneşinde mutluluk içinde uyuyorlardı!

YEDİNCİ BÖLÜM

BAZI çevrelerde soğuk savaşı sürdürürken Rusların Pawlow'un deneylerinden yararlandıkları ve Batı'nın sinirlerini bozmak için saldırgan tutumlarını sık sık anlayışlı, yumuşak bir tutumla birdenbire değiştirdikleri anlatılır.

Rusların gerçekten böyle yapıp yapmadığını bilemiyorum ama, Bal'ın bunu yaptığından kesinlikle eminim.

Meyve bahçesindeki sakın, yumuşak sevgi dolu tutumunun hemen ardından, kendisine dolu ekmek sepetini vermeyen fırıncı çırağının omuzunu öfkeyle ısırmıştı.

Turnball bu son olayı dinleyince hemen karamsar görüşlerini sıralamaya başladı.

«Fırıncı çırağını ısırmak mı? Artık bu kadarı da fazla! Zavallı, suçsuz insanları ısırmak!.. Üstelik gü-rültüsüyle çevredeki iyi niyetli komşuları geceleri uyutmaması da ayrı bir konu. Bu eşek size çok, çok

pahaliya mal olacak. Bu sözlerimi aklımdan çıkarmamalısın!»

«Zaten pahaliya mal oluyor. Onun yüzünden karşılamam gereken harcamalar saymakla bitmez: Saman, arpa, kaşağı, ilâç, telefon gideri v.b.»

«Anlıyorum. Tatil başlamadan tatil giderlerinden çok daha fazlasını harcamış olacaksın.»

Genellikle ocak ayından, yaz için hazırlanmaya başlayan tutumlu ailelerin tersine, ancak hazıranda tatil için para biriktirmeye başladık. Bu yılsa Bal ve onun bize karşı sürdürdüğü soğuk savaş nedeniyle daha tatili düşünmeye fırsat bulamamıştım. Cavendish hastanesinde tatil süresi kurayla saptanır. Bu yıl benim şansına eylül ayı düşmüştü ve temmuzun ortasına gelmiştik bile. Üstelik Turnbull'ın da haklı olarak anımsattığı gibi, daha ne Costa Brava'da bir oda ne de Adriyatik kıyısında bir yazlık ayırtmıştım. Oysa böyle bir tatili bir yıldır gözümde canlandırıyordum.

Aynı gün akşam yemeği ve çocukların ev ödevleri bittikten hemen sonra, Avrupa haritasını neşeyle masanın üstüne serdim.

«Evet kızlar,» diyerek ellerimi ovuşturdum. «Nereye gidilmesini istersiniz?»

Betty elindeki dikişten başını kaldırdı.

«Nereyi mi? Kim nereye gidecek?»

Çocuklar da soruma aldırmadılar. Jane, hayvanlarla ilgili bir kitap okuyor, Cathy'ye önündeki kâğıda eşek resimleri yapıyordu.

«Tatile elbette! On beş gün sonra çocukların okulu tatile giriyor. Aslında yer ayırtmak için epey geç kaldık; ama en kısa zamanda bir şeyler yapmalı, tatili ayarlamalıyız.»

Gülümseyerek önümdeki haritaya baktım. Fran-

sa yeşil, Almanya turuncu, İspanya sarı renkle gösterilmişti. Ya Akdeniz'in tatlı mavisi... Çocuklar bu arada Bal'ın geleceğiyle ilgili tahminler yürütürken, Fransa'nın ağaçlı bulvarlarından geçmeyi, Akdeniz kıyılarında dolaşmayı düşünmek bile heyecan vericiydi.

Jane başını okuduğu kitaptan kaldırarak sordu:

«Gitmemiz gerekli mi, baba?»

«Sevgili yavrum; size tatilden, tatilde çıkılacak bir yolculuktan söz ediyorum. Rahat, neşeli, güzel bir tatilden!»

«Biliyorum baba! Ama gitmemiz şart mı?»

«Hayır, zorunlu değiliz, ama tatile çıkmayı istiyoruz, değil mi yavrum?»

«Ben istemiyorum,» diye atıldı Cathy.

«Ben de istemiyorum,» dedi Jane.

«Babanızın dinlenmeye gereksinmesi var. Bütün yıl boyunca bizler için durup dinlenmeden çalışıp yoruldu. Üstelik ben de tatile çıkmak istiyorum.»

Aslında Jane ve Cathy gerçekten iyi kalpli çocuklardı ama, bazen böyle olmamalarının daha iyi olacağını düşünüyordum. Hemen her ikisi de suratlarını ekşittiler.

«Biz tatilde Bal'ı eğiterek bir düzene sokmayı, onu yönetilecek hale getirmeyi düşünüyorduk», diye mırıldandı Jane.

Cathy de söze karıştı:

«Üstelik bizleri özleyecektir de. Özlem onu daha da aksi yapabilir. Hayvanların sahiplerini özlediği çok görülmüştür.»

«Bal sizleri özlemeyecektir,» dedim.

«Peki ama ona kim bakacak?»

«Onun pek önemli bir bakıma gereksinmesi olmadığını söylemez misiniz hep? Güzel bir ahır var. Tek gereksinmesi her gün biraz su. Bunu da ona

Sheila ya da Nicholas verebilir.»

«Hayır veremezler.»

«Peki ama niçin?»

«Anneleri izin vermez. Onların annesine göre, Bal başlıbaşına bir tehlike.

Cathy de söze karıştı:

«Bayan Radcliffe korkağın teki baba!»

İçimden bir ses bana, Bayan Radcliffe'in sandığımdan çok daha zeki, ileri görüşlü bir kadın olduğunu söylüyordu.

«Naşıl olsa ona bakacak birini buluruz. Belki de Bal'ı bakılmak üzere iyi bir ahıra kısa bir süre için bırakırız ya da Valesler alırlar onu. Bu akşam önemli olan, yalnızca nereye gideceğimizi saptamamız.»

«Bir fikrim var! Harika bir fikir! Cathy'yle ben, bütün bir yıl harçlık almayacağımıza söz verirsek, bu harçlıklarımızın toplamıyla Bal'ı da yolculuğa götüremez miyiz?»

«Ne olur baba, onu da götürelim.»

«Yoo, hayır; bu olanaksız. Yaptığınız yapabileceğiniz önerilerin en anlamsız, en saçması. Bize çok çok pahalıya mal olur. Üstelik yasalar da buna karşı. Hiç yurt dışına yanında eşek götüren kimse duyulmuş mu?»

«Yurt dışına mı baba?»

«Her halde yurt dışı demedi, Jane.»

«Hayır, doğru duydum. Yurt dışı dedi.»

«Oh, hayır! Bal'a karşı haksızlık olur bu. O kadar uzağa gidip onu burada bırakmamız gerçekten olanaksız! Oh baba. hayır! Bu kadar acımasız olamazsın.»

Bal'ı sucuk fabrikasına yollayacağımı söylesem, bana ancak bu denli sert, korkulu bir ifadeyle bakabilirlerdi.

«Bak, David; kanımca yurt dışında yer ayarlamak için gerçekten geç kaldık. Sence de daha alçak gönüllü bir tatil yapmamız doğru olmaz mı?»

«Daha alçak gönüllü bir tatil mi; örneğin nasıl?»

«Ah! Çevrede o kadar çok güzel yer var ki.»

«Örneğin neresi?»

«Güzel bir deniz kıyısına gidebiliriz.»

«Üstelik kıyıda eşeğe de binebiliriz baba!»

«İngiltere'nin güneyindeki güneşli kıyı kasabalarından mı söz ediyorsun?»

«Niçin olmasın, hayatım?»

«Brighton gibi güzel yerler mi?»

«Elbette hayatım, örneğin Brighton gerçekten güzel bir öneri!»

«Bu öneri filân değil, apaçık felâket, Bettina.»

Gözlerimde uzakların özlemiyle, önümdeki 'haritayı yavaş yavaş katladım. Ona artık uzunca bir süre hiç gereksinme duymayacağımı seziyordum.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

BENİ ÜZEN, kaygıya düşüren, tatil konusundaki hayal kırıklığım değildi. İngiltere’de kaldıktan sonra, Brighton gidilebilecek başka yerlerden farksızdı. Hayır, beni asıl huzursuz eden, Bal’ın ailemin bireyleri üzerindeki yıkıcı etkisiydi. Çocuklar daha şimdiden, yolculuktan dönerken Bal’a getirecekleri armağanı düşünmeye başlamışlardı. Hizmetçimiz Phyllisse, sabahları bahçe yolundan geçerken, Bal’ın ona günaydın deyip dememesine göre o günün iyi mi kötü mü geçeceğini saptıyordu.

Elbette Bal’dan korkmayan, ona sıkı sıkıya bağlı olmayan, onu mumya gibi durdurmaya başarıp şımartmayan biri de vardı.

Herb bahçeye bakmak üzere her çarşamba ve cuma günleri gelirdi. Bütün yaşamı boyunca epey ağır koşullarda çalıştığı halde yine de kuvvetli, yetenekli biriydi. Birinci Dünya Savaşında İtalya’da savaşmış, bu arada Almanlar tarafından tutsak edilmişti. Ancak

ben, Almanların onunla hiç karşılaşmamış olmayı dilediklerinden kesinlikle eminim. Çünkü Herb kendisi gibi bir tutsağa kötü davranan nöbetçiyi döverek öldürmüştü. Bundan tam yirmi iki yıl sonra da İngiltere'ye yapılan bir hava akınında, tam bizim evin bulunduğu köşede saldırıya uğramıştı. Elbette, Herb her şeyi kendi bakış açısından görüp kendine göre değerlendiriyordu:

«Büyük, gri bir uçak, Appledowner kilisesinin üzerinden bulunduğum tarlaya doğru geliyordu...» diye sözlerini sürdürdü. «Sonra indi. Bilin bakalım içinden ne çıktı? Elinde makinalı tüfek bulunan bir Alman... ama elbette hiç aldırış etmeden öğlen yemeğimi sürdürdüm ben.

Şu son birkaç hafta içinde, sert ve sağlam karakterli bir insan sayılabilecek bu kişi daha da gözümüne girdi. Bal'ın sürdürdüğü yeni aksiliklerden ne zaman söz etsem burnunu siliyor ve şöyle diyordu:

«Ona benim gibi davranmalısınız. Yaptığı hiç bir şeyi yanına bırakmayın. Bu hayvanlar kendilerine sert, acımasız davranılmasından hoşlanırlar.»

«Bal'a kötü mü davranıyor?» diye sordum Betty'ye bir akşam.

«Bilemiyorum, David... Sanmam. Ne var ki, onunla başının dertte olmadığı da bir gerçek. Bazı bazı öfkeyle; «defol!» diye bağırdığını duyuyorum ama, Herb zaten her fırsatta «defol!» sözcüğünü kullanmaktan çekinmez.»

Bu doğrudu. Açık bahçe kapısından içeri giren ister Bates'in tayı, ister Meute'nin av köpeği, ister bozuk bisikletini bizim garajda onarmayı dileyen bir zavallı olsun, Herb'in davranışı ve söylediği hep aynıydı:

«Defol!»

«Her halde Bal'la iyi anlaşıyor. Düşün ki durmadan onun yanına girip çıkması gerekiyor.»

Woodlands'de eşekler için ahır yapılmamıştı. Tahta duvarlı, kiremit çatılı, asfalt tabanlı iki kömürlüğümüzse, bahçenin bir köşesinde çevresi çitlerle çevrili bir düzlükteydi. Bu kömürlüklerden biri çocuklar tarafından ahıra dönüştürüldüyse de, onun hemen yanındakinde hâlâ Herb'in araçları, kürekleri, kazmaları ve bahçe makasları duruyordu.

Herb bunlardan birine gerek duyduğunda çitle çevrili düzlüğün kapısını açmak ve aslanın mağarasına ayak basmak zorundaydı.

Burada özellikle belirtmem gerekir ki, eşekler de gerçek anlamıyla toprak sahibi olmanın bilincini taşıyorlar. Hatta bu bilinçleri zaman zaman insanların bile aşıyor. Daha birisi kendi bölgesine ayak basar basmaz, Bal ondan vergi ödemesini bekliyordu. Elbette buna bir çeşit gümrük vergisi de diyebiliriz. Ancak, hayvan olduğu için yalnızca bu vergiyi beklemekle de kalmıyor, gereğinde bunu zorla almasını da biliyordu. Bu yükümlülüğün yerine getirilmediği durumlarda önce uyarıyor; daha sonraysa, acımasız en sert işlemlerle ve haklı olarak karşısındakini cezalandırıyordu.

Ancak Herb'in, Bal'ın özel mülkiyetindeki bu bölgeye girerken geçiş ücreti olarak havuç ya da benzeri bir şey verdiğini Betty hiç ama, hiç görmemişti. Yine de her seferinde cezalandırılmadan, dokunulmadan oradan çıkabilmeyi başarması dikkatimi çekiyordu. Ama bunun nedenini anlayamıyor, bu sırrı çözemiyordum.

Uzun hafta sonundan sonraki cumaya dek sürdü bu merakım...

Her şey sisli, bulutlu bir günde başladı. Sabahın

sekizinde her zamanki gibi işbaşı yapan Herb güneşin öğleye kadar kesinlikle çıkacağını ileri sürmüştü. Onunla yıldız çiçeği tarhlarının düzenlenmesi ve yıldız çiçeklerinin ne denli çok su isteyen bitkiler olduğu konusunda dostça bir konuşma yaptıktan sonra o fidan ekmeye, bense havuç ve benzer sebzelerin çapa işlemine koyuldum. Daha sonra domatesleri sı- rığa bağlamak üzere limonluğa gittim.

Limonluktan çitli düzlüğün ve kömürlüklerin kuru- sursuz bir görünümü vardı. Rahatlıkla ve bütün ay- rıntılılarıyla Herb'in, Bal'ın arazisine giriş çıkışını gö- rüyordum. Bütün dikkatim ve merakımla kömürlükler çevresini izlemeye koyuldum.

Herb, çit kapısına yanaşır yanaşmaz, Bal kulak kesiliyor ve onu koklamaya başlıyordu. Hatta dü- zlüğün öte ucunda çalılıkları kemirmek ya da eşinmek- le uğraşsa bile hemen işini kesiyor ve âdeta uçarca- sına, tırnak uçlarına basarak Herb'in yanına geliyor- du. Herb'in tepkisiyse her zaman aynıydı:

«Defol!»

Balın da Herb'in sözüne uyduğu yoktu elbette. Her seferinde kömürlükle Herb arasında duruyor, adamın her davranışını ilgiyle izliyordu.

«Defol!»

Böyle anlarda nasırlı bir el hızla Bal'ın ağız çev- resine iniyordu. Daha sonra olanları göremiyordum. Her ne halse, Bal da her seferinde geri çekiliyor; Herb'in dokunulmadan dışarı çıkmasına izin veriyor- du.

Saat tam on ikide Herb öğle tatili yapmaktaydı. Tatili kömürlükte fidanların, gübrelerin ve bahçe araçlarının arasında yemek yemekle geçirirdi. Boş bir elma sandığının üstüne yerleşiyor, güneşin içeri girmesi için kapıyı sonuna kadar açıyor ve karısının

hazırladığı köfteleri, kalın bir peynir dilimini ve son olarak da koskoca bir elmayı huzur içinde midesine indiriyordu.

Herb'in böyle büyük bir rahatlıkla ağzını şapırdata şapırdata yemek yemesini; çakısıyla sovan kesmesini ya da uzun piposunu tüttürmesini görmek gerçekten unutulmayacak bir manzaraydı. İnsan onu seyrederken kalbinde bir sıcaklık duyuyor, bu dayanaksız, geçici dünyada kuvvet ve dayanak bulduğuna inanıyordu. Betty'ye de birçok kez en ağır sinir hastalarını buraya getirerek, Herb'in bu huzur dolu görüntüsünü seyrettirmenin onlara büyük yarar sağlayacağına inandığımdan söz etmişimdir.

Ama o gün durum değişti. Herb her zamankinin tersine, kömürlüğe girer girmez kapıyı şiddetle kapadı. Bal'a gelince, ilk izlenimime göre kapının önünde nöbet tutuyordu. Daha sonra dikkatle bakınca, Bal'ın yalnızca kapının önünde durmakla kalmayıp, tahta kapının çatlakları boyunca burnunu gerdirdiğini gördüm. Daha sonra da tıpkı insanoğulları gibi, burnuyla iki kez kapıyı vurdu ve diktiği kulaklarıyla olacakları beklemeye koyuldu.

Gerçekten de bir şeyler oldu. Kapı hafifçe aralanarak dışarı nasırlı bir el uzandı. Bu nasırlı el, köfteli ekmeğe benzeyen ve ortasında koskoca bir patates bulunan bir şey tutuyordu. Ancak, eşekler et yemezlerdi ve bu gerçek de içindeki korkulu konuk tarafından heyecan arasında unutulmuştu.

Hemen sonra, el yeniden içeri çekilerek kapı kapandı. Bir süre daha ağzındaki patatesi çiğnedikten sonra yeniden kapıyı koklamaya başladı ve yine iki kez kapıya vurdu.

Kapı yeniden açıldı. Bu kez nasırlı el kalın bir dilim peynir tutuyordu.

Bal sonuncu kez kapıyı çalışında koskocaman, sulu bir elmayı da elde etti. Pipoyu tttrmeyiyse Herb'e bırakmıştı. Ancak zifiri karanlıkta ve havalandırması bulunmayan bir yerde pipo içmek boğucu olmalıydı. Öğlen yemeğine giderken, Herb'in elinde geçiş vergisi olarak bir dilim peynirle kömrlkten çıktığını gördüm.

zünt içinde başımı sallayarak seslendim:

«Ah, Herb! Sen de mi? Defol!»

DOKUZUNCU BÖLÜM

HER ŞEYE karşın Bal'ın ev hayatıma yalnızca olumsuz etkisi olduğunu ileri süremem. Gerçek anlamıyla bir çöp temizleyici, artık yiyiciydi. Bunun dışında, kaldığı bölgenin çevresini ısırgan otları ve böğürtlen çalılıklarından da temizlemişti. Zor günlük uğraşlarından sonra, akşam üzeri boynu bükük bir durumda ahırına dönerken gördüm mü bir tuhaf oluyordum. Beni duygulandırıyordu, diyebilirim. Ayrıca, Bal'ın sayesinde ağustosu Appledown'da geçirmemiz, her yıl yinelenen çiftçi panayırına katılma olanağı bulmamız bakımından da sevindiriciydi. Bu panayırda hep katılmayı arzuladığım, ancak olanak bulamadığım bir tarımsal ürün yarışması da düzenleniyordu.

Başka köylerde 'bu tür organizasyonların nasıl düzenlendiğini bilemiyorum ama, Appledown'da yarışmayı kazananlara bir de para ödülü veriliyordu. Bunun temel nedeni de köyümüzde sayısız denemek kadar çok başkan yardımcısı bulunmasıydı. Gerçekten

de yılda üç Guineas ödemeyi göze alan ve isteyen her yurttaş köyün yönetimine katılma yetkisini elde edebilirdi. Benim de bu kişilerden biri olduğumu burada belirtmem yersiz olacak kanısındayım. Benden başka bizim sokakta oturan bütün ev sahipleri de yönetim kurulundaydılar. Hatta bahçe işlerinden hiç bir şey anlamadığı halde, Turnball bile bu organizasyonun yönetim kurulundaydı. Ona bir seferinde «şalgam turpunu «bayır turpundan» ayırt etmeyi bile bilemediğini söylemiş de bu yüzden oldukça tartışmıştık.

Bütün organizasyon son derece bölgeseldi ve de hep öyle kalıyordu. Lord Appledown'ın da izniyle köy alanına koskoca bir çadır kuruluyor ve bahçe düzenleme jürisi bireylerinin de oturduğu okulda isteyene çay, pasta dağıtılıyordu.

Rahibin eşi kapıya oturup, içeri girenlerden giriş ücretlerini alıyor; bu arada rahibimiz çevrede dolaşarak pırasaların uzunluğunu, ıspanakların yeşilliğini ve Bayan Brown'ın her panayırda pişirerek ödül kazandığı katlı pastanın lezzetli görünümünü hayranlıkla izliyordu.

Panayır sırasında açılan yarışmada hep aynı kişilerin ödül kazanması alışılmış bir şeydi. Bayan Wilkins garnili hindisine karşılık hep gümüş madalya alıyordu. Bayan Richards'sa çiçeklerle en esprili kitap adını yazmasına karşılık ödüllendiriliyordu. Albay Forstense her yıl saksı bitkileri ödülünün değişmez sahibiydi. Herb de bir bezelyede en fazla bezelye tanesini yetiştirme ödülünü kimseye bırakmıyordu. En usta bahçıvan ödülüydü bu. İki ev ötemdeki komşum Meecham'le bense, kök bitkiler yarışmasında birbirimizin en kuvvetli rakibiydik. Her zaman bu yarışmaları başa baş sürdürüyorduk. Ancak yazları benim

genellikle yolculukta olmam nedeniyle Meecham bu yarışmanın galibi oluyordu hep.

Meslek hayatımda kadınların önsezi olarak nitelendirdiği duyguya hiç bir zaman yer vermediğim halde bu kez içimden gelen bir ses, bana bu yıl Meecham'ın şansının yaver gitmeyeceğini söylüyordu. Hafta sonları yaptığımız gezintilere ara verdiğimiz için sebzelerimle uğraşmak konusunda yeterince zaman bulabilmiş, Bal'ın başlıca besini olması bakımından havuç ekili tarhlarının sayısını artırmış, böylece yeterli deneme yapma olanağı bulmuştum. Ve her şeyin dışında havuçlar bu kez her yıldan daha çok gelişmiş (bu konuda kızlarımın kuramını uygulayarak bana arabası bir şilinden sattıkları, Bal'ın dışkısını kullanmıştım), daha bir başka yetişmişti.

Havuçlarım bu durumda, turplarım düzgün, yusuvarlak bir biçimde, patateslerim sümüklüböcek, rutubet ve kepeklenmeye başarıyla karşı koyacak kadar güçlü olmuştu. Hatta son derece biçimli bir yaban havucu yetiştirmeyi bile başarmıştım.

Bunun dışında panayırdan önce sebzelerimi geliştirmek, onlara son emeğimi vermek üzere koskoca bir hafta da iznim vardı. Bu bir haftada Bal'ın uğraşlarına yapay gübreyle yardım edecek, sebze tarhlarını sulayacak ve gereğinde bahçede oturarak bir yandan güneşlenip, bir yandan da sebzelerimin gelişmesini izleyecektim. Akşamları, Beytty çocukları yatırdıktan sonra görünüşte biraz hava almak için köy yolunda dolaşmaya çıkıyorduk. Ancak Betty'yle sürdürdüğümüz bu gezintilerin asıl nedeni Meecham'ın uğraşlarının ne durumda olduğunu izlemektir.

Meecham'la sebze yetiştirme yarışında rakip olmamızın dışında pek sıkı fıkı, iyi anlaşılan arkadaşlar da sayılmazdık. Meecham zayıf yüzü, kötümser ba-

kışlarıyla emekli olmuş eski bir vergi memuruydu. Eh, bizim gibi doktorların, vergi memurlarıyla arasının iyi olması da beklenemezdi elbette.

Meecham'ın karamsar bakışlarını, panayırda iki hafta önce yavaş yavaş bahçesine yaklaşarak, onu içtenlikle selamladığımda daha iyi sezdim.

«İyi akşamlar, bahçeniz ne durumda?» diye sorarak, komşumu kızdırmayacak biçimde, kibarca bahçe çitinin üstünden eğilmiştim. Böylece evin yan tarafındaki sebze tarhlarına bir göz atmayı amaçlıyordum.

«Kötü değil; bir yakınmam yok,» dedi.

«Kızgın güneş kök sebzelerinizin kurumasına yol açmıyor mu?»

«Şimdiye dek hayır.»

«Ya sümüklüböcekler? Onların da zararları olmuyor mu?»

«İlginize teşekkürler. Onlardan da bir yakınmam yok.»

«Ya rutubet? Patateslerinizin üstünde unlanma yaptı mı?»

«Hayır.»

«Herhangi bir hastalık durumu?»

Meecham, hayır anlamında başını salladı. Alaylı bir gülümseme ciddi yüz ifadesini az da olsa yumuşatmıştı.

«Sanırım,» dedi sözcüklerin üstüne teker teker basarak: «Bu yıl üçüncü kez, kök sebze yetiştirme ödülünü alacağım. Bu üçüncü üç yılım, yani dokuzuncu ödülüm olacak. Tam dokuz yıl süresince kırılmayan bir rekor; gerçekten kıvanç duyuyorum başarımla...»

«Sizin yerinizde olsam bu denli kesin konuşmazdım.»

Ancak bu sözlerimle, ona hiç bir şekilde son gülenin iyi geleceğini, daha sevinmek için erken olduğunu söylemek istememiştim. Ne var ki, sözlerimin bu anlama geldiğini anlamam ve Bal'ın yeni, yepyeni bir özelliğini öğrenmem için koskoca bir haftanın geçmesi gerekti.

Sanırım gençliğimde «Ünlü Kaçışlar» adını taşıyan ve hapisten, toplama kamplarından, kürek mahkûmlarının gönderildikleri adalardan tüneller kazarak ya da her hangi bir başka yöntemle kaçanlardan söz eden gerçekten iyi, heyecanlandırıcı bir kitap okumuştum. Özellikle belirtmem gerekir ki, Bal da bu kaçışlara kendi hesabına yeni bir yöntem ekleyebilirdi. Böylesine bir isteği daha önceleri göstermediği halde, birdenbire ahırının bulunduğu bölgeyi ve koruluğu çevreleyen çiti yararak bahçeye dalmaya, gül tarhlarını çiğnemeye başlamıştı.

Böylesine bir alışkanlığı edinmenin zamanını gerçekten yanlış seçmişti.

«Beni iyi dinleyin,» dedim kızlarıma, bu yeni alışkanlığı fark eder etmez kızgınlıkla: «Eğer Bal, panayırda önce havuçlarıma ağzını dokundurursa, bu evdeki yaşamı son bulur. Onu burada bırakmam. Kendi bölgesinde kalmasına özellikle dikkat edin, yoksa buradan gitmek zorunda kalır.»

Doğrusunu söylemek gerekirse, kızlarım Bal'a engel olmak için ellerinden geleni yaptı. Jane, Herb'e çiti dikenli tellerle daha da güçlendirmek için yardım ederken, Cathy de havuçlarımla başında nöbet tutuyordu.

Her akşam yatmaya gitmeden önce son bir kez, Bal'ın ahırında olup olmadığını denetliyor, bundan emin olduktan sonra rahat uyuyabiliyordum. Ancak yine de güvenlik tedbirlerinden hiç birini ihmal etme-

miş olmak amacıyla sebze tarhlarını geniş, uzun dikenli tellerle çevirtmişim.

«Eğer Bal bir aksilik çıkarmazsa, Herb bu kez başaracağımdan kesinlikle emin,» diye açıklama yaptım Betty'ye yatağa girince. «Meecham'ın ürünlerine şöyle bir göz attıktan sonra benimkilerin bir derece daha iyi oldukları sonucuna varmış.»

«Bence bunu söylemesinin asıl nedeni, ihtiyar Charlie'nin Meecham'ın yanında çalışması. Rekabet hırsından başka bir şey değil bu.»

«Ah, Herb'in böyle söylemesinin nedeninin bu denli basit olduğunu hiç sanmıyorum. Onu güdüleyen böylesine basit dürtüler olamaz. Eğer bir aksilik çıkmazsa, elbette Bal da bir şeyler yaratmazsa, küçük gümüş madalya bu yıl hiç kuşkusuz benim olacak.»

Bu konuşma, panayırın açılacağı pazardan önceki perşembe akşamı geçmişti. Cuma sabahı telefonun acı acı bağırmasıyla uyandım. Daha hiç birimiz uyanmamıştık. Böylesine erken bir satta telefon eden kim olabilirdi?

«Allah Allah, bu saatte bizi kim arayabilir?» diye mırıldanarak kalktım ve robdöşambırımı giyerek merdivenlerden aşağı indim.

«Buyurun!» diye bağırdım ahizeyi elime alır almaz öfkeyle.

«Siz misiniz, Beaty?» Bunu soran, benimkinden daha öfkeli bir sestti. «Şey... eşeğiniz...»

Onun daha fazla konuşmasına gerek kalmadan ne olduğunu dehşetle fark ettim.

«Biliyor musunuz,» dedim akşam «Beyaz At» barında Turnball'a. «Meecham gibi sakın bir insanın böylesine öfkeli olabileceğini düşünemezdim bile.»

«Her halde sevinçli olmasını da beklemiyordu-

nuz! Hayvanınız ne yapmış? Meecham'ın bütün havuçlarını yemiş mi? Tt, tt, tt,... size bu hayvanın çok pahalıya mal olacağını daha önce de söylemiştim.»

«Bu kadar abartma. Bir defa havuçların hepsini yememiş, yalnızca üst bölümlerini.»

«Üst bölümdeki gereksiz yeşillikten mi söz ediyorsunuz?»

Daha önce de Turnbull'ın, şalgam turpunu kara bayırturpundan ayırt edemediğini söylemiştim.

«Evet,» diye açıkladım. «Havuçları sebze olarak kullanabilir. Onu böylesine öfkeliendiren ve çılgına çeviren, havuçlarını artık panâyıra getiremeyeceği.»

Bal'ın akıl almaz davranışından ötürü içtenlikle özür dilediğim ve bu nedenle gerçekten utandığım halde, içimden hoşnutlukla gülümsememi engelleyememişim. Hatta bu alaylı gülümsemeyi ve neşemi komşumun ağır suçlamaları, sövgüleri ve tazminat davası açmakla ilgili tehditleri bile geçiştirmede. İçimde bir huzur, yorgunluktan gelen bir rahatlık seziyordum. Ve bir noktada buna karşı bütününüyle çaresizdim.

«Gülecek bir şey yok,» diyen Turnbull tam bir avukat rolündeydi. «Gerçekten üzücü, kötü bir olay. Ona zarar ziyan tazminatı ödememiz gerekeceği kesin.»

«Ona bütün zararını ödemeye hazır olduğumu söyledim ama, sorunun parayla çözülmeyeceğinden asıl sorunun ödül almanın kıvancını yitirmek olduğundan söz etti.»

«O zaman tek çıkar yol özür dilemeniz.»

«Turnball, sevgili arkadaşım, inan bana neredeyse dizine kapanacaktım.»

«Peki, kendini hâlâ zarara uğramış mı hissediyor?»

«Zarara uğramak mı? Bu yalnızca hukuksal bir terim. Çılgına dönmüş. Kana kan diyecek neredeyse. Elinden avı alınmış bir aslanı andırıyor. Vergi kaçakçılığı yaparak onu dolandıran bütün kişilerin, yani bütün öfkeli olduklarının öcünü benden almak istiyor. Onun için neredeyse bir öfke sembolü oldum. Tanrı beni bu adamın öfkesinden korusun.»

«Sakin psikolojik yaklaşımlarla bana Meecham'ın gerçek anlamıyla zararlı olduğunu anlatmaya kalkışmayın, Beaty.»

«Neyi?»

«Sizi itham edecek, dava açacak, tazminat talep edecek bir zararı...»

«Bunun mümkün olamayacağını herkes gibi ben de biliyorum, Turnbull.» Barmene bardaklarımızı yeniden doldurmasını işaret ettim. «Ancak beni, aleyhimde dava açmakla tehdit etti. Bal'ı otoritem altında tutamadığımı, ona sahip olamadığımı ileri sürüyor.»

«Peki, gerçek durum ne?»

«Aslında kötü sayılmaz. Onu yavaş yavaş eğitmeyi başarıyoruz. Dev adımlarla ilerliyoruz.»

Bal'dan söz ettiğim zaman sesimin her zamandan çok daha yumuşak, sevgi dolu bir ton aldığını seziyordum. Verdiği bütün zararlara, yol açtığı bütün aksiliklere karşın onu sevmeyi ve saymayı öğrenmiştim sonunda. Sahibine bağlıydı ve bağlılık hayvanda olsun, insanda olsun değeri hiç bir şeyle ölçülemeyecek bir özellikti. Daha yumuşak başlı bir eşek belki de benim havuçlarımı yer ve böylelikle uzun bir yolu gitmekten kurtulmayı yeğlerdi. Ama o bunu yapma-

mişti! Çünkü benim duygularımı sezebiliyordu. Kim bilir, belki de bizlerin anlayamayacağı hayvan sezgileriyle bana bu yöntemle yardım edebileceği sonucuna varmıştı.

Turnball düşünceli düşünceli başını salladı:

«Bay ya da Bayan Meecham'ın, onun kapıyı zorlamasını görememiş olmalarını anlayamıyorum. Evlerinin neresinde olunursa olunsun kapı rahatlıkla izlenebiliyor!»

«Her halde Bal bahçeye ön kapıdan girmedir. Meechamların bahçesine arkadan, yani korudan da girilebiliyor. Üstelik orada kapı da yok. Bal bizim evin arkasındaki korudan geçerek doğruca onların bahçesine girmiş olabilir.»

«İşte bu sizin en kuvvetli savunma deliliniz olabilir, sevgili dostum!»

«Nasıl?»

«Evet, bu durumda Meecham sizden davacı olamaz.»

«Gerçek mi?»

«Evet, kesinlikle sizden davacı olamaz. Yasalarımıza göre, her mülk sahibi malını hayvanlara karşı geçilmesi zor bir çitle korumakla yükümlüdür. Onun kiyse yasal açıdan korunmamıştı. Kısacası, Meecham kendi yükümlülüğünü yerine getirmemiş durumda.»

«Tanrıya şükürler olsun.» dedim. Artık istediğim gibi gülebilirdim. «İnsanın avukat bir arkadaşının olması ne iyi. Bunu kutlamak için bir viski içmeliyiz, Turnball, hem de double...»

«Yalnız sakın unutma,» dedi Turnball viskisini yudumlarken: «Meecham'ın yasal açıdan elinde sizi suçlayacak delili yok gerçi ama, ahlâk açısından var.»

«Evet, belirli bir oranda. Ama düşünün ki, o da yeterinden çok fazla küstah ve kırıcı oldu. Hatta Bal'ı

kasten onun bahçesine yolladığımı ileri sürecektim kadar bile ileri gitti.»

«Böyle bir şey yaptınız mı?»

«Ah Turnbull, ne diyorsun?» Elimdeki bardağı öfkeyle barın üstüne indirdim. «Beni yeterince tanıyor sun, hiç böyle bir şeyi yapar mıyım? Ben böylesine alçak bir insan mıyım?»

«Yine de... bazılarının zihninde böyle bir kuşku uyanacaktır.»

«Appledown'da öyle ama...»

«Her toplulukta basit, kötü niyetli kişiler bulunur.»

Birden kendimi Lord Appledown'dan gümüş madalyayı almak üzere podyumda yürürken gördüm. Halkın aleyhte ısıkları, rahibin kötümser bakışları ve belki de kızlarımın; «bu doğru değil!» bağırışları arasında yürüyecektim.

«Biliyor musunuz?» diye fısıldadım duraksayan bir sesle. «Bunu hiç düşünmemiştim. Ne dersiniz, bu durumda ne yapmalıyım?»

«Yapmanız gerekeni. Bence yalnızca bir tek olasılık var...» Turnbull başını arkaya atarak bardağını boşalttı. «Kendiliğinizden yarışmadan çekilin, sevgili arkadaşım. Yapabileceğiniz tek doğru davranış bu.»

«BU YIL panayıra gitmemeyi istiyordum.»

«Ah sevgilim, çocuklara her zaman söylediğini anımsasana: Kişi yitirmeyi olgunlukla karşılamayı bilmeli, demez miydin hep? Şimdi sen de bu sözünü tutmalısın.»

«Yitirmiş değilim, Betty; şu bahçeye bak. Daha şimdiye kadar yetiştirilmemiş, bu tür bir yarışmaya sunulmamış kalitede sebzeler yetiştirdim ben. Gümüş madalya hakkım benim.»

«Biliyorum, kötü bir rastlantı, büyük bir hayal kırıklığıydı bu. Ama sen yitirmeyi olgunlukla karşılamaktan çok daha fazlasını da yaptın. Kendiliğinden geri çekildin; isteyerek, bilerek.»

«Kendi isteğimle çekilmediğimi sen de biliyorsun. Her şeyin nedeni Bal.»

«Bal'ı olanlardan sorumlu tutmamalısın; o yaptığının doğuracağı sonuçları bilemeyen bir hayvan yalnızca.»

«Acaba gerçekten bilmiyor muydu? Bazı bazı kendime bunu soruyor ve karşılığını bulamıyorum.»

O sıra evden çıkmış, arabaya doğru ilerliyorduk ki, çitinin üstünde gri-beyaz başını sarkıtan Bal'ın bizi izlediğini fark ettim.

«Her şeye karşı», diye belirtti Betty. O sırada kilisenin önünden geçmiş, panayırın yapıldığı okul alanına giden yola sapmıştık. «Yetiştirdiğin sebzeler sergilenecek.»

«Sergilenmek mi?»

Ailemle birlikte kapıdan girip rahibin karısından giriş biletlelimizi aldığım sırada neşem oldukça yerindeydi. Rahibin eşinin de desteğiyle düşündüğümünden çok sayıda piyango bileti aldım. Ancak belirtmem gerekir ki, bu piyangoğunun büyük armağanı, giriş kapısının tam karşısındaki masaya yerleştirilmiş hindiydi. Ne var ki, hayvanın hepimizin neşeyle kutladığı güneşten pek hoşlanmadığı rahatlıkla ileri sürülebilirdi.

Büyük çadıra yaklaştığımız sırada rahip neşeyle yanımıza geldi:

«Her zamankinden güzel bir sergi. Ancak gör-

düğüm kadarıyla sizin bahçenizin ürünlerinin buna hiç bir katkısı olmamış, Bay Beaty! Niçin panayırımıza siz de katılmadınız?» Çıplak olsam beni bu denli kötü bakışlarla süzebileceğini sanmıyordum.

Çadırdaki yeşilliklerin çokluğu göz alıyordu. Yeni koparılmış sebzelerin, yüzlerce ayak altında ezilen çimenlerin, taze pişmiş pastaların kokusu çadıra egemendi.

Çadırın yırtıklarından içeri süzülen güneş ışığı, Bayan Drewett'in portakal marmelatının turuncu bir renk almasını sağlıyor, Albay Forster'in gümüş madalyasının gereğinden çok parlamasına yol açıyordu. Yine de belirtmem gerekir ki, içeride ağır bir hava vardı. Kollarında sepet taşıyan yoğun bir kalabalık çadırda bir yandan ellerindeki kekleri kemiriyor, bir yandan da dev pırasaları, birinci sınıf gülleri ve çocukların yabani çiçek sergisini parmaklarıyla işaret ederek hayranlıkla izliyorlardı.

O sıra tam bir yıkım içindeydim. Panayırda bir de sekiz yaşından küçük çocuklar için özel yabani çiçek yarışması vardı. Bu yarışmaya katılmak için çocukların on iki çeşit yabani çiçeği toplayarak orta-boy bir reçel kavanozuna süslü bir biçimde yerleştirmeleri, daha doğrusu bir çeşit aranjman oluşturmaları gerekiyordu. Cathy ve Jane de çocukça bir güzellik anlayışıyla doğanın bu şanssız bitkilerinden on ikisini koparmış ve bir kavanoza tıkmışlardı. (Bu konuda onların bir aranjman oluşturduğunu söyleyemezdim.) Rahatlıkla açıklayabilirim ki, kızlarımın düzenlemesinde bu çiçekler doğadaki güzelliklerini de yitirmişlerdi.

Üç şilinklik ödülü kazanamadıklarını öğrenince, kendilerini hiç görmediğim kadar üzgün, yıkık bir havaya girdiler.

«Eğer kazansaydık, bu parayla Bal'ın yaptıklarını unutturmak ve seni avutmak için bir armağan almayı düşünmüştük,» dedi Jane ağlamaklı bir sesle.

O anda birdenbire duygulandım ve belki de ilk kez gerçekten utandım. Betty'nin de beni çok şeyler söyleyen bakışlarla süzdüğünü fark ediyordum. Birden her şey yeniden rayına oturmuştu. Büyük bir alçak gönüllülük ve hoşgörünün benliğimi kapladığını seziyordum. Hatta Meecham'a, yengi onurunu yitirmeyi hiç bir şeyin karşılayamayacağını söylememek için bile kendimi zor tuttum. Bunu yapacak yerde gülümsedim ve omuzlarımı silktilim:

«Ah, bu konuyu birden unutmuştum,» dedim. «Haydi gelin, gidip yarışmayı kimin kazandığına bakalım. Böylelikle onu hemen orada kutlama olanağını da bulmuş oluruz.»

Betty, mümkün olabildiğince kendimi bu durumun iyiliğine inandırmaya çalışmam gerektiğini ileri sürdü.

«Elbette,» dedim. «Birinin zararı, her zaman için ötekinin yararına olur. Esen kötülük rüzgârının umarım başka birine zararı dokunur. Benim kaybım başka birinin kazancı olur!»

Garnili hindilerin sergilendiği ve Bayan Wilkins'in hindisinin göğsünde gümüş madalyayla parladığı serginin önünden geçtiğimiz sırada hâlâ gülümsüyordum. Ancak, kök sebzelerin sergilendiği tezgâha gelince gülümsemem birden kesildi.

Çünkü orada, son derece orta halli sebzelerin durduğu bir sepetin yanında, elinde gümüş madalyayla bölge gazetesinin muhabirine poz veren birini gördüm: Bir elinde madalyayı, ötekindeyse bayırturpunu (kim bilir, belki de o anda bunun bir şalgam olduğunu sanıyordu) tutan ve kasılarak fotoğrafçı-

lara poz veren eski arkadaşım, değerli hukuk danışmanım Turnbull, kök sebzeleri ödülünü almış, karşımda kasılıyordu.

ONUNCU BÖLÜM

«PEKİ, Bay Beaty, St. Agnes bayramı için ne yapmayı düşünüyor?»

Cilalı ceviz masanın öte ucundaki bir çift iyilik dolu mavi göz, ısrarla üstüme dikilmişti. Bu gözler, kendilerine sonsuz bir masumiyet ve iyilik anlamı veren büyük ve yuvarlak gözlüklerle korunmuştu. Pembe bir ten, siyah rahibe giysileri ve beyaz, büyük bir yakayla daha da değişik bir anlam kazanan son derece sakin ifadeli gözlerdi bunlar. Zaten ben, karşısındakine hep 'evet' demesini beklermiş gibi bakan kişilere hep «rahibe bakışlı» demişimdir.

Okul yıllarımda arkadaşlarla oynadığımız bir oyun geldi aklıma birden. Gözlerini başka bir noktaya kaydırmadan karşısındakine en uzun süreyle bakan kişi bu oyunu kazanırdı. Eğer şu anda aynı oyun oynansa, bu gözler hiç kuşkusuz birinci gelirdi. Gözlerimi kırıpıştırmaya başladığımı sezince, başımı önü-

me eğerek, okul aile birliğinin bu toplantısına ait gündemi karıştırmaya koyuldum.

«Bu yıl hiç sanmıyorum ki...» diye söze başladıysam da s zc klerim anlaşılmaz bir mırıltıya dönüşerek yitti. Odaya kesin bir sessizlik egemendi. Dışarıdan rahibeleri duaya çağıran  anın sesini duyuyordum. O anda sayın Müdürenin de bu  ağırına uymasını içtenlikle diledim. Ama o, birlik üyelerinin tam ortasındaki yerinde kalmayı yeğleyerek, parmaklarını birbirine kenetledi ve ısrarla, sözümü bitirmemi beklemeye koyuldu.

«... Sayın Müdüre, bu yıl yapacak o kadar çok işim var ki...»

Müdüre hanım gülümseyerek başını salladı.

«Bayan Dale  ayları, Bayan Williams pasta ve sebzeleri, Bay Turnball hindistancevizi yarışmasını düzenlemeyi üstleniyor. şu anda belli olmayan, yalnızca sizin ne gibi bir hizmeti y kleneceğiniz. Sizin için de Bay Beaty...» Bana dostça gülümsemek için sözlerine kısa bir ara verdikten sonra ekledi: «Benim bir önerim olacak.»

Kaygıyla mırıldandım:

«Buyurun, sayın Müdüre?»

«Kısa süre önce Cathy'yle konuştum, Cathy gerçekten sevimli, akıllı bir kız. Bana eşeğinizden söz etti... onun ne denli uysal, tatlı bir yaratık olduğunu anlattı. Bu da bende şu düşüncenin oluşmasına yol açtı: Sizden bayram süresince Bal'ı alacağız. Bu sevimli hayvanın adı Bal'dı, değil mi? Bayramda eşeğe binmek çocukları sevindirecektir. Buna karşı çıkacağınızı sanmıyorum, Bay Beaty!»

O sıra Bayan Dale söze karıştı.

«Ne karşı çıkması?.. Tam tersine, böyle bir şeyin, Bay Beaty'yi sevindireceğini sanıyorum.»

«Fevkalâde bir düşüncel!» diye atıldı. Turnbull.

Bayan Williams'sa, sorunu daha çok ekonomik açıdan ele alıyordu:

«Eşeğe her binenden bir şilin alırız.»

Bunun üzerine, belki de dilediğimden sert bir sesle karşı çıkmaya başladım.

«Sizden gerçekten çok özür dilerim, sayın Müdüre. Size yardım edemediğim için çok üzgünüm ama... Bu iş bütünıyla olanaksız.»

«Peki ama niçin, Bay Beaty?»

«Bizim eşeğimiz binek hayvanı değil de ondan.»

«Tanrı, eşekleri üstlerine binilmek için yaratmıştır,» dedi Müdüre beni biraz da küçümseyerek.

Yılmadan, Bal'ın ne denli huysuz, yola getirilmez bir hayvan olduğunu, onunla böyle bir işe girişmenin olanaksızlığını anlatmayı sürdürdüm. Sonunda Müdüre dudaklarını ısırarak fısıldadı.

«İyi öyleyse, Bay Beaty... o zaman piyango işini siz düzenleyin.»

Oraya gelmeden önce, Betty hiç bir şekilde piyangoyu üstlenmememi ısrarla belirtmişti. Bir önceki yıl bu görevi yüklenmiş, çok yorulmuş ve birçok zorluğu yenmek zorunda kalmıştı. Bir kez ebeveynlerden armağanları toplamak gerekiyordu. Elbette, bu da her ebeveyne teker teker telefon etme gereğini doğuruyordu. Her ne kadar birçok ebeveyn iyi niyetli idiyse de, bazıları bu işten kendimize çıkar sağladığımız düşüncesine saplanabiliyordu. Bunun dışında, her onuncu bilete bir armağan çıkacak biçimde piyango bilet numaralarının düzenlenmesi gerekiyordu. Kuşkusuz çocuklara bilet satıp, onların minik ellerinden terli six-pence'likleri almak da ayrı bir sorundu. Sonra çekiliş... Yoo, hayır; bu benim gibi bir psikoloğun yüklenemeyeceği kadar ağır bir görevdi. Ayrıca, daha

bir önceki yıl hiç bir şey kazanamayan çocukların ve yalnızca bir paket sigarayla bir çift ucuz lastik eldiven kazanan Müdürenin gözlerindeki hayal kırıklığı da zihnimden silinmemiştir.

«Peki öyleyse,» diye fısıldadım. «Bal'ı getireğim. Elimizden geleni yapmaya çalışırız. Daha üstüne doğru dürüst binilmiş değil. Birçok tersliğin çıkabileceğini, onun çok hırçın olabileceğini göz önüne almalıyız.»

Müdüre mutluluk içinde gülümsüyordu.

«Onun bir kuzu kadar yumuşak ve uysal olacağından eminim.»

Müdürenin sertliğe, kötülüğe akli ermiyordu. Bence onun inancının temeli buydu. Çocuklar, cezalandırılmak üzere bu güzel, temiz ve vazoları hep çiçekle dolu odaya yollandıkları zaman asıl tören başlıyordu. Her nedense rahibeler gibi, bu okulda okuyan çocuklar da ceza törenine kesinlikle acı ve sopanın karışması gereğine inanıyorlardı. Cathy'nin kendi tecrübelerinden de edindiği bilgilere dayanarak anlattığına göre, Müdüre doğruluğuna inandığı halde hiç bir zaman bu yola başvurmaz; birkaç kırıcı, azarlayıcı söz söyledikten sonra, elini geniş eteğinin cebine sokar ve çıkardığı külahtan cezalandırması gereken çocuğa yeniden sınıfa dönmeden önce yemesi için bir bonbon verirdi. Bu da ona özgü bir cezalandırma yöntemi idi ve başarılı olduğu da kuşkusuzdu.

O akşam bitkin bir durumda ve moralim son derece bozuk olarak Woodlands'e döndüm, kötü yeniliği anlattım.

«Başka ne yapabilirdim?» diye belirttim kendimi biraz da savunmak dileğiyle. «Bal'la piyango ara-

sında bir seçim yapmak zorundaydım... Bir kez daha piyango gibi güç bir işi üstlenmemiz olanaksızdı.»

Betty huzur içinde örgüsünü örmeyi sürdürdü.

«Hiç üzülme, David! dedi. Bence kaygılanman yersiz. Bal günden güne iyileşiyor; 2 ekime kadar da hiç kuşkusuz üstüne binilmesine izin verir.»

Her nedense ailemin üç bireyi de, Bal'ın günün birinde bir sirk atı kadar uysal ve eğitilmiş olacağı gibi bir yerleşik fikrin etkisinden kendini kurtaramıyordu. Oysa ben güvenilir çevrelerden öğrendiğim ve kişisel deneylerimden edindiğim bilgilere dayanarak, eşekleri eğitmenin olanaksızlığının bilincindeyim. Gerçi çocuklar son günlerde onun üstüne binmekte bazı başarılar elde etmişlerdi ama, bu kazancı onların güvenilir bir yardımcı bulmalarına ve son derece sıkı güvenlik tedbirlerine bağlamak yerinde olurdu. Yine de bazı bazı Bal'ın inadı tutuyor, yerinden kırıp damıyor; bazen de şimşek gibi fırlayarak, çılgınca-sına koşuyordu. Üstelik zaman zaman toprağa yatıp yuvarlanmak alışkanlığından da henüz kurtulamamıştı. Jane ve Cathy, onun birbirine taban tabana zıt, değişik tutumlarını anlayışla karşılıyorlardı. Ama yine de başlık ve eldivenle donatımlı bir durumda ona bindikleri halde tehlikeli düşüşlerden kendilerini koruyamıyorlardı. Yabancı çocukları Bal'a bindirmeyi düşünmek bile, eşitlik açısından bir kötü niyet belirtisi olmaya yeterliydi. Üstelik her binenden bir şilin almayı düşünmek de açıkça dolandırıcılıktı.

Altı gün sonra, sekiz on trenine binmek üzere istasyona koştuğumda, içimde daha da büyük bir eziklik hissettim. Tam karşımda, okulun St. Agnes bayramında düzenleyeceği şenliğin ilânı asılı duruyordu. Birden kalbimin duracağını sandım; gözlerime inana-

miyorum. İlânın tam ortasına kırmızı- ve büyük harflerle şunlar yazılmıştı:

«Özel sürpriz: Eşek!

Dileyen eşeğe binebilir!»

Önümüzde kalan kısa sürede Bal'ı biraz olsun şenliğin başrolüne alıştırmaya çalıştım. Aslına bakılırsa bu hiç de kolay olmadı. Yalnızca gemini takmak bile tehlikeli bir uğraştı. Bu gümüş renginde parlayan metal parçasının, dişlerin arasına yerleştirilmesi gerekiyordu ki, oldukça zor bir işti. Önceleri Bal'ı okşayarak:

«İyi, uslu Bal! Bak işte böyle yap!» diyerek onu kandırmak ve metal parçasını ağza yerleştirmek gerekiyordu. Metalin ekmeğe gizlenerek verildiği zaman başarının daha garantili olduğunu deneylerimle öğrenmiştim. Gerçi gemi ekmeğe gizlemekle Bal kandırılmış olmuyordu ama, yeme hırsına yenilip ağzını açınca gemi yerleştirmek kolaylaşıyordu. Bal ağzını açıp da gem yerleştirildikten sonra, yalnızca deri koşumları hayvanın kulakları üstünden geçirip, kayışları sıkmak kalıyordu. Daha sonra rahatlıkla şöyle seslenelebilirdi:

«Haydi Bal! Gezmeye çıkalım.»

Ne var ki, Bal daha on dakika geçmeden koşumlarını kemirmeye, eşinmeye başlıyordu. Okul şenliğine hazırlamak üzere verdiğim bütün derslerden ve harcadığım bütün çabalardan sonra bahçe çevresinde bir turu 13 dakika 46 saniyede yaptırmayı başarmıştım. (dinlenme ve yemek tatilleriyle birlikte).

Büyük günden önceki akşam karıma şöyle diydum:

«Bal, rekorunu her kez yenilese bile, bütün bir öğleden sonrada yalnızca 29 çocuğu eşekle dolaştırabileceğimizi hesapladım. Eğer hoş görseydi, Sayın

Müdüreye, Bal'la kazanılacak gelirin üç katını yeni yapılacak oyun alanı için seve seve bağışladım.»

Ama yine de bir umudum vardı. Bu da yağmurdu. Hava yağışlı olursa, Turnbull'ın hindistancevizi atma yarışmasıyla birlikte bütün eğlencelerin içerde düzenlenmesi gerekirdi. Sayın Müdüre her halde Bal'ın da okul binasına girmesini bekleyemezdi. Ne var ki, ertesi sabah uyandığımda pırıl pırıl bir güneş odayı aydınlatıyordu.

Bir buçukta yola çıktık. Bal'ı iyice fırçalamış, koşumlarını iyice temizlemiştik. İki kulağının arkasına yerleştirdiğimiz birer gülle gerçekten sevimli. hoş bir görünümdeydi.

Yol için tamı tamına elli dakika ayırmıştım, bir dakika fazla değil! Yolun kıyısı çeşitli otlarla kaplıydı. Bal, her ot yığının başında duruyor, biraz yiyor, daha sonra belki de karışık salatasına yeni bir ot eklemek amacıyla bir sonraki yığına geçiyordu. Bu konuda bir şey dikkatimi çekti. Bal hiç bir zaman ısırdığı bir otu yarım bırakmıyor, dibine dek yiyordu. İskoçyalı olduğu nasıl da belliydi...

Ben ipinden çekiyordum, çocuklarsa arkadan itiyorlardı. Eminim ki böyle bir sahneye ancak komedi filmlerinde rastlanabilirdi. Sonunda hedefimizi, yani manastır kapısını görebildik. Ama görmek, ona ulaşmak anlamına gelmiyordu. Görmemizle geçmemiz arası en azından on dakikaydı; çünkü Bal kapının çevresindeki otları yemeden içeri girmemekte direniyordu. Manastır bahçesi bir panayır yerinden farksızdı. Rengârenk tezgâhlarda limonata, pasta, meyve, kurabiye gibi çeşitli yiyecekler satılıyordu. Hindistancevizi atma podyumunun önünden geçerken, Turnbull'ın alaylı gülümsemesiyle karşılaştım. Gül bahçesi güllerin güzelliğini seyredenlerle dopdoluydu.

Piyango işiyse, ihtiyar Hobbouse ve sevimli eşinin başına kalmıştı. Zavallıcıklar kalabalığın dikkatini, kazanılabilecek armağanlara çekmeye çalışıyorlardı. Öte yanındaki tenis alanının girişindeyse, üstünde «Eşek Parkuru!» yazılı bir flama dalgalanıyordu.

Bal'ı tenis alanına bağladım. Cathy hemen bir kova su getirmeye koştu. Koruyucu kask dışında, Bal'ı harekete geçirmek üzere kurabiye biçiminde dürtüler de hazırlamıştık. Manastır yöneticisi Rahip Shane elindeki çanla şenliğin başladığını bildirirken, Bal'ı sakinleştirmek üzere ona birkaç kurabiye verdik.

Şenlik gerçekten hareketliydi. Sayısız atraksiyon vardı. Rahibe Patricia'nın öğrencileri, çıplak ayaklarla çam ağacının altında rontlar yapıyor; Bayan Smith'in yaşça biraz daha büyük öğrencileriye terasta Romeo Jülyet balesini sergiliyorlardı. Genç bir rahibe kak-tüs; önlükler, işlemeler ve bebeklerin satıldığı tezgâhlar da vardı. Rahibeler kalabalık içinde koşuşuyor, pasta ya da içecek bir şeyler için fiş satıyorlardı. Uzakta solda Betty, kendine satılmak istenen altın sim işlemeli kırmızı kadife bir yastığı inceliyordu. Neden sonra bunu almaktan vazgeçerek evde yapılma iki şişe böğürtlen likörünü yeğledi.

«Lütfen... bakar mısınız? Ben eşeğe binmek istiyorum!»

İlk müşterimiz sarı saçları bukleli, beyaz soket çoraplı, ufak bir kız çocuğuydu. Etli, beyaz, küçük elinde pırıl pırıl bir şilinde çekine çekine bize yaklaştı. Sınır çizgisinin öte yanındaki hafif şişman bir kadın olan annesiye o sırada hayranlıkla kızını süzüyordu.

«Hoppala!» diye seslendikten sonra, küçük kızı kucakladığım gibi Bal'ın sırtına oturttum. Daha sonra da ipi çözerek, çekmeye başladım. Böylece, Bal'a ha-

rekete geçme zamanının geldiğini göstermeye çalışıyordum. Ama elbette o kıpırdamadı bile! Çevredeki hareketli atmosferin onu canlandıracağını, uysallaştıracağını ummuş, ancak bunda yanılmıştım. Sonunda yavaş yavaş ilerlemeye başladığımızda, işin büyük bölümü Bal'dan çok bana düşüyordu.

«Sakin korkma yavrum!» diye fısıldadım soluk soluğa.

Ufak binicimiz neşeyle karşılık verdi:

«Hiç korkmuyorum!»

Sonunda dönüş noktamız olan limonluğa vardığımızda, ter içinde olduğum halde, rahat bir soluk aldım. Ne var ki asıl felâket şimdi başlıyordu.

Bal, geri dönmek istemiyordu çünkü.

Her yola baş vurduk: Ekmek, elma, havuç... Ama Bal bana mısın demiyordu. Ben ekiyordum: Cathy'yse arkadan itiyordu. Ne var ki, Bal'ı yerinden kıpırdatmak olanaksızdı. Buradaki otların iyiliğinden mi, yoksa koyu gölgeden mi bilmem, Bal bir türlü bulunduğu noktadan ayrılmaya yanaşmıyordu.

Küçük binici de ondan farksızdı. Ufaklığa dilim döndüğünce yumuşak bir sesle, inip yürüyerek dönmesini söylediğimde, daha gezinin yarısında olduğumuzu, annesinin yanına dönene değin eşeğin üstünde kalacağını bildirdi.

Cathy'yle birlikte yeniden onu harekete geçirmeyi denedik. Bal'ın kulağına bağırıyor, onu canlandırmak için olmadık hareketler yapıyorduk. Ama inadı tutmuştu bir kez! Çevremizde bizi ilgiyle izleyen bir alabalık birikmişti. Alaylı eleştiriler birbirini izliyordu. Seyircilerin gülmemek için kendilerini zor tuttuğunu seziyordum.

O anda bir kumaş hışırtısıyla irkildim. Müdüre geliyordu.

«Hiç değilse hava güzel, değil mi sayın Müdüre?» dedim soluk soluğa.

Müdüre sevinç içindeydi. Kulağıma eğilerek fısıldadı:

«Bu bir mucize, gerçek bir mucize. Bal bu, değil mi? Şuna bakın nasıl da ilgi topladı!»

Rahibelerin, düzenledikleri şenliklerde havanın iyi olması için dua ettiklerini bilirdim ama, buna içtenlikle inanmazdım. Sanırım bu gibi ufak umutların modası günümüzde öylesine geçmişti ki, kişi gerçekten böyle durumlarla karşılaşınca, inanılmayacak kadar güzel buluyordu. Ancak Müdürenin, «Tanrının yardımıyla» o gün her şeyin başka, bambaşka bir güzellikte olduğuna inandığı kesindi. Bu bakımdan, bir aksilik olduğundan söz ederken kendimi kötü ruhlu bir yaratık gibi gördüm.

«Ne gibi bir aksilik, Bay Beaty?»

«Eşek inadı, sayın Müdüre. Anımsayacaksınız... size onun inatçı ve huysuz bir yaratık olduğundan söz etmiştim.»

«Oh, hayır, olamaz... sen kötü bir hayvan değilsin, değil mi yavrum? Sevgiyle Bal'ın burnunu okşadı. «Şuna bakın, ne tatlı şey, elimi öpmek istiyor!»

Bir zarara yol açmasına engel olmak amacıyla Bal'ın başını yana çektim. Ne var ki Müdüre, Bal'ın adı gibi tatlı bir yaratık olmadığına bir türlü inanmak istemiyordu.

«Yürüyeceğinden eminim, Bay Beaty! Çevredeki kalabalıktan sıkılıp korktu, o kadar. Sanırım ona yardım edebilirim.»

Müdüre, Bal'ın ipine öylesine bir inanç ve güvenle uzandı ki, ipi eline vermekten başka çarem kalmadı.

Bir an sonra da, Müdürenin doğrudan doğruya

Bal'a yaklaşıarak, onunla birlikte yola çıktığını korku ve dehşetle seyrettim.

Bal hemen o anda harekete geçti. Her zamandan da hızlı ve neşeli koştuğunu ve zaman zaman başını rahibenin eteğine sürdüğünü görmek beni şaşkına çevirmişti. Attığı her adımı ilgiyle izliyor; duracağı, çifte atacağı ya da herhangi bir başka terslik yapacağı ânı korkuyla bekliyordum.

Ama nerede?.. Müdürenin yönetimindeki Bal gerçekten bir kuzu olup çıkmıştı. Son derece uysal durumda, sıradaki ikinci çocuğun da üstüne binmesine izin vererek durmadan, tepinmeden yine limonluğun yanına geldi.

Gözlerime inanamıyordum. Bu gerçekten bir mucizeydi. Bal'ın böylesine kusursuz, böylesine uysal davrandığını hiç görmemiştim. Başlangıç noktasında Cathy'nin gözetiminde uzun bir kuyruk oluşmuştu. Jane'se paraları alıyordu. Çevredeki seyirciler gittikçe çoğalıyordu. Rahibeler tezgâhlarını bırakmış, üstünde ufak bir çocuk taşıyan eşekle müdürelerinin sükûnet içinde yürüyüşünü izliyorlardı. Bu arada fotoğraflar çekiliyor, filmler çevriliyordu.

Bütün bunların ne kadar sürdüğünü bilemiyorum. Eşek parkurunda artık işim olmadığı gerekçesiyle yardımcı gereksinme duyulan piyango tezgâhına geçmiştim. Daha sonraları Jane bu işin bütün öğleden sonra sürdüğünü söyledi. Bir seferinde Müdüre biraz dinlenmek üzere ara vermeye kalkınca, Bal'ın yine inadı tutmuş ve Müdüreden başka hiç kimseye uyup yerinden kıpırdamamış. Müdürenin bundan çok duyulandığını sanıyorum. Saat beşe doğru Cathy yanıma gelerek, altı paundun üstünde para topladıklarını; zaman zaman başını Müdürenin eteğine gömmeye kalkışması dışında Bal'ın gerçekten çok uysal ve olgun

davrandığını bildirdi.

Piyangodaki bütün ödüller dağıtıldıktan sonra tezgâhı kapadık. Bu arada bütün herkes, hatta Müdüre bile işine son vermişti. Eşeği bıraktığı okul girişine gittiğimde, yeni oyun alanı için gerekli yüz paund'un toplandığını sevinçle bildirdi. O sırada çevremdeki rahibeler neşeyle haykırıyorlardı:

«Bu bir mucize!»

Bal'ı almak istediğimde Müdüre yine söze karıştı.

«Bay Beaty, Bal bugün öyle uysal ve olgun davrandı ki, kesinlikle ödüllendirilmeli.» Cebinden çıkardığı bonbonlardan birkaçını seçerek Bal'a verdi. Koca obur, bir çiğneyişte hepsini yuttu. «Onu getirdiğiniz için çok çok teşekkür ederim,» dedi rahibe. «Size minnettarız. Gerçekten çok büyük bir başarıydı. İyi geceler, sevgili Bal! Sen dünyanın en sevimli yaratığısın. Şimdi de uslu uslu, Bay Beaty'yle evinize döneceksin.

Ama bu yanılgıların en büyüğüydü. Manastırın sessizliğinden kurtulur kurtulmaz Bal yine eski kişiliğine döndü. Önce geri dönmeye çabaladı; sonra beni çiftleledi. Onu anakapıya getirinceye kadar kan ter içinde kaldım. Bu arada çevredeki rahibeler fısıldaşıyorlardı:

«Onu yönetmeyi yalnızca sayın Müdüremiz biliyor.»

Bir saatte yolun ancak yarısını arkamızda bırakmıştık. Bal yolun kıyısında durmuş otliyordu. Ben se öne geçmiş, onu çekmeye çalışıyordum.

O sıra burnuma, çocukluk günlerimi anımsatan bir koku çarptı: Anason!

Bir zamanlar anasonla ilgili bir şeyler okumuştum... Birden her şeyi anımsadım. Anason bazı hay-

vanlarda özel etkiler yaratabilirdi. Örneğin atların bu kokuyu özellikle izlediğini anımsıyordum.

Cathy'ye dönerek sordum:

«Yaramazlık yaptığınız zaman Müdürenin size verdiği bonbonlar nasıl şeyler?»

«Yuvarlak, kahverengi, içinde beyaz, çekirdek gibi şeyler olan bir şekerleme.»

«Anason!» diye haykırdım. «Anasonlu bonbon!»

«Evet, elbette. Çok güzel şeyler!»

O sıra arkamda Jane'in sesini duydum:

«Müdürenin Bal'la böylesine iyi anlaşması... mucize değil miydi?»

«Evet öyle,» diyerek hırsla ipe asıldım. «Bu bir mucize.»

Aslında psikologlar hiç de söylendiği kadar kuşkucu insanlar değildirler. Bu yüzden, bu işin de mucize olmadığını savunmam bütünüyle yersizdi. Ama yine de hemen ilk fırsatta anasonlu bonbon satın almaya kesinlikle karar verdim.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

SONBAHARIN ilk günleri güzel ve güneşliydi. Woodslanđ'de herkes bu güzel havaların salıya dek sürmesini diliyordu. Yunan adalarının güneşinden, Türkiye'nin doğa güzelliklerinden, Balkan ülkelerinin görkeminden ve Fransa'nın güneşli güney kıyılarından söz eden bütün dış turizm rehberlerini çatı arasına kaldırmıştım. Artık Brighton yakınındaki Hotel Bel Air'a (kıyıya iki dakika uzaklıkta) gideceğimiz kesindi. Turnbull'ın sekiz on trenindeki bütün sinisi uyarılarına karşın orada güzel günler geçireceğimize, bunun iyi bir tatil olacağına inanıyordum.

«Bal'ın burada kaldığı sürece rahat etmesini sağlayacaksın, değil mi baba?» diye soruyordu kızlarım kaygıyla.

Bu birçok eşek sahibinin ve eşek sahibi olacak kişinin belki de hiç önemsemediği bir konuydu: Tatile çıkınca eşeğimiz ne olacak? Bu soruya karşılık bulmak isteyen benim dışımda kaç kişi olabilirdi aca-

ba? Evde beslediğimiz öteki bütün hayvanlarımıza daha önceki tatillerde komşularımız son derece iyi bakmıştı. Kedilerimiz hiç bir zaman sorun olmamıştı. Ama bir eşek, güvercinler ve kedilerden ya da kanar-yalardan çok farklıydı. Hatta hatta bir attan bile çok farklı...

«Ona günde yalnızca bir tek kez bakmak ve su yalağını doldurmak...» diye açıkladım Turnball'a yar-dımı isterken.

Ama o, hayır anlamında başını salladı:

«Çok üzgünüm, sevgili Beaty; çok affedersin ama, böylesine bir sorumluluğu yüklenmem olanak-sız.»

Aynı denemeyi postacıda, Jane'in bazı arkadaş-larında ve rahipte de yineledim. Kızların Müdüresine de baş vurdum ama bu kez de manastırın konuk gün-leri olduğu için bu önerimin kabul edilemeyeceğini öğrendim. Öteki bütün dostlarımız da, görünüşe ba-kılırsa kaçmak için çare aradılar ve bunun yolunu da buldular.

«Bal'ı gerçekten seviyoruz,» dedi çiftçi Vales'in karısı gülerek. «Ama atımız Frolic, her nedense eşek-lerle hiç geçinemiyor.»

Başka birinin bahanesi daha değişikti:

«Ah! Onu almayı biz de çok isterdik ama, bu hafta biz de evde yokuz. Yolculuğa çıkıyoruz.»

«... her şey iyi güzel ama, anırmasıyla bebeğimi-zi uyandırır.»

«... üstelik ısıyor da...»

«... hem çiftelemesi de çekilmez.»

Ancak hepsinin kesinlikle birleştiği bir cümle vardı.

«Çok affedersin, Beaty; çok üzgünüz, ama bu so-rumluluğu yüklenemeyiz.»

Sonunda çeşitli ahırlara başvurmaktan başka çarem olmadığını anladım. Ve bu arada hiç değilse bizim bulunduğumuz çevrelerde eşeklerin hiç bir şekilde atın yakın bir akrabası olarak görülmediğini anladım.

Önceleri birçok seçenekle karşı karşıya olduğum inancı içinde bu tür ahırlardaki haftalık ücretleri öğrenmiştim (bir haftalık bakım, çeşitli ahırlarda 2.15'le 4.50 sterlin arasında değişiyordu). Bu ücretin yüksekliği karşısındaki şaşkınlığımdan kurtulduktan sonra da Bal için bir haftalık yer olup olmadığını araştırma-ya başladım.

«Bir eşek için mi? Ah hayır! Ne yazık ki eşek bakımına hazırlıklı değiliz.»

Bu kişilerin hepsi de her nedense bana şansımı San Creevy ya da Freddie Smithers'de denememi önerdiler. Bu adların, eşekler için gerekli araç gerece sahip olabilecekleri söyleniyordu hep. Ne var ki, Sam ve Freddie de doluydu. Öteki bütün ahırlar da eşekler için kapalıydı elbette.

Sonunda bütün umutlarımı bağladığım yalnızca bir tek telefon numarası kaldı elimde. Tatilimin suya düşüp düşmemesi bütünüyle bu numaraya bağlıydı. Şansa bakın ki, rehberdeki adrese göre, bu kuruluş, ötekilerin en pahalısı görünüyordu.

«Batı Ahırları ve Binicilik Okulu»

Sahibi: Albay Willoughby - Brooke

Yarış ve Av Atları

Telefonu çevirdim. Anladığım kadarıyla telefonu açan, Albayın kendisiydi. Konuşmayı daha başından çıkmaza sokmamak amacıyla ilk olarak fiyatı değil, önümüzdeki hafta için yerleri olup olmadığını sordum.

Şansa bakın ki gerçekten de bir yerleri vardı.

Önceden ayırılmış bir yerden yeni vazgeçilmişti. Bu yüzden, Surrey Lordunun tayından boşalan yeri rahatlıkla atıma verebileceklerdi.

Aslında kurnaz bir insandım. Bu yüzden hemen sinsice ekledim:

«Hayvan at değil, kızlarıma ait ve...»

«Demek tay!»

«Hayır, tay da değil.»

«Öyleyse cins bir pony!» diyen Albay, benim konuşmama fırsat vermeden uzmanca sorular yöneltmeye başladı. Hayvan ağır başlı mıydı, ahırda sakın davranıyor muydu, bakım sırasında anlayışlı mıydı? Kamyonla nakledilebilir miydi?

Bu sorulara ancak kurnazlıkla karşılık verebilirim amacıma ulaşabilirdim. Bu bakımdan son derece dikkatle, her sözcüğümü düşünerek konuştum.

«O zaman yalnızca hayvanı buraya getirme sorunu kalıyor,» dedi Albay. «Bir nakliye arabası kiralayabiliriz. Yoksa kızınız üstüne binerek mi onu buraya getirmeyi yeğlerdi?»

Hemen kafamda hayvanı özel bir arabayla Batı-Ahırlarına göndermenin epeyce pahalıya mal olacağını hesaplayıp, kızımın üstüne binerek onu götürmekten sevinç duyacağını söyledim.

«O zaman pazartesiye görüşürüz. Eğer sizce bir engel yoksa, onu öğlene doğru getirmenizi rica edeceğim. Böylece yeni çevreye alışıp, öteki soydaşlarıyla arkadaş olma olanağını da bulmuş olur.»

«Korkarım bu hafta bize çok pahalıya mal olacak,» dedim daha sonraları Betty'ye. «Önce bu konuyu açıklığa kavuşturmam gerektiğini biliyordum. Ama elimdeki son fırsattı, kaçırmak istemedim. Yine de Bal'ı oraya yaya götürmekle hiç değilse nakliye giderlerinden kurtulmuş olacağız.»

«Sanırım bu durumda gün ağarırken yola çıkmam gerekecek.»

«Ah, bunda yanılıyorsun işte! Anasonlu bonbonlarla edindiğimiz tecrübelerden de bildiğimiz gibi, bunun için yalnızca birkaç saata gereksinim duyacağız. Öğle yemeğini her zamandan erken yer, yola çıkarız. Cathy, Bal'a biner. Sen de Jane'le birlikte arabayla arkamızdan gelir, bizi sonradan eve getirirsin.»

Köydeki pastanenin yanından bir kilo anasonlu bonbon satın aldım. Yemekten hemen sonra 'devridaimi' sağlayan bonbonların dayanıklılık süresini artırmak üzere elma, limonata, çikolata ve ekmekle birlikte yanıma Cathy'yi de alıp büyük denemeye girdim.

Ancak hemen belirtmem gerekir ki, Bal'ın davranışı yine her zamanki gibi beklenilenin dışındaydı. Önceleri hemen sokağa çıkar çıkmaz olağanüstü bir sevinçle kulaklarını dikip, yolun bir yanından öbürüne sıçradı; sonra da tam ters yönde adımlarla yola koyuldu. Allahtan elimde sihirli çubuk vardı; onu doğru yöne kolaylıkla ve kısa sürede çevirmeyi başardım. Sonra koşarak yokuş aşağı ilerlemeye başladık. Bu arada, Bal sürekli olarak anasonlu bonbon kemiriyordu. İstasyon kavşağından, Parson'un çayırından, polis merkezinin önünden ve çiftlik köşesinden bu hızlı tempoyla geçmeyi başardık. Bal birden yavaşlayarak durduğunda, Cathy'yle ben tam bu rekor sayılacak hızdan ötürü kendimizi kutlamak üzereydik. Bal birden anasonlu bonbonu ağzının bir köşesinden sarkıtarak, köprü ayaklarındaki otlara yumuldu. Ona bu güdüyü verenin ne olduğunu bilemiyorum. Kim bilir, belki de çok fazla bonbon yemiştir, tatlıdan bıkararak biraz da yeşillik yeme gereği duymuştu. Ya da Müdürenin verdiği bonbonlar başka bir fabrikanın

ürünüydü ve bu bakımdan bir özellikleri vardı. Yoksa bu mucizeyi gerçekleştiren, Müdürenin kusursuz sunusu muydu? Her ne halse, Bal gittikçe devr-i daim bonbonlarına daha az ilgi göstermeye başladı. Hiç bir kuvvet, onu yer yer ısırgan otlarının da katıldığı güzel otlara eğilmekten alıkoyamıyordu.

Yeniden çekiştirmeye, sürükleye sürükleye ilerletmeye çalıştık. Betty arabayla arkamızdan geldiğinde, daha yolu yarılayamamıştık bile...

Betty alaylı alaylı gülerek sordu:

«Eee? Durum nasıl bakalım?»

«Alay etme Allah aşkına, görmüyor musun ne durumda olduğumu?»

«Yapabileceğim bir şey var mı?»

«Hiç bir şey yapamazsın.» Saatıma bir göz attım. «İki saatte ancak iki mil ilerleyebildik. Yedide yeniden gelmen iyi olacak.»

«Hava kararmadan onu yerine bırakmayı başarabilecek misin?»

«Umarım. Ama her olasılığa karşı bana bir cep feneri de getir.»

Betty'nin arabayı harekete geçirirken havalandırdığı toz bulutuyla birlikte koşmaya başlayan Bal, yüz metre sonra yeniden durdu ve yeni baştan sümüklüböcek hızıyla ilerlemeye başladık. Bal, yolun kıyısındaki bütün ot yığınlarını temizliyor; onun üstünde oturmaktan sıkılan Cathy'ye çiçek topluyordu.

Saat beşe yaklaşırken bir araba gürültüsü duyuldu ve açık mavi-beyaz renkli arabasıyla dondurmacı göründü.

«Ne oldu, Bayım? Bir aksilik mi var? Çok yorguna benziyorsunuz. Bir dondurmaya ne dersiniz?»

Cathy frambuazlı, bense çilekli dondurma yemeğe karar verdik.

«Ueki, dostunuza ne vereceğiz?»

«Eşekler dondurma yemez ki.»

«Nasıl yemez, eşeklerin yemediği var mıdır? Ayrıca susamış olduğu da belli. Ona limonlu dondurma verin; göreceksiniz susuzluğu geçer geçmez şimşek gibi fırlayacak.»

Limonlu dondurmayı da denedim. Dondurma bir an içinde Bal'ın koskoca dilinde eriyip kayboldu ama, şimşek gibi fırlayıp, gözden yiten de dondurmacı oldu.

Adım adım ilerlemeye çalışıyorduk. Güneş batmıştı. Bastıran karanlıkla birlikte ikinci bir aksilik daha kendini göstermişti. Batıda tehlikeli kara bulutlar toplanmaktaydı.

Derken iki araba farı bizleri aydınlattı ve tam yanımızda durdu.

«Sana iki cep lambası getirdim,» dedi Betty beni görür görmez. «Bütün bulabildiğim bu kadar.»

«Teşekkürler.»

«Yağmur yağacağı benziyor. Bu yüzden yanımda yağmurluğunu da getirdim.»

«Ne kadar düşüncelisin, Betty.»

«Sanırım artık Cathy'yi yanımıza almamız iyi olacak. Ne dersin bu fikrimize?»

«İyi olur,» dedim. «Beni hep birlikte orada beklersiniz.»

Cathy sevinçle arabaya girdi ve araba hareket etti. Bense yağmurluğumu giymiş, Bal'la birlikte gerçekten zayıf ışıklı iki cep lambasıyla gittikçe çöken karanlıkta yapayalnız kalmıştım.

Hafif hafif çiseleyen yağmur gittikçe güçlendi, sağanağa dönüştü. Yağmurun şakırtısında Bal'la benim ayak seslerim hemen hemen yitiyordu. Yağmurluğumun yakasını kaldırmış olduğum halde, yağmur

boynumdan aşığı yol bulup inebiliyordu. Bu arada karanlık iyice bastırılmış, Londra'dan kuvvetli bir trafik akını başlamıştı. Arabaların dikkatini çekmek için Bal'la yol kavşaklarında duruyor, elimdeki cep fenerlerini bir söndürüp, bir yakıyordum. Bal'sa her yaklaşan farı kulaklarını dikerek izliyor ve her arabanın geçişinden sonra öfkeyle beni çifteliyordu. Farların ışığında, Bal'ın kısa tüylerinin üzerinden yağmurun bardaktan boşalırcasına aktığını seçiyordum.

Sonunda amacımıza ulaşp hedefe vardık. Kuruluş adından daha görkemliydi. Süslü, büyük bir kapıdan anaavluuya girdik. Burası çeşitli lambalarla aydınlatılmıştı. Seyisler oradan oraya koşuşuyor, kova şakırtıları duyuluyor, çeşit çeşit atlar yalaklarına eğilmiş su içiyor ya da saman yiyordu. Ertesi gün, daha şimdiden hazırlanılmaya başlanan önemli bir gün olmalıydı. Bal'ın ve benim sefil, ıslak görünümümüz karşısında avludaki seyis ve çocuklar birdenbire sustular. Kova sesleri kesildi. Aynı anda sert, otoriter bir ses duyuldu:

«Oh, büyük Allahım, Çingeneler!»

Değerli atlar, taylar ve katırlarsa başlarını arkaya atarak hep bir ağızdan kışnemeye başlamışlardı.

Betty daha sonraları, bana bunun bir çeşit «hoşgeldin,» demek olduğunu, büyük gemilerin de fırtınadan kurtularak limana sığınan küçük bir tekneyi düdük çalarak selâmladığını, atların davranışıyla bunun arasında fark olmadığını söyledi. Bana kalırsa bu kışnemeler aslında başka bir anlama geliyordu: Yüksek sesli, alaylı bir kahkaha!...

ON İKİNCİ BÖLÜM

NE DE OLSA, Brighton pek de kötü sayılmazdı. Fransa'nın güneyine ya da İspanya'ya gidememenin kırılganlığını pek duymadık sayılır. Brighton'da hava gerçekten canlandırıcıydı; hem de öylesine canlandırıcı ki, üşüyüp kaskatı kalmamak için hızla yürümek gerekiyordu.

«Aslında bedenimiz için bu yürüyüşler çok yararlı,» dedi. Paltosunun yakasını kaldırmış bir halde hızlı adımlarla yanımda yürüyen Betty.

Bel Air'deki yemekler de sağlık bakımından gerçekten yararlıydı. Yemek genellikle yeşil sebzeler, lahana ve tül kadar ince kesilmiş rostodan oluşuyordu. Listede «gulaş» olarak tanıtılan bir yemeğinsse, çorbadan ne farkı olduğunu anlamak bizim için gerçekten güç oldu.

«Burada ne denli artırımı yaptığımızı düşün bir...» dedi Betty bir akşam. «Eğer kaldığımız otelin barı ol-

saydı, kokteyl ya da başka içkilere dünyanın parasını vermemiz gerekecekti.»

«Kesinlikle öyle,» dedim. «Ayrıca, burada yeterince sıcak su olsaydı, eminim ki bir de banyo giderleri ortaya çıkacaktı!»

«Sonra eğer kalorifer olsaydı, belki de rüzgâra karşı yürüyüş yapmak olanağını bulamayacak, içeride sıcakta kalmayı yeğleyecektik.»

«Evet, evet,» diye mırıldandım. «Bütün bunları biliyorum.»

«Ayrıca çocuklar da burada olmaktan hoşnutlar.»

İşte bu doğrudu. Çocuklar sabahlarını iskelede oynayarak öğleden sonralarıysa gezinti yolundaki dükkanlardan rengârenk şekerlemeler ya da anılar almakla geçiriyorlardı. Bunun dışında genellikle her gün bir saat kadar da saunada deliksiz bir uyku çekiyorlardı. Gerçi deniz ve gökyüzü ürkütücü bir mavilikteydi ama, kızlarım yine de denize girmek için kıyıdaki bütün kayaların üstünde sıçramaktan yoruluyorlardı. Bunun dışında ayakları mosmor olana dek otel havuzunda oynuyor, en az saatta 10 millik bir rüzgâr hızına karşın denizde motorla dolaşıyorlardı.

Aslında Bal'ı suçlayabileceğim; onu sorumlu tutabileceğim hiç bir şey yoktu. Ama yine de battaniyeme bürünmüş bir durumda otel terasında oturup, piyasa caddesinden geçenleri seyrederken ufak, kurnazca düzenlenmiş planımın beni nerelere getirdiğini düşünmekten kendimi alamıyordum. Böyle zamanlarda büyük bir özlemle, hiç değilse yurt dışına çıkmayı başarabildiğimiz eski güzel günleri anıyordum. Güneşin sıcaklığını romatizmalı kemiklerimde duymayı öz-lüyordum. Sırtımda gerçek bir güneş sıcaklığını sezmek... bir şişe şarap, Fransız francalası ve peynirle yapılmış bir pikniğe çıkmak... ya da İspanya'nın bir

caddesinde yavaş yavaş ilerleyen yorgun bir öküzün çektiği arabayı seyretmek için «Karnım acıktı», «Susadım», «İçimde bir fenalık var», «Dışarı çıkmam gerek», gibi yakınmalara seve seve katlanabilirdim.

Ertesi salı sabahı yeniden ev yoluna koyulduğumuzda Betty'ye fısıldadım:

«Bundan sonra bir daha yurt dışına çıkabileceğimi sanmıyorum.»

«Ah! Büyük konuşma! Ayrıca, İngiltere de güzel bir yer! Ama biz değerlendirmeyi bilmiyoruz. Ne yapalım bundan sonra buraları tanımaya çalışırız artık.»

Arabadayken dışarının fevkalâde güzel görüldüğü sonbahar günlerinden biriydi. Yolculuğumuzun iyi geçmesini sağlamak istermişcesine güneş çıkmıştı; ama tepelerde hâlâ soğuk bir rüzgâr esiyordu. Ufak bulutların koyu gölgesi geniş vadilere, keskin yamaçlara düşüyordu. Küçük vadilerde çatıları güneşte kızıl bir renk alan evleriyle ufak dağ köyleri görünmekteydi. Anayoldan çıkıp, dar köy yollarından dönmeye karar vermiştik. Buralarda trafik anayoldaki kadar sıkışık değildi ve rahat ilerlenebiliyordu. Temiz, kahverengi Jersey inekleri bizi durdurarak önümüzden geçiyor, sağılmaya gidiyorlardı. Beyaz Leghorn tavuklarıysa, tarlalara kar tanecikleri gibi yayılmıştı. Bahçelerde rengârenk güller ve yıldızlar göz alıyordu.

Önceleri bu güzelliklerin hepsini yarı karamsar bir bakışla süzüyordum. Aslında kötümser bakışlarımın nedeni, ülkemde tatilden zevk almamam değildi. İçimde serüvenlerle dolu bir yolculuk özlemi vardı. Dış ülkelere gitmek ve dönüşte sekiz-on treninde dış ülkelerin özel yemeklerinden, özelliklerinden, değişik gelenek ve göreneklerinden söz etme isteği duyuyor, bunu elde edemediğim için de mutsuz oluyordum.

O anda eğer görseydi, sayın Müdürenin «bir mu-

cize» olarak nitelendireceği bir şey gördüm. Belki de gerçekten bir mucizeydi bu. Her şeye açıklık kazandıran bir belirti! Easefold köyünün girişindeki ufak, pembe bir çiftçi kulübesinin giriş kapısına asılmıştı. Aslında aynı tür tabelalar, bu köydeki hemen her evin kapısında asılıydı. Hepsine de aynı çekicilikteki aynı sözcükler yazılmıştı.

«Honey-Honig-Bal-satılır.»

Hiç bir zaman, Bal'ı gerçekten satmayı düşünmeye cesaret edememiştim. Hatta hayatımın en karanlık anlarında bile bunu yalnızca bir duygu olarak içimde yaşamıştım. Turnbull'dan öğrendiğime göre sunu ile sözleşme birbirinden farklı kavramlardı. Zaten belki de hayvanımız ufak bir hoşnutluk belirtisi gösterseydi, hiç bir zaman bu denli ileri gitmeyecektim.

Onun bu davranışının nedeni, bizim otlarımızın Batı - Haralarının otlarından daha lezzetsiz mi olduğu, oradaki arkadaşlarını araması mı yoksa şımarması mıydı, bilemiyorum.

Her nedense, onu nakliye kamyonetinden çıkarırken (üstelik nakliyesi için bir de açıktan üç paund ödemiştim) beni geriye dikilmiş kulaklar, alışılmış çifteler ve «çekil önümden de bayana yol ver» demişçesine bir bakışla selâmladı. Şoförün anlattığına göre Bal, Batı Harasında 25 bin guinea-ödülünü kazanmış gerçek bir saf kan atla arkadaşlık kurmuştu! Bu bağlılık ve ardından gelen ayrılık, Bal'ın duygusal bünyesine çok dokunmuştu.

Gelişinin hemen ertesi günü ipini koparıp kapıyı da çifteleyerek kırdıktan sonra domateslere temiz hava aldirmek üzere kapısını açık bıraktığım limonluğa daldı. İki gece sonra da bizler uyurken gizlice bahçeden kaçarak köy yoluna çıktı ve Batı Haraları-

nın rahat hayatına doğru, güneydoğu yönünde yola koyuldu. Köy polisi Bay Pearce onun gölgesini kiliseyle köy arasındaki köprüde fark etmişti. Bay Pearce'in daha sonra bana anlattığına göre, adamcağız o sırada Köydeki «Beyaz At» meyhanesinin kapanıp kapanmadığını denetlemekteymiş. Her nedense bu denetlemeler her zaman biraz fazla uzun sürerdi!!! Derken birden kara bir gölgenin, önünden hızla kaçtığını görmüş ve nal sesleri duymuş. Onu izlemeye koyulma cesaretini toplayabilmesiye birkaç dakika sürmüştü.

Her ne halse, onun bu konuda gerçekten çok tutarlı davrandığını rahatlıkla söyleyebilirim.

«Aslında bisikletimle hayvanın ardına düşmek zorunda kalmam, beni çiftlemesi ya da ayağıma basması falan hiç önemli değil,» diye konuştu. «Ama başkalarını da düşünmem gerekiyor. Bu kişiler böyle durumlarda benim de içmiş olduğumu düşünüyorlar! Böyle bir şeyin de düşüncesini bile istemem elbette!»

«Bal'ı içeride tutmak için elimden geleni yapacağım,» dedim.

«Bunu kesinlikle yapmanız gerekiyor.»

«Ancak bildiğiniz gibi, çok zor bir iş bu.»

«Hatta zordan da öte, neredeyse olanaksız. Bunu da herkes biliyor. Eşekler topluluk halinde yaşamaya alıştırlar. Böyle yalnız yaşamaktan hoşlanmazlar.»

«Ama Bal yalnız değil ki. Bizler her zaman yanındayız.»

«Sizlerin yanında olmanız önemli değil. Hayvanlar kendi aralarında yaşamak isterler.»

«Yani sizce onu, örneğin başka eşeklerin de bulunduğu bir yere bırakırsam, iyilik mi yapmış olurum?»

«Ona bundan daha büyük iyilik yapamazsınız,» derken, Bay Pearsé sinsice gülümsedi. «Üstelik böylece kendinize, bana, Bay Meecham'a ve bölgedeki hemen herkese büyük iyilik yapmış olursunuz.»

Her ne halse, artık Bay Pears'in de belirttiği gibi, Bal'a başka bir yuva aramak benim için kaçınılmaz bir görev olmuştu. Şimdi o günleri düşününce, o sıralar geçici bir neurose içinde bulunmak ve eski değer yargılarımı bir süre için yitirmiş olmaktan başka bir açıklama bulamıyorum davranışlarıma. Kim bilir, belki de o sıralar çok fazla çalışmıştım. Ya da yurt dışında geçirilmemiş bir tatilin öfkesini hâlâ benliğimde taşıyordum.

Uzun sözün kısası, o sıralar amaçlarım ve düşüncelerim bana bütünüyle doğru, değer yargılarına uygun ve ölçülü göründü. Gerçi Betty'yle çocukların buna şiddetle karşı çıkacağını biliyordum ama onlara Bal yerine bir ya da gerekirse iki ufak köpek almayı düşündüm. Hiç değilse, köpeklerin eşekler gibi özgürlük özlemleri yoktu. Sonra insanları kendilerinden üstün yaratıklar olarak görebilecek kadar alçak gönüllüydüler. Ya da böyle davranacak kadar akıllıydılar.

Her ne kadar yapılması kaçınılmaz bir görevle karşı karşıya olduğumun bilincinde idiysem de sorumluluğumun zaman zaman kişiliğimi aştığını da seziyordum. Evimizdeki canlılardan kolay kolay ayrılmayız her nedense. Ne fare yakalayabilirim, ne meyve ağaçlarımı kemiren kurtları öldürebilirim ne de dişlerini kök sebzelerime saplayan yaşlı tavşanı bahçeden kovabilirim. Çocuklarsa, bir tek böceğe bile zarar veremedikleri gibi kaynağını düşündükleri zaman et bile yiyemiyorlardı. Betty'ye gelince, sineklere karşı evin ilâçlanmasına ancak onların taşıdığı teh-

likeli mikropları düşündüğü için izin veriyordu. Bir ara kızlarımın müdüresi, ona İngwer-mantarı denilen bir çeşit bitki vermişti. Bu bitkinin her hafta ikiye ayrılması ve bir yarısının atılarak, öbür yarısının şeker ve suyla üretiminin sürdürülmesi gerekiyordu.

«İlgi çekici!» demiştim o bitkiyi görünce. «Çok ilgi çekici! En ilkel yaşam türlerinden biri işte.»

«Yaşam türü mü? Yani onun canlı olduğunu mu söylemek istiyorsun? Öyleyse kestiğimiz yarıyı atmamamız gerekir, değil mi?»

Böylece istesin ya da istemesin, her hafta bir dostumuza İngwer-mantarı armağan ettik. Dostlarımız artık bu bitkiyi almayı geri çevirince de bu tuhaf bitkiden on altısını kilerimizde büyötmeye başladık. Bir hafta sonra sayıları otuz iki, daha sonra altmış dört oldu... Artık sabrım taşmıştı. Bütün bu bitkileri aldığım gibi çöp çukuruna fırlattım ve bu sorun böylece halloldu.

Pembe çiftçi kulübelerinin kapısına asılı tabelalarda yazılı olanı gerçekleştirmek, bu yönden kesin bir kararı ve dayanacak gücü gerektiriyordu.

Brighton'dan döndükten bir hafta sonra, sekiz-on treninde çapraz bilmecesine iyice dalmış olan Turnball'ın karşısında otururken Londra Akşam Gazetesine vermeyi düşündüğüm bir ilân taslağı yazdım. Elimdeki zarfın arka tarafına karalıyordum:

«Bir aile, çocuklarının sevgilisi olan eşeğinden ayrılıyor. Güzel görünüşlü, akıllı bir hayvan. Başka eşeklerin bulunduğu bir yere ucuza verilecektir.»

Londra Akşam Gazetesinin bürosu, Cavendish kliniğinin yolu üstündeydi. Böylece hastaneye giderken oraya uğrama ve gerekli belgeleri doldurarak ilân bürosuna verme olanağını buldum.

Bürodaki adam, vereceğim ilân taslağını öylesi-

ne bir ilgiyle okudu ki, bir an e e ime onun istekli çıkacağını sandım. Ancak konuşmaya ba ladı ında bütün söylediği  u kadardı:

«On sekiz sözcük ve bir şifre numarası... hepsi iki pound on.»

Parayı uzattım.

«Perşembe ak şamı çıkar,» dedi.

«Teşekkürler,» diye karşılık verdim.

«Gelen karşılıkların nereye yollanmasını istiyorsunuz?»

«İ  adresime lütfen: David Beaty, Cavendish Klinik, Cavendish alanı, London.»

« ifre numaranız 1313»

«İki on   , bu numara bana u ur getirecek,» diye düşündüm r zg rl  caddeye yeniden  ıktı ımda.

Perşembe günü ak şam gazetesini Victoria istasyonunda satın aldım. Heyecanla a tı ımda, ilân birden dikkatimi çekti. Küçük il nların en üstüne yazılmıştı. Bu durumda bir eşek isteyen kimsenin bu ilânı kaçırması hemen hemen olanaksızdı. Eve değişik duygular içinde döndüm; bir rahatlık hissi, suçluluk duygusuna karı ı mı tı. Kızlarımın temiz, kaygısız, neşeli bakışlarıyla karı ıla mak o ak şam bana gerçekten g   geldi.

«Neyin var, Allah A kına?» diye sordu Betty oturma odasında kahvelerimizi içerken. «Klinikte çok yorucu bir gün m  geçirdin?»

«Pek sayılmaz.»

«Yoksa gazetede kötü bir haber mi var?»

E ilerek oturdu um koltuğun ken rından «Ak şam» gazetesini aldı. O gazeteyi okuduğu sırada dışarı bahçeye  ıktım. Bilin altımda dayanılmaz bir üzüntü, bir sızı duyuyordum. Rengârenk açmış g llerin bile farkına varamadan Bal'ın ahırının bulunduğu

düzlüğe gittim. Sessiz bir geceydi. Yaklaşan sonbaharın ağır toprak, yaprak ve çam kokusu havaya egemendi. Ne var ki, bütün kokuların en güzeli, Bal'ın derisinden yayılan sıcak, güven verici hayvan kokusuydu.

Kolumu uzatarak, Bal'ın başını okşadım. Beni ısırmasını ve böylece kötülüğüme başka bir dayanak bulmayı nasıl da isterdim. Ama o, yumuşak burnunu avucuma dayadı ve öylece kaldı.

Ancak, aradan birkaç gün geçtiği halde bildirime hiç bir karşılık alamayınca bu yumuşaklığım geçti. Amacımın gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini öğrenmek istiyordum. Bu yüzden huzursuzdum. Acaba ilânın yeniden yayınlanmasını mı istemeliydim?.. Yoksa başka bir gazeteye ilân mı vermeliydim?..

Ertesi hafta büromda gelen mektupları karıştırırken aklım fikrim hep «Akşam» gazetesinden gelecek mektuptaydı. Psikolojik yazılar ve müşteri istekleriyse beni hiç ilgilendirmiyordu. Sonunda çarşamba gününü mektup geldi. Sabırsızlık içinde zarfı yırttım. İçinden ilânıma gelen yalnızca bir tek karşılık çıktı.

Yalnızca bir tek istek bulunması gerçi üzücüydü ama, yine de hiç olmamasından iyiydi.

Yanıtın daktiloyla yazılmış zarfını elime alıp da bunun Appledown pastanesinden atılmış olduğunu posta damgasından anlayınca birden neşem yerine geldi. Her halde eşeğe ötekiler kadar düşman olmayan bir komşumun dikkatini çekmişti ilân. Belki de rahibin... ya da başka birinin!... Hatta bu kişi, benimle alay eden Turnball bile olabilirdi. Mektubu açtım. Daktiloyu yazanın acemiliği, daktilonun yer yer bozuk yazısı ve mektubun altındaki imza bana hiç de yabancı gelmiyordu. Okudum:

Sayın Beyefendi;

Bizim de ufak bir eŖeđimiz olduğu için, ilânınızla özellikle ilgilendim. Bir sreden beri hayvanımız kendini yalnız hissettiği için çok huzursuz. EŖeđinizin bizimkine fevkalâde bir eŖ olacağından emim. EŖeđinizin diŖi mi erkek mi olduğunu ve ona karŖılık ne gibi bir ücret dilediğinizi bana bildirirseniz çok mutlu olacağım. Onun bizim yanımızda gerçek bir yuva bulacağından emin olabilirsiniz. Bu yüzden sevgilinizden ayrıldığınız için pek fazla kaygılanmayın ve ona iyi bakılacağından emin olun.

Saygılarımla.

Bayan Bettina Beaty.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

«DAVID!»

«Efendim, Betty? Burada kömürlükteyim.»

Mutfak penceresinde Betty'nin başı göründü. Eşiği göstererek, bana kendisini duyabilecek kadar yakına gelmemi işaret ediyordu.»

«Albay bilmem ne, bilmem ne telefonda; seni arıyor. Sözcükleri ağzında yuvarladığı için ne yazık ki adını anlayamadım.»

«İstediğini söyledi mi?» O sırada içeri girmek üzere ayakkabılarımdaki çamuru temizlemekteydim.»

«Hayır, ama çok önemli olduğunu belirtti.»

«Ooo!»

«Önemli ve özel!»

«Acaba hasta mıydı?»

«Eğer öyleyse hiç şaşırmam.»

Mutfağa girer girmez, Betty usulca beni yalnız bırakarak kapıyı kapadı. Ahizeyi elime alıp, konuşmaya başladım:

«Günaydın, Efendim; ben David Beaty!»

«Ah, Bay Beaty! Günaydın, Efendim; ben Albay Willoughby-Brooke.»

«Affedersiniz, anlayamadım... Albay ne?»

«Willoughby-Brooke. Batı Ahırlarından. Ne yazık ki, ufak eşeğinizi bize bıraktığınız zaman sizinle kişisel olarak tanışmak şansını elde edemedim. Ama o zaman da sizinle telefonda buradaki koşulları konuşmuştuk.»

Birden kalbim duracak gibi oldum.

«Evet,» dedim utanarak. «Şimdi anımsıyorum.»

«Eşğiniz...»

Hemen, hesabı ödemeyi unutmuş olup olamayacağımı düşündüm heyecanla. Yoo hayır; o yüksek ücreti, üstüne bir de faizi binmesin diye hemen ödemiş, hesabı kapatmıştım.

Albay duraksayarak içini çekti. Bal'ın karşılanması olanaksız bir zararını keşfetmiş olmalıydılar. Belki de bir tayı sakat bırakmıştı. Ya da bir seyisi çiftlemiş, bir yanını kırmıştı.

«Duyup duymadığınızı bilemiyorum ama...»

«Hayır, sayın Albayım, inanın hiç bir şey bilmiyorum.»

«... Neyse, eşğiniz son derece değerli bir ağırla arkadaşlık kurdu...»

Aman Tanrım, bu da nesiydi? Yoksa ona bir zarar mı vermişti? Derin bir soluk alarak gözlerimi kapadım.

«Binlerce sterlin değerinde, fevkalâde bir yarış atı bu...»

«Bir dakika!» dedim kararlı bir sesle ve her sözcüğün üstüne basa basa. «Böylesine değerli bir hayvanın sigortalı olması gerekir, değil mi?»

«Evet, elbette.»

«Peki öyleyse?»

«Sorun bu değil. Kızlarınızın küçük sevgilisinin bizi bırakmasından bu yana, bu aygırla başa çıkmak hemen hemen olanaksız.»

Demek Bal ona da, şimdi bize karşı takındığı dayanılmaz tavırları öğretmişti! Ne olursa olsun kendi mi savunmam gerektiğini sezerek karşılık verdim.

«İyi ama, bundan beni sorumlu tutmaya hakkınız yok.»

Ne var ki, Albay söylediklerimi duymayacak kadar kendi düşüncelerine dalmıştı.

«Çok zor bir durumda olduğumuza inanmalısınız. Çaresizlik içindeyiz.»

«Siz mi?»

«Korkarım evet. Bu aygırın önümüzdeki hafta, Newfield Park'ta yapılacak yarışa kesinlikle katılması gerekiyor.»

«Peki ama niçin katılmasın ve bundan bana ne?»

Albay içini çekti.

«Ahırında bile öylesine hırçın ve sert ki...»

«Demek öyle!»

«Bu durumuyla daha yarış pistine çıkmadan bizi rezil eder.»

Uzun bir aradan sonra ekledi: «Bize yalnız siz yardım edebilirsiniz.»

«Ben mi?»

«Yani eşeginiz!»

«Peki ama nasıl?»

«Eğer Bal da onunla birlikte taşıma kamyonuna binerse, bu değerli hayvanımız hemen sakinleşecektir. Acaba Bal'ı bize verebilir miydiniz? Sizden böyle bir şeyi istemeye hakkımız yok ama, inanın çok çaresiziz.»

Bal'ın başka bir hayvanı sakinleştirebileceği ola-

sılığı gülünç, birinin Bal'ı ödünç istemesiye inanılmaz bir şeydi.

«Size ödünç vermek mi?..»

«Elbette ki ödünç vermenizi istemiyoruz. Eğer onu bize kiralarsanız... Kendisini teslim aldığımız sağlık ve yapıda size geri getireceğimizi ben garanti ediyorum.»

O sıra ne diyeceğimi bilemiyordum.

«Lütfen yineler misiniz? dedim. «Bal'ın yeniden size gelmesini mi istiyorsunuz?.. Ne kadar zaman için...? İki üç gün mü?... Onu alacak ve geri getireceksiniz, öyle mi?... Üstelik buna karşılık bir de para vereceksiniz, değil mi?»

«Bütünüyle öyle.»

Her şeyi konuştuktan; koşullar ve tarih konusunda anlaştıktan sonra ahizeyi yerine koyarak alınımda biriken terleri sildim.

O sırada Betty mutfakta patates soymaktaydı.

«Ne oldu? Telefonun sırrı çözüldü mü?» diye sordu, beni yeniden dışarda görünce. «Hasta mıydı adam?»

«Hayır,» dedim. «Ama böyle giderse yakında olacağından hiç kuşum yok.»

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HER ŞEY, bir gece gördüğüm düşle başladı. Bu, Bal'ın Batı Ahırlarından eve döndüğü geceydi. Arkadaşına yarışa kadar eşlik etmiş, sonra yine sıcak yuvasına, bizlere dönmüştü.

Düşümde Bal birinci sınıf bir taydı. Hipodromdaydık. O da öteki hayvanlarla birlikte koşuyordu. Üstümde silindir şapka ve siyah takımlar olduğuna bakılırla bu gerçekten ciddi bir yarış olmalıydı; Ascott ya da Aintree gibi... Birden yarışın bittiğini ve bütün hoparlörlerden bağırıldığını duydum:

«Yarışın favorileri arasında sayılan Bal koşuyu kazanmıştır. Kutlarız, candan kutlarız.» Ve aynı anda hipodromda bulunanlar bağırarak ayağa fırladılar. Çılgınca alkışlıyor, alkışlıyorlardı.

Neden sonra bu sesler gittikçe yükseldi ve ben uykumun en tatlı yerinde uyandım. Yoo hayır, inanılacak gibi değildi; bağırışanlar kızlarımdı. Kahvaltıdan sonra bahçede Bal'a ilk binenin kim olacağının kav-

gasını yapıyor, onların seslerine de eşimin, kahvaltının hazır olduğu, kanepelerin soğuyacağıyla ilgili uyarısı karışıyordu.

«Baba!» diye söze başladı Cathy daha sofraya oturur oturmaz. Bu sırada Betty tabaklarımıza salamlı sandviçle yumurtalarımızı koyuyordu. «Para kazanmanın mükemmel bir yolunu bulduk. Dâhiyane bir buluşumuz var, değil mi Jane?»

Cathy ailemizde ticarî zihniyeti olan tek kişiydi. Yazları hafta sonu gelir gelmez, bahçeden çeşitli çiçekler toplar, korudan katırtırnakları keser, bahçemde yetiştirdiğim meyve ve sebzelerden de birkaçını alır, bunları eski bir elma sandığının içine koyarak yol kıyısına ufak bir tezgâh kurardı. Daha sonra da gelen geçen arabaların ilgisini çekerek, onlara bir şeyler satmaya çalışırdı. Saman sarısı saçları, büyük pırıl pırıl gözleri, kirli ayakkabıları ve yırtık pırtık şortuyla Jaguarların bile durmasına neden olacak bir görünümde olduğunu itiraf etmeliyim. Hatta bir seferinde oldukça gelişmiş bir sovanımı altı penny'ye sattığını bile anımsıyorum. Bu bakımdan, onun ticarî önerilerini o günden beri ilgi ve saygıyla karşılıyorum.

Cathy bir yandan yumurtasının sarısını yerken bir yandan da fikrini açıklıyordu:

«Her zaman, Bal'ın kendi geçimini sağlayamadığından yakınıyorsun.»

Ticarî konularda düşüncelerine bu denli saygı duyduğum kızım, yumurtanın beyazını hiç bir zaman yememenin de bir çeşit zarar olabileceğini nedense hiç düşünmüyordu. Lokmamı çiğnerken ona karşılık verdim:

«Gerçekten de kazanmıyor. Pekâlâ İtalya'daki soydaşları gibi ufak bir arabayı çekebilir ya da se-

pet taşıyabilirdi.»

«İyi ama, Albay ona hizmetine karşılık para vermek istemişti.»

«Oh! Ondan para alamazdım her halde. Bal'a o kadar baktıkları bile yeter.»

«İyi ama, onun üstüne de binilebilir.»

«Ona binmek için kimse para ödemez.»

«Ama okulun şenliğinde ödendi.»

«Bana değil, öğretmenlerinize.»

«Ama bu, müdüremizi çok sevindirdi.»

«Yine de Bal'ın böylece geçimini sağlayacak bir kazanç elde ettiğini söyleyemeyiz. Eğer Bal iyi bir at olsaydı durum çok farklı olurdu...» diye ekledim üzülerek.

«Ama biz onun at olmasını istemiyoruz ki. Müdüremiz de eşeklerin atlardan çok daha akıllı olduğunu onaylıyor.»

«Müdürünüz sizi sevindirmek için içgüdülerinin etkisinde kalarak bunu söylüyor.»

Artık Jane'in de sabrı taşmıştı:

«Peki öyleyse, baba! Bize atın yapıp da eşeğin yapamayacağı bir şey söyle!»

«Çok basit: Örneğin yarışlara katılamaz.»

Birden iki kızım da gülmeye başladı; çocukların, ebeveynleriyle ilgili olarak içlerinde gizledikleri alaylı bir gülümseyişi bu.

«Bununla birlikte,» diye ekledim; «Bu gece düşümde Bal'ın saf kan bir İngiliz atı olduğunu ve Grand National ya da Derby'yi kazandığını gördüm.»

Bir psikolog olarak çocuklarımı her zaman için gördükleri düşleri bana anlatma konusunda uyarmışımdır. Kendim de genellikle bu öğütümü tutarak, gördüğüm düşleri onlara anlatırdım. Ama onlarda böy-

lesine heyecan uyandıran bir düşünlattığımı hiç anımsamıyordum.

Birden ikisinin de gözleri ve hâlâ yumurta dolu olan ağızları fal taşı gibi açıldı. Şaşkınlıktan ne diyebileceklerini bilemiyorlar benziyorlardı.

Sonunda, Cathy kendinden emin bir tavırla konuştu:

«Derby yarışları olmalı!»

«Evet baba, düşünde gördüğün, hiç kuşkusuz Derby'ydi.»

«Büyük Allahım, bana sabır ver; siz düşümün içinde değildiniz ki gördüğümün ne olduğunu bilesiniz.»

«Babacığım, bizim sana açıklamak istediğimiz şeyin de bu olduğunu anlayamadın mı? Para kazanma planımız bu iş üstüneydi. Artık bunu kesinlikle yapmamız gerektiğinde hiç kuşum yok. Düşünde de bunun gerçekleşeceğini gördüğüne göre...» Cathy sevinçten sandalyesinde zıp zıp zıplıyordu. «Haydi Jane, ilanı göster ona,» diye ekledi.

Jane, şortunun sol cebinden hayatımı böylesine allak bullak eden bölge gazetesinin yeni sayılarından birini çıkarmıştı. Bu kez de gazetenin en can alıcı noktası yakalanmıştı. İlân şöyleydi:

«Grantly eşek koşusu! Büyük yarış. Kaçırılmayacak ödüller! Bahsi-müşterek! Eğlence parkı. Hemen baş vurulması.»

«İşte baba! Bu ilâna ne dersin? Düşünde Derby'yi görmedin mi? Hem bu da bir çeşit eşek Derby'si sayılmaz mı? Bizi anlıyorsun, değil mi baba?» Ve sonra heyecandan iyice kısılan bir sesle fısıldadı: «Gördüğün düşün, Bal'ın bu koşuyu kazanacağını gerçek belirtisiydi.»

VE BÖYLECE büyük bir özenle Derby hazırlıklarına başladık.

Kızlarımın planı ancak çok seyrek durumlarda benim amaçladıklarımla uyuşuyordu. Ancak hemen belirtmem gerekir ki, bu ilânı ilk gören ben olsaydım, Bal'ın yarışa girme işini ciddiyetle ele alırdım. Batı Haralarından Albay Willoughby-Brooke, Bal'ın kendi çapında bir saf kan olduğunu ve soydaşları arasındaki bir yarışta iyi sonuç alacağından kuşku duymadığını söylemişti. Bunun dışında, Bal ince beden yapısıyla da bir yarışa son derece uygundu. Hafta sonunda ahırının çevresine daire biçiminde bir parkur hazırlayarak, bunu üstünde rengârenk bayraklar asılı sopalarla çevreledik. Cathy ve Jane, çevre köylerde oturan arkadaşlarından, yarışların engelli olduğunu öğrenmişlerdi. Bu yüzden, Betty'nin tavan arasına kaldırdığı eski perde raylarını alarak parkura yer yer engeller koyduk. Jane hemen o hafta sonu başına jokey kaskını geçirerek çalışmalara koyuldu ve Bal'ı bin bir güçlüklerle parkurda bir kez döndürmeyi başardı. Artık Bal da amacımızın ne olduğunu anlamıştı. Üstünde jokeyi olduğu halde öne eğik başı, arkaya çekilmiş kulaklarıyla üç kez hızla parkur çevresinde dolaştıktan sonra yine aynı hızla durdu ve Jane bu hızdan yere düştü.

«Çok iyiydi,» dedim sevinçle.

Kızlarımın tutumu her zamandan çok hoşuma gitmişti. Soluk soluğa olan Jane, bana televizyonda büyük koşulardan sonra halka zafer sevinciyle gülümseyen jokeyleri anımsatmıştı. Sevinç içinde yanıma geldiğinde bana bir kronometreyle bir kırbaç almam gerektiğini anımsattı. Ben de üstünde pek durmadan alacağıma söz verdim.

Bir sonraki hafta sonu, Bal'ı belirli bir parkurda koşturmayı yeniden denedik. Ancak bu kez bütün

araç gereçlerimiz tamamdı. Bal'ı başlangıç çizgisine getirdik. Cathy ona bir havuç uzattı. Jane'se kırbaçla hafifçe arkasına vurarak onu harekete geçirdi. Şimdi Bal bir yandan havucunu kemiriyor, bir yandan da neşe ve tutkuyla parkur çevresinde koşuyordu. Olağanüstü bir görünümdü bu. Böyle koşmak Bal'ın yalnızca hoşuna gitmekle kalmıyor, bundan kıvanç da duyuyordu. Kim bilir, belki de onun asıl yeteneği buydu...

Bal'ın bir dönüş için kullandığı zamanı yeni kronometremizle ölçtüm. Tam kırkbeş saniyede parkurun çevresinde bir kez dönüyordu. Her ne kadar daha kısa sürede koşması ve daha çok çalışması gerekiyorsa da, bu bile büyük başarı sayılırdı. Hemen yarış komitesine bir mektup yazarak, yarış için gerekli koşulları bildirmelerini istedim. Bir gün sonra büyük yarışın bütün katılma formları elimdeydi. Heyecanla bu formları doldurdum:

Ad: Bal
Yaş: —
Annesi: —
Babası: —
Binicisi: Jane ve Cathy

Daha sonraki bir soruysa, yarışa katılmak istediğimiz renklerle ilgiliydi; uzun tartışmalardan sonra kırmızı, beyaz, mavi renklerde karar kıldık. Bunlar, bahçedeki parkuru çevreleyen flamaların da renkleriydi. Kim bilir, belki de kızlarımın bu renkler üstünde dirençle durmasının bir nedeni vardı.

«Bu yarışla Bal'ın yaptığı birçok münasebetsizliği unutturmayı başaracağını sanıyoruz, baba!» diyorlardı Jane'le Cathy.

Yarışa katılmak için bir posta çekiyile ayrıca bir guinea yollamak gerekiyordu. Her ne kadar bu ücreti biraz pahalı buldüm̈sa da yine yolladım. Kısa süre sonra yarış amblemim, giriş kartım ve arabamın üstüne takacağım «hayvan sahibi» armam elimdeydi.

Artık bütünüyile çalışmalara yönelebilirdik. O zamana kadar at yarışı heyecanından hiç bir şey anlamazdım. Ancak şimdi bunun ne denli bir heyecan ve heyecan verici bir uğraş olduğunu anlıyordum.

Elbette ki yarışı kazanma namzeti bir hayvana sahip olmak kıvanç vericiydi. O hafta sonu Sussex'te başka bir eşek yarışı düzenlenmekteydi. Yanıma kronometremi de alarak gizlice bu yarışa gittim. Yarış alanındaki her şey artık bana bambaşka bir heyecan veriyordu. Önde ağır işlerde de kullanılan alelâde kahverengi eşekler alana çıktılar. Daha sonra da dar, kareli jokey pantolonları giymiş binicileriyle parkur çevresinde hızla döndüler. Ne var ki, kronometremle saptayabildiğim kadarıyla, yarışı kazananlardan hiç biri parkuru on dakikadan kısa sürede aşmayı başaramadı. Onların Bal gibi saf kan hayvanlar olmadığı nasıl da belliydi.

Büyük yarıştan üç gün önce, Betty renkli ipek kurdeleler satın alarak, Bal'ın koşumları ve bizim şapkalarımız için armalar dikti. Daha sonra kazaklarımdan birine de aynı renklerde kurdeleler dikildi. Anaprova da gerçekten muhteşemdi. Bal'ın üstündeki tutumlarıyla gerek Jane, gerekse Cathy, rahatlıkla bir dergi kapağının en güzel resmi olabilirlerdi.

Ve derken büyük gün geldi. Güneşli, pırıl pırıl bir gündü. Her şey iyi gideceğē benziyordu. İçimde büyük bir huzur, tatlı bir heyecan vardı. Tıraş olduğum sırada Bal'ın neşe içinde ahırından çıkarak, son bir kez çalışmak istermişçesine parkurun çevresinde

döndüğünü gördüm. Sanırım o da günün kendisi için çok önemli olduğunun bilincindeydi.

East Grantly bizim köyden altı mil uzaklıkta büyük bir pazar yeri idi. Bal'ı oraya kadar yürüterek götürüp yormak istemiyordum. Bu yüzden kendi isteğimle bir nakliye kamyoneti kiralamıştım. O sıra yarış için yapılacak hiç bir harcama gözüme görünmüyordu. Nakliye kamyoneti tam bir kırk beşte evin önünde idi.

Kızlar Bal'ı iyice fırçalamışlardı. Hayvanın derisi ipek gibi pırıl pırıl parlıyordu. Renkli armaları ve yeni deri koşumlarıyla dışarı çıkardığımda onunla övünüyorum, ondan kıvanç duyuyordum. Bal'la benim hemen ardından binici giysileri ve kırbağıyla Jane geliyordu. Kafilenin en sonunuysa Betty'yle Cathy oluşturunuyordu. Bal'ın, kamyonetin otla dolu arka bölümünde rahat olduğundan kesinlikle emin olduktan sonra, bizler de arabanın ön bölümüne geçerek yarış yerine doğru yola koyulduk.

Yirmi dakika sonra oradaydık. Her şey bir hafta önce gördüğümde daha görkemli ve hiç kuşkusuz daha iyi düzenlenmişti. Bunun daha büyük bir yarış olduğu açıkça belliydi. Yarı yarıya dolu ve herkese açık bir park yerinin dışında hayvan sahipleri için yarış alanının daha yakınında ikinci bir park yeri daha vardı. Bal, kamyonetin arkasına kurduğumuz tahta rampadan, bütün yarış alanı kendine aitmişçesine gururla indi.. Ve çevresindeki kalabalığa dikkatle, biraz da alaylı bir havayla baktı.

Alan bayraklar ve flamalarla süslenmişti. Salıncaklar ve kaydıraklar çocuklarla doluydu. Daire biçimindeki yarış alanı beyaz çizgilerle belirlenmişti. Yer yer, Bal'ın uykudayken bile aşabileceği, üstü yosunlu toprakla yapılmış gengeller dikkati çekiyordu. Yarışın

başlama yerinin hemen yanı başına bahsimüşterekler için büyük bir çadır kurulmuştu. Çadırın önündeki podyuma çıkmış olan iriyarı bir adam hiç durmadan elindeki megafona bağıırıyordu. Başlarına melon şapkalarını giymiş olan yarış meraklılarıysa masaların önündeki yerlerini almışlardı bile. Yarışın epeyce iddialı olduğu apaçık belliydi.

Bir yarış programı alarak dikkatle inceledim. Gümüş madalyanın verileceği büyük çekişme üç buçukta başlayacaktı ve buna yirmi kadar eşek katılıyordu. Bal'ın numarası üçtü. Bu numaranın ona şans getireceğinden kesinlikle emindim.

Daha sonra bütün eşeklerin bir arada bulunduğu hazırlık yerine gittik. Bal büyük bir rahatlıkla öteki hayvanlara sokuldu ve onlarla arkadaşlık kurdu. Bu arada bizler de bu hayvanlarda Bal'dan üstün özellikler yakalamaya çalışıyorduk.

Rahatlıkla söyleyebilirim ki, hemen hiç bir hayvanın Bal'dan üstün bir yanı yoktu. En acemi kişi bile, Bal'ın kendi soydaşları arasında birinci sınıf bir hayvan olduğunu kolaylıkla anlardı.

«Bal'dan başka gri eşek yok!» diye haykırdı Cathy o sıra.

Gerçekten de, hayvanların hemen hepsi bilinen kahverengi İrlanda eşekleriydi. Kuşkusuz, aralarında beje çalar renkte olanlar da vardı, ama gri olan yalnızca Bal'dı. Çevrede hayvanları izleyen seyircilerden pek çoğunun Bal'ı hayranlıkla süzdüğünü fark ediyordum. Bu bana tuhaf bir mutluluk veriyordu. O sıra ufak bir erkek çocuk yanıma gelerek, Bal'ın daha önce herhangi bir yarışa katılmış olup olmadığını sordu. Hayır anlamında başımı salladım. Bunun üzerine, Bal bir acemi olarak çocuğun gözünden hemen düşüverdi.

İçimden kahkalarla gülüyordum. Bal'ın üstüne ne kadar az insan oynasa benim için o kadar iyiydi. Her ne kadar her türlü şans oyununa karşı idiysem de, Bal'ın üstüne bir miktar para yatırmaktan kendimi alıkoynamamıştım. Bizimki yarışa, yabancıların gözünde kazanma olasılığı çok zayıf bir hayvan olarak katıldığı için de hayallerimde olağanüstü kazançlar düşünüyordum.

Derken ilk yarışın anonsu yapıldı. Büyük bir kargaşalık başlamıştı. Eşekler doğru dürüst koşmayı bile bilmiyorlardı. Bu yarış gerçek bir komediydi. Çocuklar hayvanların üstünden düşüyor, eşekler dört bir yana koşuyor ve herkes kahkahadan kırılıyordu. Yarış kazanan hayvan, yarım millik bir parkuru ancak on dakika iki saniyede aşabildi.

İkinci yarış da birinciden farksız, gerçek bir sirk numarasıydı. Çevredeki kalabalık neşeli çığlıklar atıyor, kahkalarla gülüyor, bağırıyor ve böylece hayvanların daha da fazla kızarak, şaşkımlarına yol açıyordu. O anda megafonla sıranın büyük yarışa geldiği bildirildi. Jane ve Cathy, Bal'ı eyerleme alanından almaya gittikleri sırada ben de müşterek bahis tezgâhına koştum.

«Üç numara!» dedim.

«Gri hayvan mı? Onun kazanma olasılığı çok zayıf.»

«Olsun. Ben ona oynamak istiyorum.»

«Ne kadar?»

Her kuponun karşılığı iki şilindi. Adam beni küçümseyerek iki kupon kopardı.

Kâğıtlara bir göz atarak, Bal'ın kazanması halinde 1'e 20 vereceğini gördüm. Ve yine gözlerimde büyük kazançlar belirdi.

Derin bir soluk alarak, konuştum:

«Beş paund'luk olsun! Üç numaraya beş paund yatırıyorum.»

«Şuna bak!» dedi Betty yeniden yanına gittiğimde. «Ne duygulandırıcı bir sahne, değil mi?»

Bal, yanında koyu kahverengi, göz ve burun çevresinde beyaz halkalar bulunan son derece güzel bir soydaşıyla alanda ilerliyordu.

İki hayvan sevgiyle birbirlerine sokuluyor, zaman zaman birbirlerinin kulağına bir şeyler mırıldanıyora benziyorlardı.

O sıra Jane düz, sarı saçlı, iriyarı bir kız çocuğunu işaret ederek açıkladı:

«Bal'ın yanındaki arkadaşının adı Fairy! Bu da Mirabelle Frost. Fairy'nin sahibi. Mirabelle bizim okulda, benden bir üst sınıfta okuyor.»

Derken Mirabelle söze karıştı.

«Sanırım Bal dişi. Fairy'ye erkek, bu yüzden her halde yarışta daha şanslı.»

O sıra megafonda yarış yöneticisinin sesi duyuldu:

«Bütün biniciler hayvanlarına binsinler, lütfen!»

Bütün hayvanların tersine, Bal son derece sakin. Yarışı olağan bir olay gibi karşılıyordu. Jane hayvanına binmeyi başaran ilk biniciydi; Mirabelle'se ikinci. Ve ikisi yan yana örnek bir davranış görüntüsü vererek, başlangıç noktasındaki yerlerini aldılar.

Üç numarayı taşıyan Bal'ın yeri yarışa son derece uygundu. Ancak, bir numarada yarışan Fairy'nin yerinin daha da iyi olduğu söylenebilirdi. Her ikisi de yan yana tam başlangıç çizgisinde duruyorlardı. Öteki hayvanları başlangıca getirmek için sahipleri büyük çaba harcıyor, oradan oraya koşuyorlardı.

Derken hakem megafonla bildirdi:

«Üç kadar sayıp tabancamı ateşleyeceğim ve

yarış başlayacak.»

Heyecanla ipin yanına sokulduk. Cathy gözlerini kapamış, dudaklarını hafifçe kımıldatıyordu. Dua ediyor olmalıydı.

«Bir...»

Bal başını hafifçe kaldırmış, sakın sakın yerinde duruyordu.

«İki...»

Bal başını eğip kulaklarını arkaya çekti.

«Üç...»

Bal hafifçe irkildi.

Aynı anda bir tabanca sesi duyuldu. Hayvanların yarısı şaha kalkarak binicilerini yere düşürdüler. Tam üç binici bir anda kendilerini yerde bulmuşlardı. Cathy bir gözünü açarak: «İyi şanslar, Bal!» diye mırıldandı ve sonra yeniden gözlerini kapadı. Çevredeki kalabalık çılgıncasına bağırıyordu. Biniciler hafifçe arkaya dönerek hayvanlarının arkasına vurdular ve eşekler hep birlikte koşmaya başladılar.

«Haydi Bal! Haydi kızım, göreyim seni!»

Bir an sonra, Bal bütün soydaşlarını geride bırakmış, hızla podyumda ilerliyordu. Artık yarışın favorisi olduğunu kesinlikle kanıtlamış, hızla başarıya gidiyordu. Öteki hayvanlar çoktan adamakıllı geride kalmışlardı. Kolay bir başarı olacaktı bu...

Derken Bal yavaşladı ve durdu. Birden önde yalnız olduğunun bilincine varmış olmalıydı. Başını arkaya çevirdi ve geriden gelen soydaşlarına baktı. Birini arıyora benziyordu.

Jane kaygı içinde onun koşumlarını çekiyor, Bal'ı yeniden harekete geçmeye kandırmaya çalışıyor, kırbacıyla hafifçe hayvanın arkasına vuruyordu.

Bir an sonra Bal yeniden koşmaya başladı; ama bu kez tam ters yönde! Hızını biraz olsun azaltma-

arak, kendine doğru gelen hayvanların arasından şimşek gibi geçti. Bir an sonra da alanın öbür yanında ve yanı başında Fairy'yle göründü. Şimdi birlikte hızla koşuyor, engelleri aşıyor, başlangıç noktasına doğru ilerliyorlardı.

Ve yarış böylece sürdü. Öteki bütün hayvanlar saat yönünde ilerlerken, Bal'la Fairy dairesel parkurda tam ters yönde, saat ibresinin aksi yönünde koşuyorlardı. Öteki hayvanlar yalnızca iki turu tamamlamışken, Bal ve Fairy dördüncü turlarını çoktan arkada bırakmışlardı... Bir an bile yavaşlamadan Bal'la gölgesi Fairy parkurda dönüyor, dönüyorlardı.

Seyirciler bağırıyorlardı. Bizler ellerimizle, kollarımızla elimizden geleni yapıyor, bağırışıyorduk. Cathy'ye hâlâ gözlerini kapalı tutuyor, dudaklarını kımıldatıyordu. Derken Mirabelle düştü, ama Fairy buna aldırmayarak Bal'ın yanında koşmayı sürdürüyordu. Jane, Bal'ı yeniden doğru yöne çevirmek için elinden geleni yapıyordu; koşumları çekiyor, kırbacını şaklatıyordu. Ama hiç bir şey onun yönünü düzeltmeye yeterli değildi. Her şey yararsızdı. Bunun üzerine, Jane de daha fazla Bal'ın üstünde kalmayı başaramadı.

Sonunda kahverengi eşekler topluluğu yavaş yavaş bitime yaklaştı:

«Nurdy... On altı numara: Yarışı kazandı!»

Yavaş yavaş öbür hayvanlar da geliyorlardı.

«İkinci, iki numara: Pollyanna... Üçüncü on bir numara: Billyboy...»

Sonunda bütün eşekler hedefe varmış ve sahipleri tarafından yerlerine götürülmüşlerdi. Ancak Fairy ve Bal neşe içinde koşmaya devam ediyorlardı.

Yarışı kazananlar bahis gişesine doğru yönelirken, megafondan bir sonraki yarışın başlayabilmesi

için alanda koşan iki eşeğin sahiplerinin en kısa sürede hayvanlarını oradan çekmeleri gerektiği bildirildi.

Çevredeki kalabalık çılgıncasına gülüyordu. Gerçi gürültü yapıyorlardı ama, düşümdeki gibi bir gösteri değildi bu. Yarışın galibini eve götürmek ve bundan kıvanç duymak amacındayken, ipin altından alana çıkmak ve benimle alay eden, kahkahalarla gülen bir topluluğun bakışları altında hayvanımı yakalamak için akıl almaz hareketler yapmak zorunda kalmıştım. Seyirciler çılgıncasına gülüyorlardı. Ne var ki, Bal'ı durdurmak olanaksızdı. Tam yanıma gelince iyice çılgınlıyor ve kollarımdan kurtularak koşusunu sürdürüyordu.

Sonunda yarım düzine kadar, sopalı bir seyis ordusu mutlu çifti bir köşeye sıkıştırmayı başardı. İçimde olağanüstü bir öfkeyle Bal'ın dizginlerini tuttum. Çevremdeki neşenin ortasında kendimi son derece bitkin, mutsuz ve zayıf hissediyordum.

Ama birden yalnız olmadığımı fark ettim. İnsan bir kez üzgün olunca çevredekilerin kederlerinin, üzüntülerinin farkına bile varmıyordu. Bal gibi, görevini ters yapmış bir eşi daha vardı. Ve bu eşin de bir binicisi; bu binicinin de babası vardı...

Yavaşça başımı yana çevirdim. Bu çok değişik bir duyguuydu. Bir an kendimi aynaya bakıyor hissettim. Benim yaşlarımda bir adamdı karşımdaki; yani yaşlı olmadığı halde, benim gibi çok görmüş çok geçirmiş biri... O da benim gibi başındaki şapkaya renkli bir arma takmış, göğsünde artık gülünç duruma düşmüş bir «hayvan sahibi» arması taşıyordu. Şakaklarındaki damarlardan onun da benim kadar, belki de benden fazla öfkeli olduğu anlaşılıyordu. Yüzü utançtan kıpkırmızıydı. Fairy'nin dizginlerini ele aldığı şu anda yüz ifadesinde tek bir şey vardı: Öfke.

Güneşli parkurda ilerlediğimiz sırada bir an için bakışlarımız karşılaştı. Birbirimizi anlayarak ve aynı üzüntüyü duyarak gülümsedik. İkimizin de içi yanıyordu, bu besbelliydi...

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

1

EŞEK yarışındaki başarısızlığından sonra Bal'da önemli bir değişiklik oldu. Artık saatlarca ahırında kalıyor, derin derin iç çekerek, zaman zaman da soluk soluğa, sonbaharın sarı bir renge bürünen dünyasını dalgın bakışlarla seyrediyordu. Çalışma parkurunu çevreleyen rengârenk bayraklar hâlâ yerinde durduğu halde, artık koşmak da istemiyordu. Ağaçları kaplayan sarmaşıklarla, büyük bir coşkunlukla koruya yayılan böğürtlenlere de dokunmuyordu. Hiç bir yankının karşılık vermediği tepelere doğru anırdığı zamanlarda bile sesi öylesine kısılıyordu ki, büyük bir eşek düşmanı olan Turnball bile onun, sesini yitirmesinden kaygılandığını belirtti.

Betty'le çocukların söylediğine göre ondaki bu tuhaf değişikliğin nedeni bütünüyle yalnız olmasından geliyordu.

Ne var ki, ben bundan pek emin değildim. Bana göre, çok yaklaştığı bir başarıyı elde edememenin

verdiği burukluk yaratmıştı onda bu değişikliği. İki bin-guinea'yı kazanan eşekle yan yana koşmuştu. Hatta belki de onun elinden bu ödülü alma olanağına bile sahipti. Yarış sırasında halkın coşkun gösterisini de sezmiş, bundan kıvanç duymuştu. Öbür eşeklerden iki üç kez daha hızlı da koşmuştu. Durum böyleyken niçin bütün övünç başka bir hayvanın olmuş, onun kaderi alay edilmekten ibaret kalmıştı?

Ama kim bilir, belki de kendisine dokunan bir şey yemişti... Herb'e, zehirli mantarların çevresinde dolaşp dolaşmadığını sorduğumda, Bal'ın bütünyle içgüdüsel olarak bütün zehirli ot ve çalıların önünden dokunmadan geçip onlara hiç yanaşmadığını öğrendim.

«Zavallı öylesine yalnız ki... Zavallı küçük, öylesine bir soydaşının özlemini çekiyor ki...»

Büyük olasılıkla çocuklar Herb'e bir bardak çay getirdikleri ya da benim görmemem için kirli bisikletlerini temizlettikleri sırada adamcağıza bu fikri aşılarmışlardı.

Bu arada Jane'yle Cathy koruda ve merada, Bal'ın özellikle düşkün olduğu vahşi kuşkonmazlardan koskoca bir demet toplamışlardı. Ancak, Bal çocukları kırmamış olmak için bu demetten biraz yedikten sonra, gerisini ahırının tabanında solup çürümeye bıraktı. Böylece, çocukların bazı bitkilerin sihirli etkisine olan inançları da kırılmıştı.

Sonunda bir uzmanın bulgusuna gereksinme duyduğumuzu anladığım için bir veteriner getirttim. Bizim bölgedeki veterinerler hiç de kitaplarda anlatıldığı gibi hayvanları seven, onlara yardıma çalışan tecrübeli, bilgili, özgeçi sahibi kişiler değildi. Ama bütün teknik yeniliklerden haberi, son derece becerikli ve parasal bakımdan varlıklı veterinerlerimiz

vardı. Kazançları da aşağı yukarı becerilerinin bir kanıtıydı.

Bal için çağırdığımız veteriner hava gemisini andıran, büyük, siyah bir Limousine'le geldi. Kısa sürede olabildiğince fazla hayvanı muayene edebilmek amacıyla arabasına bir de telefon tesisatı kurdurmuştu. Aşağı inen genç veterinerin, işine yakışır biçimde şık bir binici ceketıyla pantolonu giydiğini gördük.

Bu delikanlı teknik çağın akıllı, işini bilir gençlerinden biri olmalıydı. Ne hayvan ne de doğa sevgisiydi onu bu işe iten. Özellikle küçük eşeklerden hoşlanmadığı belliydi. İş onun için bir kazanç kapısıydı, o kadar! Sabırsızlık içinde ve biraz da küçümseyerek, Bal'ın durumuna ilişkin ayrıntılı açıklamalarımı dinledi. Onun ne yediğini, ne içtiğini, hangi otlar ve bitkilerle kendisini canlandırmaya çalıştığımızı uzun uzun anlattım. Genç veteriner bütün bunları pek önemsemeden, Bal'ın yavaş yavaş erimekte olan karnını yokladı, tüylü kulak kepçelerine baktı, dişlerini ve dilini yokladı. Bu arada durmadan kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu.

Uğraşlarına karşılık ona bir çek yazdığım sırada teşhisini açıklamaya koyuldu:

«Size şu anda kesinlikle ondaki tedirginliği söyleyebilirim.»

«Ciddî bir şey mi?»

«Bu da sizin görüşünüze kalmış bir şey. Nasıl nitelerseniz öyle... Ama hayvanın kendisi için çok zor bir durumu olduğu, yani...» Susarak, bir süre uygun ve kırılcı olmayan bir sözcük aradı. «Sanırım acemi birine onun içinde bulunduğu durumu açıklamak çok zor!»

«Siz bana açıklamaya çalışın yine de.»

«Kendini yalnız hissediyor. Evet, hastalığı yalnız-

lık!» Derin bir soluk alarak ekledi: «Bu değişikliğin kökeni (Anlamam için neredeyse sözcüğü heceleyeceğini düşündüm), pisi-ko-lo-jik!»

NE VAR Kİ, ben bu yalnızlık hikâyesine doğum günüme dek yine de inanmadım.

28 eylül pazar günü de öteki günlerden farksız başladı. Bir yığın paketle meşgul olduğum sırada çocuklar da yatak odama gelmiş, yatağımın üstüne oturmuşlardı. Doğum günüm nedeniyle armağan edilen beşinci çift çorabı görüp de: «Ah! İşte tam dilediğim gibi bir armağan!» diye bağıracakken kapının hızla vurulduğunu duydum. Ve kapı açıldığı anda Herb'in heyecanlı sesi eve yayıldı:

«Affedersiniz... Ama düzlüğün kapısı açıktı... Ufak eşeğimizi bulamıyorum... Yok, hiç bir yerde yok.»

Bunun üzerine olanlar oldu: Kendimden geçmiştim. Çevremdekileri sürgüyü açık bırakmakla suçladım; onlarsa şiddetle kendilerini savundular. O sıra, bir gece önce geç saatta kutuya mektup atmak üzere dışarı çıktığımda, Bal'ı dalgın gözlerle karanlıklara bakarken gördüğümü anımsadım.

Aceleyle giyindim. Uzun, zevkli bir doğum günü kahvaltısı yapacak yerde telâşla bir bardak çay içerek, Herb'e arama işleminde yardıma koştum. Onu bulmak için bir tek hareket noktamız bile yoktu. Derken Herb sordu:

«Bunu kimin yaptığını bilebiliyor musunuz?»

«Çingeneler mi dersin?»

«Hayır.»

Herb'in sert bakışlarıyla karşılaştım.

«Peki öyleyse kim? Hiç bir şey düşünemiyorum.»

«Ufak eşekçiğimizin kendisi... İnanın bana, söyledğim doğru... Sürgüyü burnuyla açmış.»

O sıra çocukları dans dersine götürmüş olan Betty de yanımıza geldi. Herb'le ikisi, büyük bir şükkanlılıkla kendilerine bir arama planı çizdiler. Ben- se böyle ciddi durumlarda nedense herkesten farklı davranmayı yeğ tutarım. Bu kez de böyle oldu. Plana karşı çıktığım halde görünüşte zorunlu olarak uydum.

Bahçeyi, düzlüğü ve ahırını iyice aradık.

Ne var ki, Bal'ın izine bile rastlamadık.

Daha sonra araştırmamızı koru, meyve bahçesi ve demiryoluna kadar geliştirdik.

Yine iz yoktu.

«Dün akşam onu görmemden sonra kaçmış olmalı,» diyerek fikrimi açıkladım. «Bu hesaba göre saatlardır yolda olmalı.»

Çocuklar geri döndüklerinde, Bal'ın Frost'larda olduğundan kuşkuları bulunmadığını belirttiler. On- ların eşiği Fairy'yle çok iyi anlaştığı için, fırsat bul- lur bulmaz sevgilisine koşmuş olması gerekirmiş! Kuş- kusuz ben buna da karşı çıkıyordum. Bal'ın Frost'la- rın nerede oturduğunu bilemiyeceğini, ayrıca onların evinin tam on iki mil ötede bulunduğunu belirttim. Ama karşımdakiler, yine de bir kez Frost'lara telefon ederek Bal'ı sormamı istemekte direndiler.

Kader arkadaşım, kendisinin de kendi eşiğiyle tıpkı benim gibi başının dertte olduğundan söz etti. Ancak şimdilik Bal'ın izine bile rastlamamıştı. Yine de gözlerini açık tutacak, bir belirtiye rastlar rastlamaz bana telefon edecekti.

«Karım bunun nedeninin hayvanın yalnızlığı ol-

duğunu söylüyor,» dedim.

Frost da alaylı bir sesle belirtti:

«Benim karım da aynı şeyi Fairy için düşünüyor.»

«Korkunç bir şey o halde... Şey yarı, hayvanın böyle birdenbire yitivermesi demek istiyorum.»

«Ne durumda olduğunuzu çok iyi anlıyorum. Aynı şeyleri ben de geçirdim.»

Frost'un bu denli yardıma hazır olacağını düşünemezdim bile. Çevredeki köy yollarını dolaşarak onu arayacağını, böylece hiç değilse kendi bölgesinin baştan aşağı taranmış olmasını sağlayacağını söyledi. Ben de Herb'i «Beyaz At» meyhanesine, okula, kiliseye göndererek, Bal'ın kaçtığını herkese bildirip 'alarm' vermesini istedim. Sonra da Betty'yle birlikte beş millik bir çevredeki bütün yolları ve köyleri araştırdık.

Hâlâ Bal'ın izine bile rastlayamamıştık.

Brackenbury çiftliğindeki Craddockslara, Meecham'a ve öteki bütün komşularıma da haberi ilettim. Yolda mutlu bir rastlantı sonucu Polis Pearce'a rastlayınca, ona da Bal'ın yittiğini bildirdim.

Bay Pearce not defterini ve bir kurşunkalem çıkararak mırıldandı:

«Dört meşelerde yangın... High Strett'te soygun... Bir de bu olay!» İçini çekti. «Zaten her zaman kaçıyor. Yeni bir şey değil. Umarım bu seferki son olur, ne dersiniz? Bu kez ne oldu, çalındı mı?»

«Sanmıyorum, Bay Pearce.»

«Onu, size söylediğim gibi güvenilir bir çitin gerisinde saklamıyor muydunuz?»

Aslında çit gerçekten güvenilir durumdaydı ama, Bal yine de kaçmayı başarmıştı. Meecham'la aramızda geçen havuç olayından sonra birçok kez; «Bal kayboldu!» çığlığıyla irkilip bahçeye koşmuş ve onu ne-

rede aramam gerektiğini bilememiştim. Hatta bir seferinde onu aramak amacıyla «Beyaz At» meyhanesinin bulunduğu kavşağa kadar da koşmuştum. Sıcak bir akşamdı. Köy halkı, kapılarının önündeki masalarda oturuyordu. Gerçi el ele vererek yola barikat kurmaya çalışmışlardı ama, Bal şimşek gibi aralarından sıyrılıp geçmişti. Sonunda onu büyük çiftliğin bahçesinde ele geçirmiştım. Güllerin güzelliğine dayanamamış, onları yemeğe girmişti. Başka bir sefer de çocukları koro provasından köye döndüren rahibin yolunu kesmişti...

Gerçekten de gerek ahırın bulunduğu düzlüğü, gerekse koruya giden yolu tahta çitlerle ve dikenli tellerle çevirtmek için dünyanın zamanını ve parasını harcamıştım. Polis memuru Bay Pearse'e işin iç yüzünü açıklayıp, tek olasılığın Bal'ın sürgüyü burnuyla açması olduğunu söyleyince beni kötü kötü süzdü.

«Her ne halse, dışarı nasıl çıktığı önemli değil; bu durumda otoban için önemli bir tehlike olması önemli. Hemen motosikletli ekiplere haber vermeliyim.»

O sabah için arkadaşlarımı bizim bahçeye sabah kahvesine davet etmiştim. Ancak bu toplantının hiç de başarılı olduğunu söyleyemezdım. Fincanları düşteymiş gibi doldurup sigara tutuyordum. Betty'yle bütün sabahı çevreyi aramak, her kapıyı çalıp Bal'ı sormak, yakındaki koro ve tarlaları taramakla geçirmiştık. Bu yüzden tam anlamıyla bitkindik.

Elbette, Turnbull'ın her zamanki gibi konuyla ilgili olarak söyleyeceği çok şık vardı.

«Hiç kaygılanma, Beaty; sevgili arkadaşım. Nasıl olsa sigortalısın,» dedi.

«Hayır değilim.»

«Yani tutukluluk sigortan da yok mu?»

«Yok.»

«Oh! Aman Allahım!» Turnball dişleri arasından hafifçe ısıklık çaldı. «Bal herhangi bir kazaya yol açarsa, bütün sorumluluğun size ait olacağının bilincinde-siniz, değil mi?»

Konuklarımıza fazla oturmaları için ısrar etmedik. Telâş içinde yeniden bir öğlen yemeğinden sonra çocuklar çevre yolları aramaya koyuldular. Ben de Betty'yle arabaya atlayıp daha uzakları taramaya çıktım.

Eşeklerin, kendileriyle ilgili sorularda bütün insanları tuhaf şakalar yapmaya sürükleyen garipliklerinin ne olduğunu anlayamıyorum.

Londra kavşağında telefon kulübesini boyamakla meşgul iki adama rastladık. Betty pencerenin camını aşağı indirerek, onlara Bal'ı görüp görmediklerini sordu:

«Eşek mi? Ne diyor bak!» diye seslendi adamlardan biri kulübenin üstündeki arkadaşına. «Bayan, bugün eşek görüp görmediğimizi öğrenmek istiyor! Gördük, değil mi? Evet, Bayan, gördük; hem de bir sürü. Ama bizim gördüğümüz eşeklerin gülünç bir yanları vardı...» Kahkahayla gülerek ekledi: «... Hepsi iki bacaklıydı!»

Onlara bütün gün yetecek kadar neşe verdiğimiz apaçıktı. Gaza basıp uzaklaştığımız sırada adamların hâlâ kahkahalarla güldüğünü duyuyorduk. Hetherfield kavşağını geçtikten sonra yaşlı, sevimli bir kadının, güllerini suladığı ufak bir evin önünde durduk.

«Eşek mi? Aman yarabbim, bu ne gülünç soru? Yoksa bir oyun mu?»

Yeniden gazlayarak bir çiftliğin önünde durduk ve tavuklarına yem veren bir adama duvarın üstünden Bal'ı sorduk.

«Eşek mi?» Başıyla çiftlik binasını işaret etti: «İçerdekilerden hangisini isterseniz alın.»

Bisikletli bir bayana, süt şişelerini dağıtan bir adama ve bir tavuk çiftliğinin kamyonetini kullanan şoföre hep aynı soruyu yönelttik. Hepsi güldü, hepsi başını salladılar. Ve hepsi bize acıyarak baktı.

Daha sonra ufak bir araba tamircisinin önünde durarak, benzin tulumbasını çalıştıran adama Bal'ı sorduk.

«Eşek mi! Oh, Büyük Allahım! Bill!» Benzinci sesini yükselterek, eski bir arabayı onarmakta olan arkadaşına seslendi: «Bill! Bu bayın senden bir isteği var!»

Ve böylece bütün öğleden sonra, hepsini de ilgiyle incelememiz gereken sayısız haber Woodlands'e ulaştı.

Komşu köyden ufak bir erkek çocuğu, değirmenin yanından geçen bir eşek gördüğünü söyledi. Oraya vardığımızda hiç bir iz kalmamıştı. Köy bakkalı, manavın önünde sebzeleri koklayan bir eşek gördüğünden söz etti. Bir bayansa, gecenin geç saatında bahçesinde bir eşek gördüğünü ve hayvanın mutfak penceresinden onu gözlediğini anlattı. Ancak kendisine daha fazla ayrıntılı sorular yönelttiğimizde sonuca ulaşamadık.

«Hiç bir ize rastlanmadı.» Polisin vardığı sonuç da buydu.

Karanlık basıp da araştırmalarımızdan sonuç alamayınca, umutsuzluk içinde ertesi günü beklemekten başka çaremiz kalmamıştı. Artık tek avantamız, trafik şubesinden aldığımız karşılıktı:

«Çevrede olağanüstü bir durum ya da kaza yok!»

Dışarda bardaktan boşalırcasına yağmur yağıyordu. Bal'ın bu havada tedirgin olacağından kaygılanıyordum. Pencereden boş ahıra ve kapının önüne ya-

yılmış samanlara baktım.

«Zavallı sevgilim benim!» diye fısıldadı Betty o sıra. «Doğum gününden hiç bir şey anlamadın.»

«Oh, Betty!.. Gerçekten öyle; bu sefer ki benim için ömür boyu unutamayacağım bir doğum günü oldu.»

O gece uyumakta epey güçlük çektim. Diyebilirim ki uyumak için her yola baş vurdum. Hatta koyun saymanın bile o gece hiç bir yararı olmadı. Koyunlar bir anda eşeğe dönüşüyordu çünkü... Neden sonra dalmayı başardığımdaysa, bir zil sesiyle uyan-dım. Önce bunun çalar saatin sesi olduğunu sanmış-tım. Ama saata bakıp da daha gecenin biri olduğunu görünce, yavaş yavaş bu sesin telefondan geldiğini kavramaya başladım.

Hemen robdöşambrımı ve terliklerimi giyerek aşağı kata, telefona koştum.

Ahizeyi açtığımda heyecanlı bir sesle karşılaştım:

«İyi akşamlar. Ben Pearse. Polis memuru Pearse!»

«Buyrun, Bay Pearse?»

«Şey, eşeğinizden bir haber var da... Onu görmüşler!»

Aynı anda rahat bir soluk aldım.

«Oh! Çok sevindim!»

Pearse donuk bir sesle ekledi:

«Londra kavşağında bir şoför, farların ışığında gri bir eşeği koşarken görmüş. Polislerin söylediğine göre, ifade verirken şaşkınlık içindeymiş!»

«Güzel! Hemen geliyorum.»

«Ben de hemen bisikletimle yola çıkıyorum. Artık orada buluşuruz.»

Aceleyle giyinip yanıma cep lambası, ekmek, şekerleme, çocukların düdüğünü ve Cath'ye teyzesinin

yılbaşında armağan ettiği oyuncak megafonu da alarak garaja koştum ve arabayı çalıştırdım.

Bilmem şimdiye dek hiç bir polisle gece yarısı bir yol kavşağında buluştunuz mu? Ancak kesinlikle belirtebilirim ki, bu iş gerçekten çok tuhaf ve zor bir şeydi. O akşam ay vardı. Yağmur durmuştu. Ortalıkta çıt bile duyulmuyordu. Tek ses, Pearce'in bisikletinin ıslak yolda çıkardığı hışırtıydı. Adamcağız bisikletini arabamın yanına park ederek yanıma geldi.

«Hayatım boyunca öylesine tuhaf olaylarla karşılaştım ki...» dedi.

«Benim yüzümden gecenin bu saatında dışarı çıkmanız gerektiği için sizden nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum,» diye karşılık verdim.

«Önemi yok. Görev görevdir!»

Olayı büyük bir rahatlıkla karşılıyordu. Daha sonra kendisi batı yönünde ilerlemeye koyuldu. Zaman zaman düdük çalarak bana bulunduğu noktayı belirtiyordu. Ben de güneydeki koruya koşarak oyuncak megafonla bağırmaya başladım:

«Bal! Bal! Bal! Baaal!»

Ne var ki hiç bir ize rastlanmıyor, hiç bir karşılık alınamıyordu. Tek duyduğum, ayaklarımın dibinden sıvışan bir hayvanın çıkardığı çıtırtıydı. Aynı anda bir baykuş iki kez bağırırdı.

Yarım saat kadar sonra, Bal'ın caddede olmadığından kesinlikle emin olan Pearce, görev yerine dönmüştü. İşin geri kalan bölümünü bana bıraktı.

Demiryolundan aşağı vadiye indim. Kendi kendime şoför bile korktuğuna göre, Bal'ın da kesinlikle korkmuş olması gerektiğini ve bu nedenle caddeden olabildiğince uzak kalmak isteyeceğini söylüyordum.

«Bal! Bal! Baaal!» diye bağırıp duruyordum.

Ufak bir meşe ormanına varmıştım. Ortalık bütü-

nüyle karanlıktı. Yerde dökülmüş yapraklardan oluşma kalın bir yaprak örtüsü bulunuyordu. Yağan yağmurla bu örtü öylesine kaygan hale gelmişti, neredeyse iki kez düşecektim.

«Bal! Bal! Baaal!» diye bağırmayı sürdürdüm.

Biraz da kendime cesaret vermek amacıyla avazım çıktığıncaya megafona haykırıyordum. Gerçekten de, ormanda ay ışığıyla parlayan ıslak yosunların ve karanlığın, insan üstünde ürpertici bir etkisi oluyordu.

«Bal! Bal! Baaal!»

«... A—İ!... A—İ!...»

Önceleri bunu kendi sesimin yankısı sandım. Durup kulak kesildim. Ve yeniden aynı sesi duydum. Kulaklarıma inanamıyordum. Onun sesiydi bu. Artık onun bu ormanın her hangi bir yerinde olduğu kesinlikle belliydi. Çılgınca koşmaya ve heyecan içinde adını bağırmaya başladım.

Bal'ın sesinin gittikçe yükselmesi ona yaklaşmakta olduğumu kanıtlıyordu. Derken hava rüzgârlı olduğu halde, uzaktaki çalılırların hızla kıpırdadığını gördüm. İşte tam oradaki bir çukurun içinde, dört ayağı havada olduğu halde sırt üstü yatıyor, debeleniyordu.

Gözlerindeki ifadeden, çok korkmuş olduğunu anlayabiliyordum.

Yanına diz çöktüm. O da debelenmeyi bırakarak başını umutla bana çevirdi. Sevgiyle burnunu okşadım. Aslında başka zamanlarda kulaklarını okşamama bile hiç bir şekilde izin vermezdi. Ama şimdi sabırsızlık içinde benden bu davranışı beklediği besbelliydi. Bir süre öylece kaldık. Okşamalarımla heyecanı az da olsa geçmiş, sakinleşmişti. Artık 'soluk soluğa' değildi.

Onu yeniden nasıl dört ayağı üstüne kaldıracığımı düşündüm.

Ayaklarını yoklayarak yaralı olmadığını anlamıştım. Ama ay ışığında beyaz beyaz parlayan karnı bana her zamandan daha ağır göründü. Kollarımı altına uzatınca bu ağırlığı daha da iyi fark ettim.

Bal ne yapmak istediğimi hemen anlamıştı. Başka zamanlarda onu böylece kucaklamaya kalksam, hemen çiftelerle karşılık verirdi. Ama şimdi bunu yapmadığı gibi ayaklarını çukurun kenarına dayayarak bana destek olmaya çalışıyordu.

Paniğe kapılmadığı gibi heyecanlanmadı da. Kollarımı iyice altına soktuğumda onun da bütün gücüyle bana yardıma çalıştığını görüyordum.

«Haydi, Bal! Haydi, kızım! Hopp! Hoppala!!»

Bal ayaklarıyla toprağı eşelémeye başladı. Bu kez kendine bir dayanak bulmuşa benziyordu.

«Hoppala!!!»

Aynı anda olağanüstü bir çabayla kendini havaya kaldırdı. Bütün kaslarının taş gibi kaskatı kesildiğini görüyordum. Yeni bir çaba... Ve evet, Bal kalkmayı başarmıştı!

Böyle bir şeyi başarabildiğine inanamıyormuşçasına silkindi. Daha sonra yanıma gelerek başını sevgiyle avucuma koydu. Ben de kolumu boynuna dolayarak, onu büyük bir sevgi ve sevecenlikle okşamaya başladım. Her ne kadar evden kaçmış, bir kız olsa da, o bizim biricik Bal'ımızdı ve öyle de kalacaktı. Ömrüm boyunca kendimi hiç, Bal'ın yalnızca bulunmakla kalmayıp, aynı zamanda düştüğü çukurdan da kurtulabildiği o andaki kadar mutlu hissetmemiş, hiç bu denli rahatlık duymamıştım.

Eve dönüşümüz bir kahramanlık gösterisinden farksızdı. Gerçi yolda ona koşumlarını takmıştım ama, bu şimdi bütününü gereksizdi. Bal yavaş yavaş yanımda yürüyerek ormandan çıktı ve birlikte caddede

ilerlemeye başladık. Bir kez olsun otlamak için durmadığı gibi onu bir kez olsun çekmem de gerekmedi.

Hatta, Woodlands'ın kapısını görünce daha da hızlanarak, sevinçle doğruca ahırına koştu. Çitin kapısını sürgülediğim sırada da yanıma gelerek burnunu avucuma koydu ve teşekkürünü avucumu yalayarak belirtti.

Yeniden yatağa girdiğimde hava neredeyse ağarmak üzereydi. Betty gürültüden uyanmıştı. Ona, olanları anlattım. Kolunu sevinçle boynuma dolayarak uykulu bir sesle fısıldadı:

«Oh, ne güzel!» Ve yeniden uyudu.

O pazar kiliseye gitmedim. Uzun süre yatakta kaldım. Yarı uykulu bir durumdayken, Betty'nin çocuklara sessiz olmalarını, bütün gece onların eşeğini aramak için uykusuz kaldığını söylediğini duydum.

Saat bire doğru aşağı indim. Masaya oturduğumda çocuklar beni korkulu gözlerle süzüyorlardı. Kıztırmayı kestiğim sırada düşünceli düşünceli mırıldandım:

«Siz her zaman haklıydınız. Bal çok yalnızdı. Yalnız olduğu, yalnızlık çektiğı için de hep kaçmaya kalkıştı. Bu yüzden artık kararımı verdim... Bu koşullarda burada yalnız yaşamaya zorlamak ona kötölük olur. Buna hakkımız yok!»

ON ALTINCI BÖLÜM

WOODSLAND'E kesif bir sonbahar sisi çökmekteydi. Sararan yapraklar birbiri ardından düşerek, çayırın üstünde sarı bir halı oluşturuyor, ıhlamur ağaçları açık kırmızı bir renge bürünüyor. Bahçe yeni açan krizantem ve güllerle görkemli bir görünümdeydi. Kışa yaklaştığımız şu günlerde doğa her zamandan daha renkli, çok daha güzeldi. Bahçe kapısına, işleyiş mekanizmasını Bal'ın çözümleyemeyeceği bir kilit taktırmıştım. Balsa, çevresindeki güzelliklerin farkına bile varmadan, üzgün ve yorgun bir ifadeyle başını çite yaslamış, düşünüyordu.

Evde çocuklar bir yandan ev ödevlerini hazırlıyor, bir yandan da asık bir yüzle ve üzüntü içinde mırıldanıyorlardı:

«Bugün çarşamba, Jane! Günler ne çabuk geçiyor!»

«Yalnızca dört gün var, Cathy!»

Bütün hazırlıkları yapmış, arkadaşım Albay Wiloughby-Brooke'u arayarak, onunla taşıma kamyoneti

için belirli bir tarih kararlaştırmıştım. Betty ve çocuklar kamyonetin 19 ekim, cumartesi günü Woodlands'e geleceğini biliyorlardı. Artık bugün hepsi için «Nakliye günüydü.»

Öbür olacakları da hep kendi çabalarıyla çözümlemişlerdi. Sanırım bunun için Albay ve yeni arkadaşım Frost'la yaptığım telefon görüşmelerini dinlemiş olacaktlardı. Konuya hiç girmedğim ve hiç bir açıklama yapmadığım halde Bal'ın üzüntüden mahvolmak üzere olduğunu ve bu üzücü işe yalnızca onun iyiliği için kalkıştığımı anlamışlardı. Yiyecek ve veteriner giderlerinin de kış boyunca iyice artacağını kabulleniyorlardı ama, bana cep harçlıklarıyla bir oranda yardımcı olabileceklerini söylemekten geri kalmıyorlardı!

Betty'ye, bu konuda biraz acelecilik yapıp yapmadığımı soruyordu. Ona bu konuyu konuşmak istemediğimi söylediğimde beni duygusuzluk ve katıllıkla suçladı.

Sekiz-on treninde Turnball, Times gazetesinin üstünden başını uzatarak alaylı alaylı seslendi:

«Bal hikâyesinin artık son bulunduğunu duydum. Bu trajedi de böylece bitti demek!»

«Nereden biliyorsunuz?»

«Ah! Köydeki söylentilerin nasıl yayıldığını siz de çok iyi bilirsiniz.»

Derken cuma geldi. Çocuklar okuldan döner dönmeyiz Bal'ın koşumlarını takarak, onunla son, bir kez dolaşmak üzere koruya çıktılar. Oturma odasının penceresinden, Bal'ın bu konuya çocuklar kadar değer vermediğini izleyebiliyordum. Onun bu «duygulu geziyi» yapmaya hiç de isteği yoktu. İsteksizliğini de her zamanki taktikleriyle, yani çifte atarak, birden durarak ya da binicisini alçak dallara çarptırıp düşürerek gösterdi. Ne var ki, geri döndüklerinde Cathy Bal'ın

yine her zamanki gibi tatlı olduğundan söz ediyordu.

Akşam çocuklar yattıktan sonra, Betty yanıma gelerek üzgün bir sesle fısıldadı:

«Balın eksikliğini çok duyacağım.» Bu konuda konuşmadığımı görünce ekledi. «Hepimiz onun eksikliğini duyacağız.» Yine karşılık vermediğimi görünce sert bir sesle dikkatimi çekti: «Her ne kadar inanmıyorsan da onun eksikliğini sen de duyacaksın.»

«Hayır, böyle bir duyguya kapılmayacağım. Bundan kesinlikle eminim.»

Betty bana kötü kötü baktıktan sonra uyumaya gitti. Ertesi sabah da gözlerini açar açmaz, sanki bütün gece bu konuyu düşünmüş gibi, kaldığı yerden ekledi:

«Onun eksikliğini duymamayı nasıl başarabileceğini gerçekten bilmiyorum.»

«Derken «nakliye günü» geldi. Hava güneşliydi. Çocuklar bütün sabahı ahırın çevresinde Bal'ı sevmek ve onu bir düğüne gidecekmişcesine temizleyip fırçalamakla geçirdiler. Öğle yemeği ise tam bir sessizlik içinde geçti. Saat ikiye doğru büyük bir gölgenin caddeden köye doğru ilerlediğini görünce çocuklar üzgün üzgün mırıldandılar:

«İşte artık her şey bitti!»

Bütün psikologlar, öğretmenler, sanatçılar gibi, bütün ebeveynler de bir sürprizin ne denli sevinç yaratabileceğini bilirler! İnsanın hayat boyunca unutamayacağı bir sevinç, değerli bir andır bu! Hiç beklenilmeyen bir şeyle karşılaştıkları anda çocukların gözlerinde beliren şaşkınlık pırıltısı bu anın bütün ömür boyu unutulmayacağının simgesidir.

«Bay Beaty siz misiniz?» diye soran ufak tefek şoför, bana yağlı bir kâğıtla ufak bir kurşunkalem

uzattı. «Lütfen eşeği teslim aldığınızı yazıp imzalar mısınız?»

Betty ve çocuklar kâğıdı imzaladığım sırada geldiler. Bu arada arabanın sürücüsü arka kapakları açıyordu.

Önce hiç bir şey olmadı. Kasa boşa benziyordu. Yalnızca hafif, sıcak bir eşek kokusu duyuldu. Sonra beyaz bir burun; beyaz halkalarla çevrelenmiş, koskoca iki kara göz, öne dikilmiş kulaklar görüldü. Bir an sonra hayvan karşımızdaydı.

«Fairy!»

Çocukların kopardığı sevinç çılgılığı karşısında arabanın sürücüsü neredeyse yere yığılacaktı. Kızlarım birbirlerine sarılmış, sevinç içinde caddede dans ediyorlardı. Betty'ye mutluluk içinde yanağıma bir öpücük kondurdu. Sanırım Betty şaşkınlıktan şoförü de öpecekti ama, adarı geri çekildi.

Fairy böylesine bir karşılamayı bekliyora benziyordu. Tıpkı beş ay önce Bal'ın da yaptığı gibi, zarif ve hafif adımlarla kalasın üstünde yürüyerek caddeye indi. Sonra olduğu yerde durup, çevresine bakındı.

Daha sonra birden başını kaldırdı ve daha önce Woodlans'e hiç gelmediği halde, arkasına Betty ve çocukları da takarak açık bahçe kapısından mutfak-
ğın önüne kadar koştu. Oraya varınca adımlarını daha da hızlandırarak, Bal'ın ahırının bulunduğu düzlüğe seğirtti.

Bal da onun geldiğini görmüş, sevincinden yerinde duramıyordu. Sıçrayarak kapıya dayandı. Arka bacaklarıyla çifteler atarak çiti açmaya çalışıyordu. Öylesine sevinçli, öylesine sabırsız ve öylesine heyecanlıydı ki, önceleri kapıyı açmaya cesaret edemedik. Bal kapının bir yanından dışarı çıkmak için bastırıyor, Fairy'ye öte yanından içeri girmeye çalışıyordu.

Sevinç dolu bir heyecan içindeydi her ikisi de. Ancak bu heyecan içinde kavuşmayı güçleştirdiklerini fark etmiyorlardı bile...

Sonunda Betty çitin üstünden atlayarak, Bal'ı koşumlarından çekti ve kapıyı güvenle açabileceğimiz uzaklıktaki bir ağaca bağladı. Fairy'yi içeri bırakmak üzere kapının sürgüsünü açtığımız birkaç saniyede Bal neredeyse ağacı kökünden sökecekti.

Ancak daha sonra bir araya geldiklerinde her ikisi de inanılmayacak derecede sakinleştiler. Sevgiyle burunlarını birbirlerine sürüyor, sırtlarını birbirlerine dayıyorlardı. Sonra birden koşmaya başladılar. Sığıyor, atlıyor, zıplıyor, ama hemen her hareketi birlikte yapıyorlardı. Böyle bir arada koşarken gören onların eşek olduğuna inanamaz, yarış atları olduklarını sanırdı.

Daha sonra gösteri yaparmışçasına, yine birlikte eski çalışma parkurunu geçtiler, hem de bütününü.

«Görüyorsun işte, baba!» diye haykırdı Cathy. «Onların birbirlerini seveceklerini biliyorduk.»

Kızlarım sevinç içinde bağıırıyorlardı.

«Teşekkürler baba, binlerce kez teşekkür. Bugün hayatımızın en güzel günü!»

Betty'ye elimi sevgiyle tuttu.

«Hayatım boyunca karşılaştığım en görkemli sürpriz bu.»

Betty'ye vizon bir manto alsam ya da totoda kazansa bu denli sevinmezdi sanırım. Sevinçten neredeyse kendinden geçmişti. Ona bu işi nasıl ayarladığımı anlattım: Mirabelle Frost'un eşekten hoşlanmayacak kadar büyüdüğünü ve bu yüzden bir tay istediğini; Bay Frost'un da Fairy'yi bana aldıkları fiyata, yani on dokuz guinea'ya sattığını söyledim.

Turnball'a gelince, benim iyice çıldırmış olduğum-

mu belirtti. Ona göre bu durum, psikologlarda görülen bir meslek hastalığıydı ve adı da eşek fobisiydi!

Daha sonraki altı ay boyunca da bu fobiden kurtulamadım. O öğleden sonranın sevinci bir türlü içimden silinmiyordu. Bugün size bu sevinci ne kadar anlatsam da beni anlayamaz, abarttığımı sanırsınız. Ama inanın bu olay başka, bambaşka bir değer taşıyordu benim için. Bal'la Fairy, sözcüğün gerçek anlamıyla ideal, birbirlerinden ayrılmaz bir çift olmuşlardı.

Ağızları birbirinden yalnızca birkaç santim aralıklı olarak birlikte oturluyorlar, ahırda da yan yana yatıyorlardı. Arpa ve yulaf yerken de kovanın başına nöbetleşe geliyorlar, Fairy hep önceliği dişi olan Bal'a veriyordu. Su yalağında da Fairy Bal'a yer açıyor ve onun su içişini sevgiyle, sabırla bekliyor, belki de seyretmekten zevk alıyordu. Sıcak havalarda ise çınar ağacının gölgesinde yine birlikte duruyor, kuyruklarıyla birbirlerinin yüzlerine konan sinekleri kovalıyorlardı. Bazen ikisinden biri başını sevgiyle ve mutlulukla öbürünün sırtına yaslıyordu.

Yan yana oldukları sürece temizlenmeyi, tırnaklarının kesilmesini hoş karşılıyor; birlikte koşabilirlerse, her ikisi de çocukları sırtına bindiriyordu. Hemen her sabah koruda dolaşmaya çıkıyorlardı. İşte şimdi de başlarını çitin üstünden yan yana sarkıtmış, geçen arabaları izliyor, şekerlemeyle beslenmeyi bekliyorlardı.

Birlikteliğin verdiği güven içinde her ikisi de belirli bir kişilik edinmişti. Bal genellikle şımarık, hırçın ve sabırsızlandı. Ama zaman zaman bir kuzu kadar yumuşak ve sevecen de olabiliyordu. Fairy'ye hep ölçülü, sabırlı ve ağır başlıydı.

Her ikisi de bir mutluluk bulutu içinde yüzer gibiydiler. Kendilerine mutlu bir dünya, efsanevî bir

hayat kurmuşlardı ve birbirleri için yaşıyorlardı.

«Her şey haklı olduğumu nasıl da kanıtlıyor, değil mi sevgilim?» dedim Betty'ye.

Ancak, Betty beni beklediğimin tersine, biraz suçlu ve kararsız bakışlarla süzdü. Oysa ben onun gözlerinde mutluluk ve rahatlık görmeyi istiyordum. Çocukların bakışlarında da, Bal'ın ve Fairy'ninkiler gibi bir çekingenlik seziliyordu!..

Ama bunu önemsemedim. Bu önemsememe, iyi ve kötü her şeyin gerçek yerini aldığı sessiz sabah saatlarına kadar sürdü. Appledown kilisesinin, gece yarısından sonra üçü vurmasıyla uyanmıştım. O sabahda bir değişiklik vardı. Eşeklerin sesi, karşı tepelere mutlu bir haberi ulaştırmak için iyice yükselmişti!

Birden bu mutlu birlikteliğin sonucunu bütün çıplaklığıyla gördüm...

Artık dertlerimin bitmediğini, asıl şimdi başladığını kesinlikle biliyordum...

BİTTİ

SÜT ve BAL

"...gümüş madalyanın verileceği büyük yarış üç buçukta başlayacaktı ve bu koşuya yirmi kadar eşek katılıyordu. Bizimkinin numarasıysa üçtü. Bu numaranın ona şans getireceğinden emindim. Ötekiler arasında birinci sınıf bir saf kandı çünkü . Derken, bir tabanca sesi duyuldu. Eşekler hep birlikte koşmaya başladılar. Bir an sonra, bizim Bal bütün soydaşlarını geride bırakmıştı. Sonra ne olduysa oldu. . . Hayvan birden yavaşlayıp durdu, geriden gelen soydaşlarına baktı. Yapayalnız kaldığını sanmıştı anlaşılan. Yerinden ok gibi fırlayarak geriye dönüp, kendisine yaklaşan hayvanlara doğru atıldı, aralarından hızla geçti ve koşu yönünün tam tersi yönde, başlangıç noktasına doğru yıldırım gibi ilerlemeye koyuldu. . ."